ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ «ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΝΩ» ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ 3
1.1 Καταγραφή των ενεργειών διαβούλευσης 3
1.2 Αναλυτική περιγραφή των διαδικασιών διαβούλευσης 7
1.3. Συνοπτική καταγραφή αποτελεσμάτων 17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ) 21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 30
3.1. Οι Νέες Προκλήσεις για τη Στρατηγική ΤΑΠΤΚ στην Ελλάδα 30
3.2. Στρατηγικές Κατευθύνσεις 32
3.3. Θεματική Κατεύθυνση, Στρατηγικοί και Ειδικοί Στόχοι Τοπικού Προγράμματος 34
3.3.1. Αιτιολόγηση Στρατηγικών Επιλογών 34
3.3.2. Πλαίσιο Στρατηγικής του Τοπικού Προγράμματος 37
3.3.3. Στρατηγικές Επιλογές για την Περιοχή Παρέμβασης 40
3.4. Συνοχή και Συμπληρωματικότητα Στρατηγικής Τοπικού Προγράμματος 42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 44
4.1 Τεχνικά δελτία δράσεων του Τοπικού Προγράμματος CLLD / LEADER Μεσαράς 44
4.1.1 Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD/ΤΑΠΤΟΚ): υπομέτρο 19.2 του ΠΑΑ 2014-2020 44
4.1.2 Διατοπική και διακρατική συνεργασία: υπομέτρο 19.3 του ΠΑΑ 2014-2020 106
4.1.3 Λειτουργία της ΟΤΔ, απόκτηση δεξιοτήτων και εμψύχωση στην περιοχή: υπομέτρο 19.4 του ΠΑΑ 2014-2020 110
4.2. Τεκμηρίωση συμπληρωματικότητας μεταξύ των υποδράσεων του τοπικού προγράμματος 112
4.3. Τεκμηρίωση συμπληρωματικότητας με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή 113
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ 114

ΕΛΑΤΕ ΝΑ ΣΧΕΔΙΑΣΟΥΜΕ ΜΑΖΙ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ «ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΝΩ» ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

1.1 Καταγραφή των ενεργειών διαβούλευσης

Για την υποβολή της Β φάσης του προγράμματος, η Αναπτυξιακή Ηρακλείου εκπόνησε ένα ευρύ σχέδιο διαβουλεύσεων με βασικό σύνθημα επικοινωνίας «Ελάτε να σχεδιάσουμε μαζί», αναγνωρίσιμο στην περιοχή από τις προηγούμενες εφαρμογές LEADER. Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου εφάρμοσε την ανελικτική (bottom-up) προσέγγιση για το σχεδιασμό του προγράμματος, με διαδικασίες δημοκρατικής διαβούλευσης (συναντήσεις, συσκέψεις, κ.λ.π), με σκοπό τη διαμόρφωση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και των καθορισμό των δράσεων και ενεργειών για την υλοποίηση της στρατηγικής.

Κατά τη διαδικασία αυτή η ΟΤΔ διαβουλεύτηκε σε επίπεδο:

- δημοσίων υπηρεσιών και οργανισμών,
- Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού
- συλλογικών φορέων της ΠΕ Ηρακλείου
- τοπικού πληθυσμού
- ΟΤΔ της Κρήτης.

Στόχος των ενεργειών διαβούλευσης ήταν:

- Η διαμόρφωση της στρατηγικής του τοπικού προγράμματος και η επιλογή των θεματικών κατευθύνσεων.
- Ο καθορισμός των δράσεων, των ενεργειών τους και η χρηματοδοτική βαρύτητα.
- Η επιλογή των καθεστώτων ενίσχυσης, των ποσοστών χρηματοδότησης σε σχέση με τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης.
- Η εξειδίκευση της περιοχή εφαρμογής των δράσεων και των κριτηρίων επιλογής των δράσεων και των ενεργειών του προγράμματος.
- Η διαμόρφωση των συνεργασιών σε τοπικό, διατοπικό, διαπεριφερειακό και διακρατικό επίπεδο.
- Η ενίσχυση της καινοτομίας στην παραγωγική κυρίως διαδικασία.
- Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
- Η προστασία του περιβάλλοντος.

Οι βασικότερες μορφές και τα μέσα που αξιοποίησε η ΟΤΔ ήταν:

- Συσκέψεις και συναντήσεις με εκπροσώπους υπηρεσιών και φορέων.
- Ανοιχτές εκδηλώσεις ενημέρωσης και διαβούλευσης στην περιοχή παρέμβασης.
- Συμμετοχή σε ραδιοφωνική εκπομπή – ερωτοαπαντήσεις κοινού
- Η ιστοσελίδα της ΟΤΔ με ενημερωτική χωριστή καταχώρηση για το CLLD/LEADER Μεσαράς και δυνατότητα συμπλήρωσης και ηλεκτρονικής υποβολής ειδικού εντύπου διαβούλευσης με προτάσεις και επενδυτικές ιδέες από τους κατοίκους και τους φορείς της περιοχής.
- Διαγνωστικές επισκέψεις για διαπίστωση προβλημάτων ή διάγνωση δυνατοτήτων υλοποίησης δράσεων από φορείς στην περιοχή παρέμβασης.
- Συνεργασίες στα γραφεία της ΟΤΔ και τηλεφωνικές επαφές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συγκεντρωτικός Πίνακας Ενεργειών Διαβούλευσης

Α/Α	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Φορείς που συμμετείχαν	Είδος Φορέα	Αρ. Σ/των	Αντικείμενο Διαβούλευσης
1.	3/10/2017	Περιφέ-ρεια Κρήτης - Ηράκλειο	Αντιπεριφερειάρχης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων	Δ	4	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / Συνεργασίες
2.			Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης Πρωτογενής Τομέα	Δ	4	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα
3.			Θεματική Αντιπερεριφερειάρχης Κοινωνικής Πολιτικής, Αρμόδια εκπρόσωπος στα Ευρωπαϊκά Δίκτυα AREPO και EUROMONTANA, Υπεύθυνη για την επαναδραστηριοποίηση και λειτουργία του Γεωργικού Σταθμού Μεσσαράς.	Δ	4	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / Συνεργασίες / Οικοτεχνία
4.		ΕΒΕΗ Ηράκλειο	Επιμελητήριο Ηρακλείου, ΟΕΕ/ΤΑΚ, ΓΕΩΤΕΕ	ΙΔ	6	Συλλογικές Δράσεις/ Ποσοστά χρηματοδότησης/Καινοτομία/Δράσεις ενίσχυσης επιχειρηματικότητας/ Ελλείψεις υποδομών πρωτογενή τομέα
5.	5/10/2017	Τυμπάκι	Ραδιόφωνο Dream FM 906 Μεσαράς	ΙΔ	3	Διαδικασία διαβούλευσης / Περιοχή παρέμβασης / Προτεινόμενες δράσεις /Ποσοστά χρηματοδότησης/ Δικαιούχοι/ Ερωτήσεις κοινού
6.		Μοίρες	Δήμος Φαιστού	Δ	5	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / αναπτυξιακές προτεραιότητες – ανάγκες υποδομών Δήμου
7.		Μοίρες	ΜΜΕ Μεσαράς (συνέντευξη τύπου)	ΙΔ	6	Εγκεκριμένα προγράμματα στη Μεσαρά /Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / δικαιούχοι/ ποσοστά χρηματοδότησης
8.		Τυμπάκι	Τοπικός Πληθυσμός	Δ/ΙΔ	47	Θ.Κ /ποσοστά χρηματοδότησης/ Δράσεις – χρηματοδοτική βαρύτητα/Δικαιούχοι/ Επενδυτικό ενδιαφέρον ιδιωτών και φορέων

Α/Α	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Φορείς που συμμετείχαν	Είδος Φορέα	Αρ. Σ/των	Αντικείμενο Διαβούλευσης
9.	6/10/2017	Άγιοι Δέκα	ΕΔΠ τοπικού προγράμματος CLLD Μεσαράς	Δ/ΙΔ	8	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / αναπτυξιακές προτεραιότητες – ανάγκες περιοχής
10.			Δήμος Γόρτυνας	Δ	5	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / αναπτυξιακές προτεραιότητες – ανάγκες υποδομών Δήμου
11.			Τοπικός Πληθυσμός	Δ/ΙΔ	30	Θ.Κ /ποσοστά χρηματοδότησης/ Δράσεις – χρηματοδοτική βαρύτητα/Δικαιούχοι/ Επενδυτικό ενδιαφέρον ιδιωτών και φορέων
12.	12/10/2017	Ηράκλειο	Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας Κρήτης	Δ	9	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / αναπτυξιακές προτεραιότητες – ανάγκες περιοχής / σχεδιασμός της Περιφέρειας Κρήτης για την περιοχή.
13.	16/10/2017	Αρχάνες	Περιφερειάρχης	Δ	5	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / αναπτυξιακές προτεραιότητες – ανάγκες περιοχής / σχεδιασμός της Περιφέρειας Κρήτης για την περιοχή/ συνεργασία με τους ΟΤΑ.
14.	17/10/2017	Ηράκλειο	Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής ΠΕ Ηρακλείου	Δ	5	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / αναπτυξιακές προτεραιότητες – ανάγκες περιοχής / υφιστάμενη κατάσταση μεταποίησης προϊόντων και παραγωγής πρωτογενή τομέα - προοπτικές
15.			Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης	Δ	4	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / αναπτυξιακές προτεραιότητες – ανάγκες περιοχής / υφιστάμενη κατάσταση και αναγκαιότητες σε υποδομές στην περιοχή / περιοχές Natura και πιθανά έργα της Δ/νσης Δασών.
16.	18/10/2017	Αρχάνες	ΑΚΟΜΜ – Ψηλορείτης	ΙΔ	3	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ)

Α/Α	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Φορείς που συμμετείχαν	Είδος Φορέα	Αρ. Σ/των	Αντικείμενο Διαβούλευσης
			Α.Ε.			/Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / συμπληρωματικότητα με δράσεις του ΑΚΟΜΜ στη γειτονική περιοχή από το πολυταμειακό πρόγραμμα LEADER.
17.		Ηράκλειο	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ Κρήτης 2014-2020	Δ	3	Θεματικές Κατευθύνσεις (Θ.Κ) /Ενδεικτικές δράσεις / χρηματοδοτική βαρύτητα / αναπτυξιακές προτεραιότητες – ανάγκες περιοχής / έργα ΟΤΑ που υλοποιήθηκαν την περίοδο 2007-2013 / δράσεις του ΠΕΠ που αφορούν και στην περιοχή παρέμβασης.
18.	23/10/2017	Αρχάνες	Τοπικοί Φορείς Τυμπακίου	ΙΔ	9	Προτεινόμενες Δράσεις / Επενδυτικό ενδιαφέρον ιδιωτών και φορέων / Θεματική κατεύθυνση
19.	25/10/2017	Αρχάνες	Διοικητικό Συμβούλιο	Δ/ΙΔ	12	Οριστικοποίηση Θ.Κ /Δράσεων/ ποσοστών χρηματοδότησης/ Περιορισμών/ Δικαιούχων / κριτηρίων κλπ μετά τη διαβούλευση – Έγκριση τελικής πρότασης για υποβολή.
20.	1/7/2017 – 30/10/2017	Περιοχή Παρέμβασης	Φορείς και τοπικός πληθυσμός	ΙΔ/Δ	5	Διαγνωστικές επισκέψεις

1.2 Αναλυτική περιγραφή των διαδικασιών διαβούλευσης

Στην συνέχεια, στον **Πίνακα 2** παρουσιάζονται αναλυτικά οι ενέργειες διαβούλευσης με την αποτύπωση των απαιτούμενων στοιχείων τεκμηρίωσης ανά ενέργεια διαβούλευσης, σύμφωνα με την αρίθμηση του παραπάνω συνοπτικού πίνακα.

No 1.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη Διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	3/10/2017	
Ομάδα/ες στόχος	Περιφέρεια Κρήτης	
Αριθμός συμμετεχόντων	4	
Φορείς που συμμετείχαν	1. Αντιπεριφερειάρχης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων	2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιος	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.01)		
Αντιπεριφερειάρχης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και στελέχη ΑΝ.Η.		
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Έγινε ενημέρωση για το νέο πρόγραμμα CLLD LEADER Μεσαράς, τις Θ.Κ. του, τις προτεινόμενες δράσεις με τα ποσοστά χρηματοδότησης και τη χρηματοδοτική βαρύτητά τους. Ο Αντιπεριφερειάρχης συμφώνησε ότι ο αγροδιατροφικός τομέας πρέπει να ενισχυθεί στην περιοχή, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού αναδεικνύοντας και το τεράστιο πολιτιστικό κεφάλαιο της περιοχής. Επιπλέον τόνισε την ανάγκη για δράσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα, αλλά και δράσεις τόνωσης της κοινωνικής συνοχής και γι' αυτό πρότεινε να αυξηθεί ο προϋπολογισμός των εκδηλώσεων αλλά και της δικτύωσης – συνεργασίας των επιχειρήσεων. Από πλευράς υποδομών εξέφρασε τη ανάγκη εφαρμογής συστημάτων εξοικονόμησης νερού άρδευσης, της τουριστικής προβολής της περιοχής, της δημιουργίας χώρων στάθμευσης στους μεγαλύτερους οικισμούς και την ανάπλασή τους, δημιουργώντας εστίες – σημεία αναφοράς για τον τοπικό πληθυσμό αλλά και τη δημιουργία επισκέψιμου πολυχώρου προβολής – αγοράς - δοκιμής των τοπικών προϊόντων.		

No 2.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	3/10/2017	
Ομάδα/ες στόχος	Περιφέρεια Κρήτης	
Αριθμός συμμετεχόντων	4	
Φορείς που συμμετείχαν	1.Αντιπεριφερειάρχης Αγροτικής Ανάπτυξης 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Δημόσιος	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.02)		
1. Αντιπεριφερειάρχης Αγροτικής Ανάπτυξης 2.Στελέχη ΑΝ.Η.		
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Έγινε σύσκεψη με τον αρμόδιο Αντιπερ/ρχη αγροτικής ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης, όπου εξετάστηκαν και προτάθηκαν: ✓ Η ενίσχυση των δράσεων τυποποίησης και μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων ✓ Η ανάπτυξη δράσεων για τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων επαγγελματικών ομάδων στον αγροτικό τομέα και η σύνδεσή τους με τα Πανεπιστημια και τα ερευνητικά ιδρύματα. ✓ Η σημασία της οικοτεχνίας στην οικονομική ανάπτυξη της υπαίθρου, καθώς και η δικτύωση των μικρών επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού τομέα ✓ Η προβολή των επιχειρήσεων αυτών και η σύνδεσή τους με τον τουρισμό μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρφμας ✓ Θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης αγροτών και επιχειρηματιών της μεταποίησης προϊόντων		

✓ Ενίσχυση της οικοτεχνίας ✓ Δράσεις αγροτουρισμού – εναλλατικού τουρισμού. ✓ Ανάγκη ενίσχυσης του υδροφόρου ορίζοντα της Μεσαράς, εξοικονόμηση νερού, ομβροδεξαμενές ✓ Υποδομές πρόσβασης σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις στα Αστερούσια.	
No 3	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	3/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Θεματική Αντιπεριφερειάρχης Κοινωνικής Πολιτικής, Αρμόδια εκπρόσωπος στα Ευρωπαϊκά Δίκτυα: **AREPO** (Association of European Regions for Products of Origin) και **EUROMONTANA** (European Association of Mountain Areas), Υπεύθυνη για την επαναδραστηριοποίηση και λειτουργία του Γεωργικού Σταθμού Μεσσαράς.
Αριθμός συμμετεχόντων	4
Φορείς που συμμετείχαν	1. Θεματική Αντιπεριφερειάρχης Κοινωνικής Πολιτικής 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιος
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.03)	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Η Αντιπεριφερειάρχης τόνισε την έλλειψη στελέχωσης και υποδομών στις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων της περιοχής, γεγονός που καθιστά απαραίτητη την αύξηση του προϋπολογισμού στη συγκεκριμένη δράση. Οι κυριότερες δράσεις κοινωνικού προσανατολισμού που προτάθηκαν ήταν: ✓ Υποδομές ψυχικής υγείας, αθλητικές υποδομές με πρόβλεψη και για χρήση από ΑΜΕΑ, βελτίωση κτιριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού κοινωνικών συλλόγων ✓ Εκστρατείες ευαισθητοποίησης για θέματα σχετικά με το παιδί, την ενδοοικογενειακή βία και άλλα κοινωνικά προβλήματα της περιοχής. ✓ Αντιμετώπιση θεμάτων σχολικής διαρροής, αναλφαβητισμού και κατάρτισης αγροτών και επιχειρηματιών. ✓ Ενίσχυση της οικοτεχνίας και της μεταποίησης και σύνδεσή τους με τον τουρισμό και τον πολιτισμό της περιοχής, εν όψει και της λειτουργίας του Μουσείου Μεσαράς αλλά και του Γεωργικού Σταθμού Μεσαράς, όπου προβλέπεται και η δημιουργία κλειστής αγοράς με τοπικά προϊόντα. ✓ Ενίσχυση περιβαλλοντικών δράσεων κυρίως στις περιοχές Natura.	
No 4.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	3/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Επιμελητήρια Ηρακλείου
Αριθμός συμμετεχόντων	6
Φορείς που συμμετείχαν	1.ΟΕΕ/ΤΑΚ, 2.Επιμελητήριο Ηρακλείου, 3.ΓΕΩΤΕΕ, 4. ΑΝ.Η.
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.04)	
1. Εκπρόσωποι Επιμελητηρίων: Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας /Τμήμα Ανατολικής Κρήτης, Επιμελητήριο Ηρακλείου, Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Παράρτημα Κρήτης (το Τεχνικό Επιμελητήριο δεν μπόρεσε να παρευρεθεί ενώ είχε προσκληθεί) 2. Στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Τα βασικά σημεία και συμπεράσματα της συνάντησης με τα Επιμελητήρια είναι τα εξής: ✓ Η ανάγκη ενίσχυσης του τομέα της μεταποίησης – τυποποίησης αγροτικών προϊόντων και η ανάδειξη και προβολή τους. ✓ Η σημασία των δικτύων για την ισχυροποίηση των επιχειρήσεων και την προβολή των τοπικών ποιοτικών	

προϊόντων
✓ Η ανάγκη επιμόρφωσης των επιχειρήσεων και των δυνητικών επενδυτών σε θέματα δικτύωσης, καινοτομίας, προστασίας του περιβάλλοντος, προώθησης στις αγορές.
✓ Δράσεις διακρατικών προγραμμάτων και ανταλλαγής εμπειριών
✓ Η δημιουργία brand name για τα τοπικά προϊόντα και η κατοχύρωση – γνωστοποίησή του στις αγορές.
✓ Η εισαγωγή της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία.
✓ Η ενίσχυση μικρών επισκέψιμων τυποποιητηρίων ελαιολάδου και η διασύνδεσή τους στη λογική των δρόμων του κρασιού που έχουν αναδειχθεί στο Ν. Ηρακλείου.
✓ Η ανάγκη εμπλουτισμού του υδροφόρου ορίζοντα στην περιοχή της Μεσαράς και εφαρμογή συστημάτων εξοικονόμησης νερού άρδευσης.
✓ Τα ποσοστά χρηματοδότησης των δράσεων και η ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας.

No 5.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Ραδιοφωνική Συνέντευξη στον Dream FM (90.6)
Ημερομηνία διεξαγωγής	5/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Τοπικός Πληθυσμός περιοχής παρέμβασης
Αριθμός συμμετεχόντων	4
Φορείς που συμμετείχαν	1. Δημοσιογράφοι 2.Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Ιδιωτικός
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.05)	
1. Δημοσιογράφοι (2) της πρωινής ζώνης 2. Στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Στην πρωινή εκπομπή του σταθμού Dream FM στο Τυμπάκι, (ο οποίος έχει εμβέλεια σε όλη την Κρήτη και μέρος των Κυκλάδων, εκπέμπει και διαδικτυακά με 10.000 ακροατές ημερησίως), συμμετείχαν στελέχη της ΟΤΔ για μία ώρα (10.00 – 11.00), στο πλαίσιο της διαβούλευσης – ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού για τη διαμόρφωση του στρατηγικού σχεδίου του Τ.Π. Μεσαράς. Στην εκπομπή έγινε παρουσίαση των προγραμμάτων που ήδη έχουν εγκριθεί για το Ν. Ηρακλείου και την περιοχή της Μεσαράς ιδιαίτερα, (πολυταμειακό LEADER και LEADER Αλιείας), ενώ παρουσιάστηκε και η νέα πρόταση: στρατηγική – θεματική κατεύθυνης – δράσεις – δικαιούχοι – ποσοστά χρηματοδότησης – διαδικασίες υλοποίησης. Κατά τη διάρκεια της εκπομπής οι ακροατές είχαν τη δυνατότητα υποβολής σχετικών ερωτημάτων. Υπήρξε ενδιαφέρον για δράσεις μεταποίησης, τουρισμού και πολιτιστικών – αθλητικών υποδομών. Ερωτήσεις επίσης τέθηκαν για τα ποσοστά χρηματοδότησης, και το χρόνο πληρωμής των επενδυτικών σχεδίων.	

No 6	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	5/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Δήμος Φαιστού
Αριθμός συμμετεχόντων	5
Φορείς που συμμετείχαν	1.Δήμος Φαιστού 2.Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.06)	
Εκπρόσωποι του Δήμου Φαιστού και Στελέχη ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Τα βασικά συμπεράσματα της συζήτησης με το Δήμαρχο Φαιστού και τις υπηρεσίες του Δήμου ήταν τα εξής: ✓ Συμφωνία για τις θεματικές κατευθύνσεις της πρότασης Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς και τη στρατηγική, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί ως τώρα ✓ Η ανάγκη για στήριξη δράσεων προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος της περιοχής, αλλά και έργων υποδομών μικρής κλίμακας που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Δήμου ✓ Η ανάγκη κάλυψης βασικών υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης σε κάποιους οικισμούς.	

✓ Η στήριξη – ανάδειξη του πολιτισμικού και πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής.
✓ Συνεργασία και δικτύωση επιχειρήσεων περιοχής και μόχλευση ιδεών για καινοτόμες και υγιείς επιχειρήσεις
✓ Η ενίσχυση δράσεων μεταποίησης – τυποποίησης κυρίως των οπωροκηπευτικών προϊόντων για τα οποία φημίζεται η περιοχή αλλά και του ελαιολάδου.
✓ Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος κυρίως στους παραλιακούς οικισμούς της περιοχής και η ενίσχυσή τους με παρεμβάσεις αναπλάσεων και άλλων υποδομών.

No 7.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Συνέντευξη τύπου
Ημερομηνία διεξαγωγής	5/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης Μεσαράς
Αριθμός συμμετεχόντων	6
Φορείς που συμμετείχαν	1. Δήμος Φαιστού, 2. ΜΜΕ Μεσαράς, 3. Στελέχη ΑΝ.Η
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί και Δημόσιοι
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.07)	
ΜΜΕ Μεσαράς, Δήμος Φαιστού και Στελέχη ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Στη συνέντευξη τύπου παρευρέθηκαν ΜΜΕ έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου της Μεσαράς. Τη συνέντευξη παραχώρησαν ο Πρόεδρος ΔΣ και ο Δ/ντής της Αναπτυξιακής Ηρακλείου μαζί με το Δήμαρχο Φαιστού. Παρουσιάστηκαν τα εγκεκριμένα προγράμματα του ΥΠΑΑΤ στην περιοχή (πολυταμειακό CLLD LEADER και LEADER Αλιείας), ενώ έγινε και αναλυτική παρουσίαση (και δόθηκε σχετικό υλικό στους δημοσιογράφους) για τη νέα πρόταση LEADER Μεσαράς: η στρατηγική του προγράμματος και η βασική θεματική κατεύθυνη, οι προτεινόμενες δράσεις και τα ποσοστά χρηματοδότησης, ο αιτούμενος προϋπολογισμός κλπ. Αναλυτικά ρεπορτάζ και βίντεο από τη συνέντευξη παρουσιάστηκαν στα τοπικά έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ.	

No 8.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Ανοιχτή ενημερωτική συνάντηση
Ημερομηνία διεξαγωγής	5/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Τοπικός πληθυσμός
Αριθμός συμμετεχόντων	47
Φορείς που συμμετείχαν	1. Δήμος Φαιστού, 2. Τοπικός πληθυσμός και φορείς, 3. Στελέχη ΑΝ.Η
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί και Δημόσιοι
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.08)	
Τοπικός πληθυσμός και φορείς της περιοχής παρέμβασης και Στελέχη ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Στη συνάντηση διατυπώθηκαν προτάσεις για: ✓ Υποδομές δημοσίου συμφέροντος όπως ύδρευση και άδρευση – οδοποιία, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων κτλ ✓ Δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης σε διάφορα θέματα με κύριο άξονα τον αγροτοδιατροφικό τομέα ✓ Αναβάθμιση των μονάδων εστίασης και ίδρυση νέων και των τουριστικών μονάδων επίσης ✓ Παροχή υπηρεσιών για τους αγρότες της περιοχής (ενημέρωση, γεωργικές συμβουλές, κατάρτιση) ✓ Δράσεις δικτύωσης με φορείς σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο ✓ Ενίσχυση δράσεων για τους νέους με υψηλότερο ποσοστό χρηματοδότησης ✓ Δράσεις αθλητισμού – εθελοντισμού και πολιτισμού ✓ Κοινωνικές δράσεις και δράσεις συνοχής ✓ Επέκταση – προμήθεια εξοπλισμού υφιστάμενων συνεταιρισμών ✓ Εκστρατείες προβολής μέσω επισκέψεων στην ενδοχώρα για την ενεργοποίηση του τοπικού πληθυσμού	

No 9.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	6/10/2017
Ομάδα στόχος	Μέλη ΕΔΠ Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς
Αριθμός συμμετεχόντων	8
Φορείς που συμμετείχαν	Μέλη ΕΔΠ και τοπικοί φορείς
Είδος φορέων	Δημόσιοι/Ιδιωτικοί
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.09)	
ΕΔΠ CLLD LEADER Μεσαράς και τοπικοί φορείς	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	

Έγινε παρουσίαση του Τ.Π. CLLD/LEADER Μεσαράς, των Θ.Κ., καθώς και των επιλέξιμων δράσεων, των ποσών και ποσοστών χρηματοδότησης. Η συζήτηση που ακολούθησε επικεντρώθηκε:

- ✓ σε θέματα επιχειρηματικότητας, στρατηγικής ανάπτυξης και τόνωσης της τοπικής οικονομίας,
- ✓ στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής της Μεσαράς
- ✓ στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων και ιδιαίτερα των οπωροκηπευτικών
- ✓ στην ανάδειξη των ιδιαίτερων πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής και στην προβολή τους.

Διατυπώθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις οι οποίες συνοψίζονται στα εξής σημεία:

- ✓ Δικτύωση και Ανάπτυξη με στόχο τη δημιουργία «βιώσιμων κοινοτήτων» με την ενεργοποίηση όλων των παραγωγικών και δημιουργικών δυνάμεων των εμπλεκόμενων στο πρόγραμμα περιοχών.
- ✓ Δικτύωση των επιχειρήσεων και των τοπικών φορέων.
- ✓ Δημιουργία / ανάπτυξη κοινωνικών υποδομών και εκπαίδευση / κατάρτιση αγροτών και τοπικών επιχειρηματιών
- ✓ Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των γυναικών
- ✓ Ίδρυση και εκσυγχρονισμός εστίασης
- ✓ Εκπαίδευση τελικών δικαιούχων στα θέματα: περιβάλλοντος, καινοτόμες διαδικασίες, με αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας, φυτική παραγωγή (νέες καλλιέργειες και καινοτόμες καλλιεργητικές πρακτικές, αποτελεσματική και ασφαλής χρήση αγροχημικών), διαχείριση γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- ✓ Καινοτόμες τεχνικές και πρακτικές στη μεταποίηση και στην επεξεργασία αγρο-διατροφικών προϊόντων.
- ✓ Καινοτόμες δράσεις προώθησης κρητικών αγρο-διατροφικών προϊόντων μέσα από κοινωνικά δίκτυα και δράσεις ενημέρωσης εντόπιου πληθυσμού και επισκεπτών σε θέματα βελτιστοποίησης της διατροφής και της υγείας (σε σύνδεση και με δράσεις αγροτουρισμού και αγροτο-τουρισμού).
- ✓ Τεχνολογίες Πληροφορικής, Δικτύων και Επικοινωνιών για την υποστήριξη των παραγωγικών διαδικασιών στον πρωτογενή τομέα και στην προώθηση και διάθεση αγρο-διατροφικών προϊόντων.
- ✓ Παραγωγικές διαδικασίες στον αγρο-διατροφικό τομέα με ελαχιστοποίηση εισροών και ορθολογική διαχείριση ενεργειακών πηγών και νερού, και αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας
- ✓ Δράσεις προσδιορισμού και πιστοποίησης του οικολογικού αποτυπώματος των κύριων γεωργικών προϊόντων της περιοχής (πχ. προϊόντων ελιάς και αμπελιού), ως μέσου ποιοτικής βελτίωσης και αύξησης της εμπορικής αξίας των προϊόντων.
- ✓ Ενέργειες προβολής του φυσικού και του πολιτισμικού περιβάλλοντος της περιοχής μέσα από δράσεις που συνδέονται με την εκπαίδευση, τη διαχείριση ελεύθερου χρόνου του γηγενούς πληθυσμού και τον τουρισμό
- ✓ Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά περιοχών ή περιοχών με ιδιαίτερη φυσική και περιβαλλοντική αξία, καθώς και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού.

No 10	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	6/10/2017
Ομάδα στόχος	Δήμος Γόρτυνας

Αριθμός συμμετεχόντων	5
Φορείς που συμμετείχαν	1. Δήμος Γόρτυνας, 2. Στελέχη ΑΝ.Η.
Είδος φορέων	Δημόσιος
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.10)	
Στελέχη Δήμου Γόρτυνας και Στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Έγινε συζήτηση με τα στελέχη της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου, όπου αναλύθηκαν εκ νέου τα προγράμματα που έχουν ήδη εγκριθεί για την περιοχή (πολυταμειακό LEADER και LEADER Αλιείας) και το νέο LEADER Μεσαράς που θα υποβληθεί. Σκοπός ήταν η διάνγωση των αναγκών από τον Γεωργικό Ταμείο στην περιοχή παρέμβασης και η συμπληρωματικότητα του. Τα βασικά σημεία της συνάντησης διαβούλευσης συνοψίζονται στα εξής: ✓ Συμφωνία για τις θεματικές κατευθύνσεις της πρότασης Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς και τη στρατηγική όπως αυτή έχει διαμορφωθεί ως τώρα ✓ Η ανάγκη για στήριξη δράσεων προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος της περιοχής, αλλά και έργων υποδομής μικρής κλίμακας που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Δήμου ✓ Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά περιοχών ή περιοχών με ιδιαίτερη φυσική και περιβαλλοντική αξία, καθώς και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού. ✓ Δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης σε παραλιακούς οικισμούς του Δήμου, με μεγάλη επισκεψιμότητα αλλά με προβλήματα στις υποδομές. ✓ Χώροι στάθμευσης και ανάπλαση συνεκτικών τμημάτων οικισμών με μεγάλη επισκεψιμότητα. ✓ Δράσεις ανάδειξης του πολιτισμού της αρχαίας Γόρτυνας και των επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων της περιοχής. Συζητήθηκε επίσης η προετοιμασία για την ωρίμανση των μελετών και την ετοιμότητα του Δήμου στην υλοποίηση δημόσιων έργων.	
Νο 11.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Ανοιχτή ενημερωτική συνάντηση
Ημερομηνία διεξαγωγής	6/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Τοπικός πληθυσμός και φορείς
Αριθμός συμμετεχόντων	30
Φορείς που συμμετείχαν	1. Δήμος Γόρτυνας, 2. Τοπικός πληθυσμός, 3. Στελέχη ΑΝ.Η
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί και Δημόσιοι
Συμμετέχοντες (Βλ. 1.11)	
Τοπικός πληθυσμός και φορείς περιοχής παρέμβασης και Στελέχη ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Έγινε ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού σε ανοιχτή ενημερωτική εκδήλωση για το Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς και παρουσιάστηκαν οι Θ.Κ., οι επιλέξιμες δράσεις, τα ποσά και τα ποσοστά χρηματοδότησης. Συζητήθηκαν τα προβλήματα της περιοχής και παράλληλα, διερευνήθηκαν οι ανάγκες και οι επιχειρηματικές ιδέες των παρευρισκομένων. Διατυπώθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για: ✓ Ανάγκη για υποδομές δημοσίου συμφέροντος όπως ύδρευση, αποχέτευση και άρδευση – οδοποιία, εμπλουτισμό υδροφόρου κτλ ✓ Δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης σε διάφορα θέματα με κύριο άξονα τον αγροτοδιατροφικό τομέα ✓ Δράσεις ανάπτυξης του αγροτουρισμού και μονάδων εστίασης στην περιοχή ✓ Δράσεις δικτύωσης τοπικών επιχειρήσεων και ίσως τοπικών φορέων πολιτισμού ✓ Ενισχυμένη στήριξη δράσεων για τους νέους ✓ Δράσεις αθλητισμού – εθελοντισμού και πολιτισμού ✓ Κοινωνικές δράσεις και δράσεις συνοχής ✓ Κάμπινγκ και εναλλακτικός τουρισμός στην περιοχή	

- ✓ Εκπαιδευτική καινοτόμα βιβλιοθήκη
- ✓ Ενίσχυση επιχειρήσεων στον τομέα του περιβάλλοντος
- ✓ Υποδομές και δράσεις πολιτισμού και αθλητισμού υπερτοπικού κυρίως χαρακτήρα
- ✓ Κατάρτιση σε θέματα εφαρμογής καινοτομικών μεθόδων στην παραγωγική διαδικασία.

Επιπλέον τονίστηκε η ανάγκη ενίσχυσης των νέων, των ΚΟΙΝΣΕΠ και των γυναικείων συν/σμών και των υφιστάμενων επιχειρήσεων, ειδικά αυτών που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές, καθώς και αυτών που ασχολούνται με ειδικά θέματα όπως ο αγροτουρισμός.

No 12.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	12/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας (ΔΑΟ) Περιφέρειας Κρήτης
Αριθμός συμμετεχόντων	9
Φορείς που συμμετείχαν	1. ΔΑΟ Περιφέρειας Κρήτης 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιος
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.12)	
1. Στελέχη ΔΑΟ ΠΕ Ηρακλείου 3. Στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Συμφωνήθηκε ότι ο σχεδιασμός της ΑΝ.Η. και η προτεινόμενη Θ.Κ. συνάδει απόλυτα με το στρατηγικό σχεδιασμό της Περιφέρειας Κρήτης για τον πρωτογενή τομέα και την ανάπτυξη της υπαίθρου. Τονίστηκε η ανάγκη δράσεων προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος στην ευρύτερη περιοχή της Μεσαράς και διατυπώθηκαν οι εξής προτάσεις - επισημάνσεις συνολικά για το Τ.Π.: ✓ Να ενισχυθούν οι δράσεις δικτύωσης και συνεργασίας για τα τοπικά προϊόντα ✓ Να προωθηθεί η εκπαίδευση – κατάρτιση των δυνητικών δικαιούχων του προγράμματος σε θέματα καινοτομίας, διαχείρισης και λειτουργίας επιχειρήσεων, καθώς και σε θέματα δικτύωσης ✓ Το ποσοστό χρηματοδότησης για τους νέους και για τα δίκτυα επιχειρήσεων θα έπρεπε να αυξηθεί στο 100% ✓ Να ενισχυθούν οι δράσεις τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή ✓ Να προβλεφθούν έργα υποδομών μικρής κλίμακας ύδρευσης – άρδευσης – εξοικονόμησης νερού, προστασίας του υδροφόρου της περιοχής και εκπαίδευση – ενημέρωση για την ορθότερη διαχείριση των πόρων ✓ Να ενισχυθούν δράσεις για τους κτηνοτρόφους, όπως τα πολυλειτουρικά αγροκτήματα και η οικοτεχνία ✓ Να αυξηθεί το ποσό για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, οι οποίες θα πρέπει να στοχεύουν και στην κοινωνική συνοχή της περιοχής. ✓ Να προβλεφθούν παρεμβάσεις προστασίας – ανάδειξης περιβάλλοντος, ειδικά στις περιοχές Natura.	

No 13.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	16/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Περιφερειάρχης Κρήτης
Αριθμός συμμετεχόντων	5
Φορείς που συμμετείχαν	Περιφέρεια – Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιος
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.13)	
Περιφερειάρχης – Στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Ενημερώθηκε ο Περιφερειάρχης για την έγκριση της επιλεξιμότητας του Φακελου Α΄ του Τ.Π. LEADER Μεσαράς και παρουσιάστηκαν τα στοιχεία που αφορούν στην υποβολή του Β΄Φακέλου της πρότασης και ειδικότερα για τις θεματικές κατευθύνσεις και την προτεινόμενη στρατηγική στην περιοχή και πώς αυτή λειτουργεί	

συμπληρωματικά στα ήδη εκγκεριμένα προγράμματα LEADER αλλά και στη RIS3 της Κρήτης και στο στρατηγικό σχεδιασμό της Περιφέρειας για τον Πρωτογενή τομέα. Παρουσιάστηκαν επίσης οι προτεινόμενες δράσεις και τα αντίστοιχα ποσοστά και ποσά χρηματοδότησης ανά μέτρο.
Ο Περιφερειάρχης εξέφρασε τη σύμφωνη γνώμη του με τη στρατηγική του τοπικού προγράμματος όπως αυτή έχει εξελιχθεί και μέσα από τη διαβούλευση και πρότεινε να ενισχυθούν δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, της εκπαίδευσης και κατάρτισης τόσο των αγροτών όσο και των επιχειρηματιών – δικαιούχων σε θέματα μεταποίησης – τυποποίησης προϊόντων, οι δράσεις συνεργασίας των επιχειρήσεων και να ενισχυθεί επίσης η νεανική επιχειρηματικότητα. Επίσης τονίστηκε από τον Περιφερειάρχη ότι απαιτείται ενίσχυση των υποδομών στην περιοχή, καθώς υπάρχει μεγάλη έλλειψη. Στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να υπάρχει έγκαιρη συνεργασία των ΟΤΑ με την ΟΤΔ και την Περιφέρεια εφόσον απαιτηθεί, για να ωριμάσουν μελέτες δημοσίων έργων και να υλοποιηθούν προς όφελος της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Νο 14.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	17/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) ΠΕ Ηρακλείου
Αριθμός συμμετεχόντων	5
Φορείς που συμμετείχαν	1. ΔΑΟΚ ΠΕ Ηρακλείου 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιος
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.14)	
1. Στελέχη ΔΑΟΚ (Διευθύντρια και Προϊστάμενος τμήματος φυτικής & ζωικής παραγωγής) 2. Στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Ενημερώθηκαν τα στελέχη της ΔΑΟΚ ΠΕ Ηρακλείου για την έγκριση της επιλεξιμότητας του Α΄ Φακέλου του Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς και παρουσιάστηκαν τα βασικά σημεία διαβούλευσης του Β΄Φακέλου της πρότασης και ειδικότερα οι θεματικές κατευθύνσεις και η στρατηγική για την περιοχή, οι προτεινόμενες δράσεις και τα αντίστοιχα ποσοστά και ποσά χρηματοδότησης ανά μέτρο. Τα στελέχη της Διεύθυνσης εξέφρασαν τη σύμφωνη γνώμη του με τη στρατηγική του τοπικού προγράμματος όπως αυτή έχει εξελιχθεί και πρότεινε να ενισχυθούν δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης γύρω από τα τοπικά προϊόντα και τις νέες μορφές συνεργατικών επιχειρήσεων και των clusters. Τονίστηκε ότι η περιοχή έχει πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα, που εντείνονται με τη χρήση των πλαστικών στα θερμοκήπια, την έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού, την αλόγιστη χρήση νερού. Επίσης μας ενημέρωσαν για αύξηση της μελισσοκομίας στην περιοχή τα τελευταία χρόνια. Συζητήθηκε ακόμα η λειτουργία των ΤΟΕΒ στην περιοχή και η ανάγκη εφαρμογής δράσεων εξοικονόμησης νερού άρδευσης και κατάρτισης των αγροτών στη λελογισμένη χρήση του.	

Νο 15.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	17/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης
Αριθμός συμμετεχόντων	4
Φορείς που συμμετείχαν	1. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιος
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.15)	
1. Συντονίστρια Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης 2. Δ/νση Δασών Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης 3. Στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Στη συνάντηση τέθηκαν έντονα τα εξής θέματα: ✓ Προστασία του περιβάλλοντος. Υπάρχουν σοβαρά περιβ/κά προβλήματα στην περιοχή, όπως υποβάθμιση των περιοχών Natura (π.χ. Καταλυκή) και άλλων δασικών εκτάσεων, της διάβρωσης των ακτών, των αποβλήτων εγκατάσεων επεξεργασίας προϊόντων του πρωτογενή τομέα, της υπερβολικής χρήσης	

πλαστικών και φυτοφαρμάκων.
- ✓ Η βελτίωση των εγκαταστάσεων των βιολογικών καθαρισμών που βρίσκονται σε παράκτιες ζώνες.
- ✓ Δημιουργία κέντρου ενημέρωσης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης πληθυσμού για την προστασία του περιβάλλοντος, ειδικά στις παράκτιες περιοχές.
- ✓ Δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.
- ✓ Συζήτηση για τους δυνητικούς δικαιούχους και της δυνατότητας υλοποίησης έργων από τη Δ/νση Δασών και άλλες υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης

No 16.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	18/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	ΟΤΔ ΑΚΟΜΜ «ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ» Α.Α.Ε. ΟΤΑ
Αριθμός συμμετεχόντων	3
Φορείς που συμμετείχαν	ΟΤΔ ΑΚΟΜΜ – ΟΤΔ ΑΝΗ
Είδος φορέων	ΟΤΔ
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.16)	
1. Στελέχη ΑΚΟΜΜ και 2. Στελέχη ΑΝΗ ΑΑΕ ΟΤΑ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Στη συνάντηση παρουσιάστηκε το Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς, οι θεματικές κατευθύνσεις του και τα ποσοστά χρηματοδότησης ανά δράση. Η σύσκεψη είχε στόχο να εξασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα των προγραμμάτων που θα υλοποιήσει η ΑΝ.Η. στην περιοχή και ο ΑΚΟΜΜ στην όμορη περιοχή και να συμφωνηθεί μια κοινή γραμμή ενημέρωσης και πληροφόρησης του κοινού. Επίσης, συζητήθηκαν και δράσεις καινοτομίας και συνέργειας – συνεργασίας μεταξύ των δύο ΟΤΔ για προώθηση των κοινών στόχων των Τ.Π. των δύο ΟΤΔ και συνεργασίας στο πλαίσιο του Μέτρου 19.3 Συνεργασίες.	

No 17.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	18/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης 2014-2020
Αριθμός συμμετεχόντων	3
Φορείς που συμμετείχαν	ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης – ΑΝΗ ΑΑΕ ΟΤΑ
Είδος φορέων	Δημόσιος
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.17)	
Στελέχη ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης και Στελέχη ΑΝΗ ΑΑΕ ΟΤΑ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Στη σύσκεψη συζητήθηκε το Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς, οι θεματικές κατευθύνσεις του και τα ποσοστά χρηματοδότησης ανά δράση. Παρουσιάστηκε η τοπική στρατηγική για το πρόγραμμα καθώς και οι δράσεις αναλυτικά. Συζητήθηκε η συμπληρωματικότητα του Τ.Π. με την RIS3 Crete και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2014-2020 γενικά. Επίσης, συζητήθηκαν τα δημόσια έργα που υλοποιήθηκαν ή είχαν προταθεί στην περιοχή παρέμβασης την προηγούμενη προγραμματική περίοδο αλλά και πιθανά έργα που σχεδιάζονται ή υποβλήθηκαν στο ΕΠ Κρήτης 2014-2020. Τονίστηκε η ανάγκη στήριξης των ΟΤΑ της περιοχής, για την υλοποίηση έργων υποδομής προς όφελος της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής.	

No 18.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	23/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Συλλογικοί Φορείς Τυμπακίου
Αριθμός συμμετεχόντων	9
Φορείς που συμμετείχαν	Πολιτιστικοί Σύλλογοι, ΤΟΕΒ, Αγροτικός Σύλλογος, Αναπτυξιακή Ηρακλείου

Είδος φορέων	Ιδιωτικοί/Δημόσιοι
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.18)	
1. Πολιτιστικός Σύλλογος Μετοχίου 2. ΤΟΕΒ Α΄ Ζώνης Μεσσαράς 3. Αγροτικός Συνεταιρισμός Τυμπακίου 4. Αγροτικός Συνεταιρισμός Φαιστού 5. Πολιτιστικός Σύλλογος Τυμπακίου 6. Σύλλογος Καταλυκής - Κόκκινου Πύργου 7. Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Έγινε ενημέρωση για το Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς και παρουσιάστηκαν οι θεματικές κατευθύνσεις, οι επιλέξιμες δράσεις, τα ποσά και τα ποσοστά χρηματοδότησης, όπως έχουν διαμορφωθεί από τη διαδικασία των διαβουλεύσεων. Οι φορείς (οι οποίοι ζήτησαν τη συνάντηση οι ίδιοι, μετά την ανοιχτή ενημερωτική εκδήλωση που έγινε στο Τυμπάκι στις 5/10/17) συζήτησαν με την ΟΤΔ: ✓ τις ανάγκες υποδομών που έχει η περιοχή, ✓ τα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει (υποβάθμιση υγροβιότοπου Καταλυκής, διάβρωση ακτών, πλαστικά θερμοκηπίων, φυτοφάρμακα κλπ), ✓ την ανάγκη ενίσχυσης - στήριξης των αγροτών προκειμένου τα προϊόντα τους να αποκτήσουν προστιθέμενη αξία αλλά και την κατάρτισή τους (κέντρο στήριξης των αγροτών, αγροτική βιβλιοθήκη, εκθεσιακός – συνεδριακός χώρος), ✓ την ανάγκη τουριστικής προβολής της περιοχής ✓ την ανάγκη ενίσχυσης του υδροφόρου ορίζοντα και την εφαρμογή συστημάτων ελέγχου και εξοικονόμησης νερού άρδευσης με καινοτόμα συστήματα παρακολούθησης ✓ τη δημιουργία χώρου αναψυχής σε δασική έκταση του Δήμου ✓ την ανάπλαση τμήματος του οικισμού στο Τυμπάκι, όπου συγκεντρώνονται αρκετές πολιτιστικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες Επιπλέον, συζητήθηκαν οι δυνητικοί δικαιούχοι και οι διαδικασίες υλοποίησης του προγράμματος.	

No 19.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη Διαβούλευσης - Απόφαση
Ημερομηνία διεξαγωγής	25/10/2017
Ομάδα/ες στόχος	Διοικητικό Συμβούλιο Αναπτυξιακής Ηρακλείου
Αριθμός συμμετεχόντων	12
Φορείς που συμμετείχαν	Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και Στελέχη Αναπτυξιακής Ηρακλείου
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί/Δημόσιοι
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.19)	
1. Μέλη Δ.Σ. 2. Δ/ντης και στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Έγινε ενημέρωση για τα αποτελέσματα των ενεργειών διαβούλευσης και πώς αυτά ελήφθησαν υπόψη στη διαμόρφωση του Τ.Π. CLLD LEADER Μεσαράς. Παρουσιάστηκαν οι θεματικές κατευθύνσεις, οι επιλέξιμες δράσεις, τα ποσά και τα ποσοστά χρηματοδότησης, τα κριτήρια επιλογής και οι περιορισμοί ανά δράση. Δόθηκε η έγκριση για την τελική διαμόρφωση του τοπικού προγράμματος και για την υποβολή του Β΄ Φακέλου στο πλαίσιο της προκύρηξης του ΥΠΑΑΤ.	

No 20.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Διαγνωστικές επισκέψεις
Ημερομηνία διεξαγωγής	Καθ' όλη τη διάρκεια προετοιμασίας του τοπικού προγράμματος
Ομάδα/ες στόχος	Φορείς της περιοχής παρέμβασης

Αριθμός συμμετεχόντων	
Φορείς που συμμετείχαν	1. Φορείς της περιοχής παρέμβασης 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί/ Δημόσιοι
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 1.20)	
1. Εκπρόσωποι φορέων της περιοχής 2. Στελέχη ΑΝ.Η.	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας του Τ.Π. τα στελέχη της ΑΝΗ πραγματοποίησαν στοχευμένες επισκέψεις σε οικισμούς, δασικές εκτάσεις, σημαντικές ιδιωτικές και συνεταιριστικές επιχειρήσεις της περιοχής, προκειμένου να διαμορφώσουν άποψη για την ανάπτυξη της στρατηγικής και των δράσεων του Τ.Π. Οι κυριότερες διαπιστώσεις είναι: • Ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας • Ενίσχυση των περιβαλλοντικών δράσεων • Ενίσχυση της δράσης φορέων που δραστηριοποιούνται στο σύνολο της περιοχής για ευαίσθητες ομάδες πληθυσμού (γυναίκες, ΑΜΕΑ, παιδιά κλπ) • Στήριξη τοπικών ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ανάδειξης χωριών • Στήριξη του εναλλακτικού τουρισμού,κυρίως σε φαράγγια και παραλιακούς οικισμούς της περιοχής • Αξιοποίηση υφιστάμενων βιομηχανικών κτιρίων και μετατροπή τους σε χώρους πολυδραστηριοτήτων, κοινωφελούς ή πολιτιστικού χαρακτήρα, επιμόρφωσης κλπ. • Μέτρα στήριξης των αγροτών και των μεταποιητικών μονάδων. • Μέτρα ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και της εκπαίδευσης – κατάρτισης. • Μέτρα ενίσχυσης του υδροφόρου και εφαρμογή συστημάτων εξοικονόμησης νερού άρδευσης.	

1.3. Συνοπτική καταγραφή αποτελεσμάτων

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, κατά την περίοδο διαβούλευσης η ΟΤΔ συνεργάστηκε – διαβουλεύτηκε με μεγάλο αριθμό φορέων και τοπικού πληθυσμού που καλύπτουν το σύνολο των απαιτούμενων τομέων για τη διαμόρφωση και την επιλογή μιας σωστής τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Συνοπτικά οι τομείς – κατηγορίες είναι οι παρακάτω:

1. Τοπική Αυτοδιοίκηση Α΄ και Β΄ βαθμού	6. Ομάδες Τοπικής Δράσης
2. Επιμελητήρια	7. Πολιτισμός
3. Περιβάλλον	8. Αγροτικοί Σύλλογοι
4. Κοινωνικοί Φορείς	9. Γυναικείοι Συνεταιρισμοί και Σύλλογοι Γυναικών
5. Τουρισμός	10. ΤΟΕΒ

Συνοπτικά τα αποτελέσματα της διαβούλευσης και ο τρόπος που ελήφθησαν υπόψη στο σχεδιασμό του Τ.Π. είναι:

Α. Διαμόρφωση αναπτυξιακής στρατηγικής τοπικού προγράμματος και θεματικών κατευθύνσεων

1. Οριστικοποιήθηκαν οι στρατηγικοί στόχοι του Τ.Π.. Από τη διαβούλευση κυρίως με του φορείς και τους ΟΤΑ της περιοχής, προέκυψε ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στα εξής:

- στην ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα, ο οποίος κρίνεται σημαντικός για την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και είναι και ένας από τους βασικούς στρατηγικούς στόχους της Περιφέρειας Κρήτης και της RIS,
- στην ενίσχυση της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία,
- στην προστασία και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής,
- στις παρεμβάσεις υπέρ ειδικών ομάδων πληθυσμού (νέους, αγρότες),
- στη δημιουργία νέων τουριστικών προϊόντων (γαστρονομικός, εκπαιδευτικός, ορειβατικός τουρισμός)
- στις παρεμβάσεις για επίτευξη κοινωνικής συνοχής,
- στη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών – πολιτισμικών χαρακτηριστικών της περιοχής.

2. Έγινε πλήρως αποδεκτή η βασική θεματική κατεύθυνση που πρότεινε η ΟΤΔ για τη **«βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα»** αλλά και οι δευτερεύουσες - συμπληρωματικές θεματικές κατευθύνσεις που συνάδουν με τη swot analysis και τη στρατηγική του Τ.Π., που είναι η **«διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας» και η «βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού».**

Β. Περιεχόμενο δράσεων και ενεργειών τοπικού προγράμματος

Σ' ότι αφορά στις δράσεις και στο περιεχόμενο των ενεργειών του Τ.Π., υπήρξαν αλλαγές από τον αρχικό σχεδιασμό της ΟΤΔ, καθώς ελήφθησαν υπόψη οι απόψεις των ΟΤΑ και των φορέων της περιοχής, το επενδυτικό ενδιαφέρον του τοπικού πληθυσμού, όπως αποτυπώθηκε κατά τη διαβούλευση αλλά και μέσω των εντύπων με τις επενδυτικές ιδέες. Ειδικότερα είχαμε:

1. **Στον αγροδιατροφικό τομέα**

Υπήρξε μεγάλο ενδιαφέρον για τυποποίηση τοπικών προϊόντων με εξαγωγικό προσανατολισμό και νέες μέθοδοι εμπορίας και προώθησής τους στο εσωτερικό και εξωτερικό. Δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στη μεταποίηση και τυποποίηση βιολογικών και πιστοποιημένων προϊόντων ποιότητας.

2. **Στον τομέα εναλλακτικής αξιοποίησης των γεωργικών προϊόντων**

Διαπιστώθηκε ανερχόμενος τομέας επιχειρήσεων στην Κρήτη, που σχετίζεται με την αξιοποίηση τοπικών προϊόντων (ελαιόλαδο, αρωματικά φυτά, αιθέρια έλαια κλπ) για την παραγωγή καλλυντικών και φαρμάκων, που προορίζονται κυρίως στην τουριστική αγορά. Επιπλέον, υπάρχει ενδιαφέρον συνεργασίας για καινοτόμα δράση που αφορά στην αξιοποίηση των υπολειμμάτων των ελαιουργείων δύο φάσεων (κατσίγαρος και υπολείμματα θερμοκηπίων), που αποτελούν σοβαρό περιβαλλοντικό πρόβλημα και τη μετατροπή τους σε εδαφοβελτιωτικό (κομπόστ).

3. **Στον τομέα του τουρισμού**

Διαπιστώθηκε η έλλειψη υποδομών που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό, το θρησκευτικό τουρισμό (διαδρομές Απ. Παύλου και τους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής: Γόρτυνα, Φαιστός, Κομμός κλπ), το canyoning και την αναρρίχηση στα φαράγγια της περιοχής που παρουσιάζουν μεγάλη επισκεψιμότητα κυρίως από το εξωτερικό, την ενημέρωση - πληροφόρηση των επισκεπτών και την προβολή της περιοχής Επιπλέον τονίστηκε η ανάγκη για ποιοτικό εκσυγχρονισμό καταλυμμάτων και εστιατορίων αλλά και για ίδρυση νέων κυρίως στις παραλιακές ζώνες της περιοχής.

Η ΟΤΔ είχε εξαιρέσει στον αρχικό σχεδιασμό τις μονάδες εστίασης και αναψυχής από τις δράσεις του τουρισμού, ωστόσο από τη διαβούλευση προέκυψε η ανάγκη ενίσχυσής τέτοιων μονάδων τόσο για εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση της ποιότητάς τους, όσο και σε ίδρυση.

4. **Στον τομέα των υπηρεσιών**

Η ΟΤΔ έκρινε ότι η περιοχή έχει ανάγκη από υπηρεσίες που σχετιζονται με την αγροτική παραγωγή (πχ υπηρεσίες παροχής επιστημονικών συμβουλών, υπηρεσίες έρευνας και αξιολόγησης πολλαπλασιαστικού υλικού, εργαστήρια για αναλύσεις εδαφών / νερών άδρευσης-γεωτρήσεων/ υγρών αποβλήτων, εργαστήρια για τον προσδιορισμό υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων / τοξινών σε αγροτικά προϊόντα, υπηρεσίες αποθήκευσης και μεταφοράς αγροτικών προϊόντων κλπ). Ωστόσο από τη διαβούλευση πρέκυψε η ανάγκη και για υπηρεσίες στον τομέα της πολιτιστικής δημιουργικής βιομηχανίας αλλά και παροχής υπηρεσιών κοινωνικού – προνοιακού χαρακτήρα που απευθύνονται σε ομάδες πληθυσμού όπως ηλικιωμένοι, βρέφη, παιδιά, ΑμεΑ και γι'αυτό προστέθηκαν και αυτές οι δυνατότητες στην αντίστοιχη δράση του τοπικού προγράμματος.

5. **Στον τομέα του Περιβάλλοντος**

Διατυπώθηκε έντονα η ανάγκη λήψης μέτρων για:

- την προστασία και τη διατήρηση του περιβάλλοντος, ιδίως στην περιοχή της Μεσσαράς, που εμφανίζει έντονη περιβαλλοντική υποβάθμιση λόγω των θερμοκηπίων (νάυλον, αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων που καταλήγουν στη θάλασσα), καθώς και για την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των κατοίκων,
- οι φορείς περιβάλλοντος εξέφρασαν έντονα την ανάγκη προστασίας περιοχών που έχουν ιδιαίτερη περιβαλλοντική αξία (NATURA 2000, φαράγγια, εκβολές ποταμών, υγροβιότοπος Καταλυκής),
- αποκατάσταση αλυκής στην περιοχή του Κόκκινου Πύργου,
- ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, περιβαλλοντική εκπαίδευση
- προστασία και αξιοποίηση δασικών εκτάσεων και αλσυλίων που εμφανίζουν ή θα μπορούσαν να έχουν επισκεψιμότητα και ανάπτυξη δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού (χώροι αναψυχής, περιπατητικός, ορειβατικός τουρισμός – μονοπάτι Ε4, ποδήλατο βουνού κλπ)
- δημιουργία ή βελτίωση βιολογικών καθαρισμών.

6. <u>Στον τομέα των λοιπών έργων δημοσίου συμφέροντος</u>

- Τονίστηκε η ανάγκη αναβάθμισης των οικισμών της περιοχής, τόσο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, όσο και για λόγους αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος στην περιοχή. Επιπλέον υπάρχουν αρκετοί οικισμοί που έχουν πρόβλημα στα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης.
- Υπάρχει μεγάλη ανάγκη εμπλουτισμού του υδροφόρου ορίζοντα της περιοχής, καθώς και ανάγκη σωστής διαχείρισης του νερού άρδευσης.
- Είναι αναγκαίες υποδομές πρόσβασης στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.
- Διαπιστώθηκε η έλλειψη σε κοινωνικές υποδομές για ευπαθής κυρίως ομάδες του πληθυσμού (ΑΜΕΑ, παιδιά, ηλικιωμένους) αλλά και υποδομές και δραστηριότητες πολιτισμού και αθλητισμού και για λόγους ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.
- Σε όλες τις δημόσιες αλλά και στις ιδιωτικές παρεμβάσεις θα πρέπει να προβλέπονται όλες οι υποδομές για προσβασιμότητα ΑΜΕΑ και η χρήση περιβαλλοντικά φιλικών υλικών.
- Τέλος, διαπιστώνεται μεγάλη σχολική διαρροή στην περιοχή και χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και απαιτείται η ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού, μέσω διαφόρων δράσεων και συνεργασία φορέων, για τη συμβολή στην ανάσχεση του φαινομένου.

Η ΟΤΔ ενώ δεν είχε προβλέψει στον αρχικό της σχεδιασμό δράσεις για ύδρευση και αποχέτευση οικισμών, ούτε για έγγειες βελτιώσεις και οδοποιία γεωργική και κτηνοτροφική, μετά τη διαβούλευση πρόσθεσε στο τοπικό πρόγραμμα τις δράσεις αυτές. Επιπλέον ενισχύθηκε ο προϋπολογισμός της δράσης των εκδηλώσεων, για λόγους ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, καθώς προτάσσονται εκδηλώσεις που έχουν υπερτοπικό χαρακτήρα και γίνονται με τη συνεργασία πολλών φορέων μαζί.

7. <u>Στον τομέα της συνεργασίας επιχειρήσεων</u>

Αρχικά προτάθηκε η συνεργασία επιχειρήσεων στον αγροδιατροφικό τομέα, στον τουρισμό και τον πολιτισμό. Από τη διαβούλευση ωστόσο προέκυψε η ανάγκη για προσθήκη δράσης που αφορά στη συνεργασία επιχειρήσεων στον τομέα του περιβάλλοντος, καθώς και ενίσχυση του προϋπολογισμού στις δράσεις συνεργασίας γενικότερα.

8. <u>Στον τομέα της κατάρτισης – μεταφοράς γνώσης</u>

Η ανάγκη για κατάρτιση σε θέματα οργάνωσης επιχειρήσεων, εφαρμογών καινοτόμων φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων στην παραγωγική διαδικασία, αλλά και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, τονίστηκε έντονα απ' όλα τα επιμελητήρια του Νομού. Η κατάρτιση θα πρέπει να αφορά τόσο τις επιχειρήσεις της περιοχής όσο και τους αγρότες.

Γ. Καθεστώτα και ποσοστά ενίσχυσης

Στη διαβούλευση, διαπιστώθηκε η ανάγκη στήριξης, με υψηλότερα ποσοστά ενίσχυσης των παρακάτω κατηγοριών:

- των νέων, καθώς ο επιχειρηματικός κόσμος της περιοχής χρήζει ανανέωσης,
- των Γυναικείων Αγροτικών Συνεταιρισμών,
- των νεοσύστατων επιχειρήσεων και ιδιαίτερα αυτών σε απομακρυσμένες περιοχές,
- επιχειρήσεις ειδικών κατηγοριών, όπως εναλλακτικό τουρισμό, τις επιχειρήσεις της ΠΔΒ και τις επιχειρήσεις καλλυντικών ειδών από τοπικά προϊόντα κλπ

Η ΟΤΔ μετά από ανάλυση των δεδομένων της περιοχής, (αλλά λαμβάνοντας υπόψη και το ήδη εγκεκριμένο πρόγραμμα CLLD/LEADER Ν. Ηρακλείου, το οποίο έχει εγκριθεί για την όμορη περιοχή και στο οποίο εφαρμόζονται ανάλογα ποσοστά χρηματοδότησης) αποφάσισε να αξιοποιήσει τον ΚΑΝ 1407/2013 de minimis και να στηρίξει την ίδρυση και τον εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων από νέους κάτω των 35 ετών, ανεξάρτητα από την περιοχή και το θεματικό τους αντικείμενο. Η κατηγορία των γυναικείων συνεταιρισμών δεν επιλέχθηκε, καθώς δεν υφίσταται ως χωριστή νομική μορφή αλλά λειτουργούν με τη μορφή των αγροτικών συν/σμών και των ΚΟΙΝΣΕΠ.

Δ. Χρηματοδοτική βαρύτητα

Ενισχύθηκε η χρηματοδοτική βαρύτητα:

- των δράσεων που αφορούν σε υποδομές στον κοινωνικό τομέα, στον τομέα πολιτισμού και αθλητισμού για λόγους κυρίως ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του πληθυσμού αλλά και για αναπτυξιακούς λόγους αφού ο πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης μιας περιοχής
- των συνεργασιών, για τη δημιουργία δικτύων και clusters, καθώς εκδηλώθηκε έντονο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των παραγωγών στον τομέα της προώθησης των προϊόντων τους στην αγορά (κοινοί ψυκτικοί θάλαμοι, τοπικές αγορές, βραχείες αλυσίδες κλπ) αλλά και στον τομέα του περιβάλλοντος
- στον τομέα του τουρισμού, καθώς είναι ένας έντονα αναπτυσσόμενος τομέας ειδικά στις παραλιακές ζώνες της περιοχής
- στον τομέα της κατάρτισης – επιμόρφωσης αγροτών και επιχειρήσεων, καθώς υπάρχουν έντονα φαινόμενα σχολικής διαρροής και αναλφαβητισμός

Ε. Κριτήρια επιλογής

Η ΟΤΔ όρισε ανώτερο συνολικό κόστος έργου στη δράση 19.2.2 που αφορά στους νέους μέχρι 35 ετών (ΚΑΝ de minimis) τις 120.000€ και στον τομέα των υπηρεσιών τις 100.000€.

Τονίστηκε η αναγκαιότητα πρόβλεψης υποδομών προσβασιμότητας για ΑΜΕΑ σε όλες τις επενδύσεις που θα ενισχυθούν. Η ΟΤΔ προέβλεψε αντίστοιχο κριτήριο αποκλεισμού σε όλες τις δράσεις που αφορούν σε κτιριακές εγκαταστάσεις ή υποδομές γενικότερα.

Τέλος, σε όλες τις διαβουλεύσεις τονίστηκαν τα θέματα περιβάλλοντος και κλιματικής αλλάγης. Η ΟΤΔ σε όλες τις δράσεις του προγράμματος έχει εντάξει στα κριτήρια επιλογής την **περιβαλλοντική διάσταση**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ)

Από τη ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER του Νομού Ηρακλείου (Κεφάλαιο 2 Φακέλου Α) είναι εμφανείς οι παράμετροι από τη θετική ή αρνητική τάση των οποίων, αλλά και την αλληλεξάρτηση τους επηρεάζεται η αναπτυξιακή πορεία της εν λόγω περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό, στο Κεφάλαιο 2 παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματα - αδυναμίες, οι προοπτικές – ευκαιρίες, αλλά και οι απειλές – κίνδυνοι (ΠΑΕΑ) που χαρακτηρίζουν την περιοχή παρέμβασης και άρα επηρεάζουν αποφασιστικά την εξειδίκευση της αναπτυξιακής στρατηγικής της πρότασης. Τα ΠΑΕΑ παρουσιάζονται διακριτά για τα οικονομικά, κοινωνικά και χωρικά / περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΧΩΡΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
Πλεονεκτήματα	➢ Αναπτυξιακή δυναμική στις περιαστικές, εμπορικές και τουριστικές ζώνες – πόλους της περιοχής (αύξηση πληθυσμού, οικονομικά ενεργού πληθυσμού και απασχόλησης) ➢ Τάση σχετικής αύξηση της πολυ-απασχόλησης ιδίως στα νεότερα και δυναμικότερα τμήματα του πληθυσμού ➢ Ύπαρξη δυναμικού αγροτικού κέντρου (Τυμπάκι) ➢ Πλούσια αγροτική δραστηριότητα με παραγωγή αγροτικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας (ελαιόλαδο, κηπευτικά, σιτηρά, αιγοπρόβειο κρέας, κλπ.) με ισχυρή θέση στην εγχώρια και διεθνή αγορά ➢ Εξειδίκευση σε οργανωμένες – υψηλής παραγωγικότητας μορφές γεωργικής εκμετάλλευσης παραγωγής πρώιμων κηπευτικών προϊόντων με σημαντική ζήτηση (θερμοκήπια στην πεδιάδα Μεσσαράς) ➢ Τάση επέκτασης στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων ➢ Αρκετά υψηλό ποσοστό αρχηγών γεωργικών εκμεταλλεύσεων ηλικίας 30-49 ετών ➢ Τάση βελτίωσης του βαθμού τυποποίησης – μεταποίησης και εμπορίας (βελτίωση οργάνωσης εμπορικών δικτύων) των	➢ Αύξηση του πληθυσμού στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης ➢ Ιδιαίτερη αύξηση του πληθυσμού και θετική εικόνα της δημογραφικής πυραμίδας σε εμπορικά κέντρα και τουριστικά θέρετρα ➢ Υψηλό ποσοστό παραγωγικών ηλικιών στο σύνολο του πληθυσμού ➢ Αποτελεσματικότητα στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αναπτυξιακών παρεμβάσεων ➢ Ύπαρξη εθελοντικών κοινωνικών ομάδων και φορέων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή	➢ Σημαντική γεωγραφική θέση, στο Νότιο τμήμα του κέντρου της Κρήτης με διασύνδεση με την πόλη του Ηρακλείου και του Ρεθύμνου ➢ Υψηλός βαθμός γεωγραφικής συνέχειας και συνεκτικότητας της περιοχής ➢ Εξαιρετικά πλούσιο φυσικό περιβάλλον και φυσικοί πόροι με πολύ υψηλή οικολογική και αισθητική αξία ➢ Πλούσιο θαλάσσιο μέτωπο ➢ Θαλάσσιο περιβάλλον και οικοσυστήματα πολύ υψηλής αξίας ➢ Πλούσια βιοποικιλότητα τόσο σε είδη και οικοσυστήματα, όσο και σε τοπία ➢ Πολύ υψηλό ποσοστό κάλυψης με περιοχές ενταγμένες στο δίκτυο NATURA 2000 ➢ Υψηλό ποσοστό κάλυψης με δενδροκαλλιέργειες, βοσκοτόπια και μικτά γεωργο-κτηνοτροφικά συστήματα, που θεωρούνται εκτάσεις υψηλής Φυσικής Αξίας (ΥΦΑ) ➢ Σημαντικοί επισκέψιμοι

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΧΩΡΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
	αγροτικών προϊόντων ➢ Οικονομικές διασυνδέσεις (τουρισμός) με την περιοχή της Αγίας Γαλήνης Ρεθύμνου. ➢ Αξιόλογη τουριστική δραστηριότητα που στηρίζεται στο πλούσιο θαλάσσιο μέτωπο, τους θαλάσσιους πόρους και τους φυσικούς - πολιτιστικούς πόρους. ➢ Πλούσιοι φυσικοί και θαλάσσιοι πόροι που είναι κατάλληλοι για την βιώσιμη και ενδογενή ανάπτυξη διάφορων μορφών εναλλακτικού τουρισμού (αγροτουρισμός, φυσιολατρικός, καταδυτικός, κλπ.) ➢ Τάση ανάπτυξης ήπιων μορφών εναλλακτικού τουρισμού ➢ Τάση ανάδειξης του πολιτιστικού πλούτου και αξιοποίηση της εν λόγω διασύνδεσης από τον τουρισμό ➢ Τάση εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα ➢ Αποτελεσματικότητα στο σχεδιασμό αναπτυξιακών παρεμβάσεων		αρχαιολογικοί χώροι ➢ Σημαντικοί πολιτισμικοί και πολιτιστικοί πόροι (ιστορικά μνημεία, μοναστήρια, παραδοσιακοί οικισμοί, παράδοσιακά επαγγέλματα, ήθη και έθιμα) ➢ Ύπαρξη υποδομής αεροδρομίου στην περιοχή (στρατιωτικό αεροδρόμιο Τυμπακίου)
Αδυναμίες	➢ Έντονη οικονομική ύφεση με αποτέλεσμα τη σημαντική πτώση του ΑΕΠ και την ραγδαία αύξηση της ανεργίας ιδίως στις παραγωγικές ηλικίες και τις γυναίκες ➢ Σχετικά χαμηλό ποσοστό των παραγωγικών ηλικιών και των νέων στον πληθυσμό της περιοχής	➢ Φθίνουσα εξέλιξη του πληθυσμού και της δημογραφικής πυραμίδας σε μικρούς, διάσπαρτους και απομακρυσμένους οικισμούς στην ύπαιθρο ➢ Αρκετά υψηλοί δείκτες	➢ Ανεπαρκής διαχείριση, προστασία και ανάδειξη φυσικών και πολιτιστικών πόρων ➢ Ελλιπής ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις παραγωγικές διαδικασίες ➢ Περιβαλλοντικά μη-ορθολογική

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΧΩΡΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
	➢ Μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης στους μικρούς, διάσπαρτους και απομακρυσμένους οικισμούς στην ύπαιθρο ➢ Πολύ σημαντική εξάρτηση της οικονομίας της περιοχής παρέμβασης από τη γεωργία ➢ Χαμηλός βαθμός διατομεακών (π.χ. γεωργία με μεταποίηση, τουρισμό, πολιτισμό, φυσικό περιβάλλον) και ενδοτομεακών διασυνδέσεων (π.χ. δίκτυα, clusters) και συνεργειών, με αρνητικές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα, την οργάνωση της παραγωγής και την ανάπτυξη και διάχυση της καινοτομίας ➢ Μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και πολυτεμαχισμένος κλήρος ➢ Σχετικά υψηλό ποσοστό αρχηγών γεωργικών εκμεταλλεύσεων ηλικίας άνω των 55 ετών ➢ Ελλιπής επαγγελματική κατάρτιση του εργατικού δυναμικού, κυρίως του γεωργικού τομέα ➢ Σχετικά χαμηλός βαθμός μεταποίησης και ολοκληρωμένης - σύγχρονης τυποποίησης αγροτικής παραγωγής ➢ Έλλειμμα στην επιχειρηματική οργάνωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων ➢ Περιορισμένη ενσωμάτωση της έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας στην	γήρανσης και εξάρτησης ➢ Μειωμένη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση ➢ Σημαντικές αδυναμίες στο επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού και ιδιαίτερα των γυναικών ➢ Ελλείψεις σε βασικές τεχνικές και κοινωνικές υποδομές (ποιότητα ζωής)	αξιοποίηση της δυτικής παραλιακής ζώνης ➢ Ελλείψεις του ενιαίου χωροταξικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού ➢ Περιβαλλοντικά προβλήματα (αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, υπολείμματα πλαστικών θερμοκηπίων, υπεράντληση και αλόγιστη χρήση νερού, υφαλμύρωση, επάρκεια και ποιότητα νερού, υπερβόσκηση, ελλιπής διαχείριση απορριμμάτων, κλπ.) ➢ Σημαντικές ατέλειες στην κατάσταση του οδικού δικτύου με αποτέλεσμα την προβληματική επικοινωνία με την πόλη του Ηρακλείου και του Ρεθύμνου. ➢ Σχετικά προβληματικός βαθμός προσπελασιμότητας μεταξύ των οικισμών ➢ Ελάχιστα αναπτυγμένες τουριστικές υποδομές ➢ Σημαντικές ελλείψεις στην ορθολογική διαχείριση των υδάτων ➢ Πολύ χαμηλός βαθμός αξιοποίησης των πλούσιων

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΧΩΡΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
	παραγωγική διαδικασία ➢ Έλλειψη πίστης στο τραπεζικό σύστημα με έλλειμμα ρευστότητας της αγοράς και μειωμένη προσφορά δανείων ➢ Περιορισμένη παρουσία του δευτερογενή τομέα ➢ Μικρό μέγεθος και οικογενειακός χαρακτήρας των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα με αποτέλεσμα οργανωτικές και οικονομικές αδυναμίες, προβλήματα στον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας και πολύ περιορισμένη χρήση καινοτομίας ➢ Συγκέντρωση της μεταποίησης, του τουριστικού και του τριτογενή τομέα σε συγκεκριμένες ζώνες (Τυμπάκι και παραλιακοί οικισμοί) ➢ Ελλείψεις στην οργάνωση των εμπορικών δικτύων για την προώθηση τοπικών προϊόντων ➢ Ελλιπής ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις παραγωγικές διαδικασίες ➢ Περιορισμένη τουριστική ανάπτυξη σε σχέση με τις δυνατότητες και τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους της περιοχής ➢ Έντονη εποχικότητα της τουριστικής ζήτησης ➢ Έλλειψη βασικών υποδομών που συνιστά ανασταλτικό παράγοντα στην ανάπτυξη του		πολιτιστικών (ιστορικών και αρχαιολογικών) πόρων ➢ Αλλοίωση της φυσιογνωμίας των παραθαλάσσιων οικισμών ➢ Σημαντικές ελλείψεις στη διαχείριση των λιμενικών υποδομών

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΧΩΡΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
	τουρισμού ➢ Περιορισμένη διάχυση της τουριστικής ζήτησης στην ενδοχώρα ➢ Ανεπαρκής προώθηση και προβολή μορφών εναλλακτικού τουριστικού προϊόντος		
Ευκαιρίες	➢ Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αγροτική και περιφερειακή ανάπτυξη. ➢ Η αναγνώριση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, της μεγάλης σημασίας των αγροτικών περιοχών για το μέλλον της Ευρώπης σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο ➢ Ανάδειξη του αγρο-διατροφικού τομέα ως ένα από τους κυρίαρχους τομείς ανάπτυξης στο ΕΣΠΑ 21014-2020 και την εθνική και περιφερειακή στρατηγική RIS3 ➢ Βασική επιδίωξη της περιφερειακής στρατηγικής RIS3 αποτελεί η ανασυγκρότηση του αγροδιατροφικού συμπλέγματος με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ανάδειξη της αξίας της Κρητικής διατροφής και ενδυνάμωση των εξαγωγικών κλάδων ➢ Η δημιουργία διασυνδέσεων του τουρισμού – πολιτισμού με τον αγροδιατροφικό τομέα αποτελεί στρατηγική	➢ Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνική συνοχή ➢ Δυνατότητα υλοποίησης ολοκληρωμένων έργων στις βασικές κοινωνικές υποδομές με άμεση επίπτωση στην ποιότητα ζωής των κατοίκων ➢ Καλύτερος σχεδιασμός και υλοποίηση αναπτυξιακών πολιτικών λόγω της αποκέντρωσης και της Διοικητικής Αναδιάρθρωσης της χώρας ➢ Αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων για κοινωνικές δράσεις (ΕΚΤ)	➢ Σύνταξη της ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα και ολοκλήρωση του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για τις περιοχές του δικτύου NATURA 2000 ➢ Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος. ➢ Αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών και βελτίωση της υπερτοπικής σύνδεσης ➢ Η προβλεπόμενη κατασκευή του Νότιου Οδικού Άξονα Κρήτης, του Βιομηχανικού Περιφερειακού Λιμένα και του Εμπορευματικού Λιμένα Τυμπακίου ➢ Ευκολότερη αντιμετώπιση

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΧΩΡΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
	επιλογή της περιφερειακής στρατηγικής RIS3 ➢ Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συνιστά θεματική προτεραιότητα του ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020. ➢ Η βασική επιδίωξη της περιφερειακής στρατηγικής RIS3 για διάχυση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, καθώς και η ενίσχυση πρόσβασης στις τεχνολογίες πληροφορικής στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις του γεωργικού τομέα και της αλιείας ➢ Μεταβολές στα καταναλωτικά πρότυπα και αύξηση της ζήτησης για ασφαλή και υγιεινά τρόφιμα ➢ Αύξηση της ζήτησης για τρόφιμα υψηλής προστιθέμενης αξίας και ιδιαίτερης – διακριτής ταυτότητας ➢ Εδραίωση της Κρητικής διατροφής ως πρότυπο υγιεινής διατροφής ➢ Ανάπτυξη διαπεριφερειακών και διακρατικών συνεργασιών στους τομείς του τουρισμού, του πολιτισμού και των τοπικών προϊόντων		περιβαλλοντικών προβλημάτων με τη χρήση νέων τεχνολογιών

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΧΩΡΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
	➢ Δυνατότητες αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και των καινοτομιών προς όφελος της παραγωγικότητας και της εξυπηρέτησης των αναγκών της αγοράς του αγροτικού τομέα και της αλιείας ➢ Αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες αναψυχής, εναλλακτικές μορφές τουρισμού και πολιτιστικές δραστηριότητες στην ύπαιθρο. ➢ Αναγνώριση της Κρήτης ως ένας από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου ➢ Η δυνατότητα εφαρμογής στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές ➢ Η δυνατότητα ανάληψης δράσεων για την δημιουργία συλλογικών δομών (π.χ. Ομάδες Παραγωγών) για τη βιώσιμη ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα		
Απειλές	➢ Η μεγάλη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και των εξαιρετικά αρνητικών επιπτώσεών της (μείωση ζήτησης, έλλειψη ρευστότητας, κλπ.) ιδίως για συγκεκριμένους οικονομικούς κλάδους ➢ Επιδείνωση του επενδυτικού περιβάλλοντος στον αγροδιατροφικό τομέα	➢ Η μεγάλη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και των εξαιρετικά αρνητικών επιπτώσεών της, ιδίως για συγκεκριμένες χωρικές ενότητες και κοινωνικές	➢ Δυσμενέστερες από τις προβλεπόμενες επιπτώσεις του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής στους φυσικούς πόρους και οικοσυστήματα ➢ Επιδείνωση του φαινομένου

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ		**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΧΩΡΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
	➢ Περαιτέρω αύξηση της έκθεσης του αγροτικού τομέα και χώρου στις δυνάμεις του διεθνούς ανταγωνισμού ➢ Απουσία εμπειρίας και τεχνογνωσίας σε θέματα μεταφοράς Ε&Τ&Κ στον γεωργικό τομέα ➢ Επιδείνωση του φαινομένου brain drain ➢ Περαιτέρω μείωση των ενισχύσεων και δυσκολία προσαρμογής των γεωργών στις νέες συνθήκες ➢ Αύξηση του κόστους παραγωγής των γεωργικών προϊόντων λόγω (μεταξύ άλλων) και της τιμολόγησης του αρδευτικού νερού ➢ Εξάρτηση της τουριστικής ζήτησης από σειρά εξωγενών και μη-ελεγχόμενων παραγόντων (μακροοικονομικό περιβάλλον, γεωπολιτικές εξελίξεις, περιβαλλοντικά ζητήματα)	ομάδες ➢ Η διαρκής δημοσιονομική προσαρμογή που ενδέχεται σοβαρά να επηρεάσει αρνητικά την παροχή βασικών υπηρεσιών προς του κατοίκους των αγροτικών περιοχών και να μειώσει την ελκυστικότητά τους ως περιοχών κατοικίας ➢ Η αύξηση της φτώχειας και η διατάραξη της κοινωνικής συνοχής και αύξηση της εγκληματικότητας ➢ Επιδείνωση του φαινομένου brain drain	εγκατάλειψης των γεωργικών γαιών λόγω των δυσμενών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

3.1. Οι Νέες Προκλήσεις για τη Στρατηγική ΤΑΠΤΚ στην Ελλάδα

Τα τελευταία χρόνια οι αγροτικές περιοχές στην χώρα μας βρίσκονται σε ένα κρίσιμο μεταίχμιο. Παρά τις σημαντικές διαφορές που τις χαρακτηρίζουν, σχεδόν στο σύνολό τους διέρχονται μια περίοδο διαρθρωτικής προσαρμογής. Κεντρικό ρόλο στην εξέλιξη αυτή διαδραματίζει η προσαρμογή του αγροτικού τομέα (η οποία καθοδηγείται από εξελίξεις όπως η τεχνολογική πρόοδος, οι μεταβολές στη ζήτηση των τροφίμων, η κλιματική αλλαγή και οι πιέσεις στο περιβάλλον), η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στις οικονομικές διαρθρώσεις, καθώς και γενικότερες εξελίξεις του κοινωνικό-πολιτικού γίγνεσθαι. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την προσαρμογή του αγροτικού τομέα περιλαμβάνουν την μακροοικονομική πολιτική, το πλαίσιο ιδιοκτησίας της γης και τις πολιτικές φορολογίας.

Η προσαρμογή του αγροτικού τομέα επηρεάζει με τη σειρά της μια σειρά από παράγοντες στην ελληνική ύπαιθρο. Σε τομεακό επίπεδο υποκινεί αποφάσεις που αφορούν τον αριθμό και το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, τη χρήση των παραγωγικών συντελεστών και τη κατανομή τους εντός και εκτός της εκμετάλλευσης, την εξειδίκευση και την παραγωγικότητα, την είσοδο στο αγροτικό επάγγελμα και την έξοδο από αυτό. Παράλληλα, η προσαρμογή του αγροτικού τομέα έχει προφανείς περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Τα τελευταία 20 χρόνια έχουν υπάρξει σημαντικές παρεμβάσεις στην χώρα μας για την αντιμετώπιση της αγροτικής προσαρμογής. Σε τομεακό επίπεδο η Ελλάδα αξιοποίησε μέσα όπως ο θεσμός στήριξης τιμών και εισοδημάτων, οι ποσοστώσεις, κλπ., ενώ μετά την ριζική αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) του 2003-04, υιοθέτησε την επιλογή της πλήρους αποσύνδεσης, και συνεπώς της ευρύτερης έκθεσης των γεωργικών εισοδημάτων στις δυνάμεις του ανταγωνισμού. Παράλληλα, ενεργοποιήθηκαν μια σειρά προγραμμάτων και δράσεων στήριξης της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών της χώρας, με έμφαση στην προσπάθεια διαφοροποίησης της οικονομικής τους βάσης και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής, ιδίως στις κοινωνικά και οικονομικά οριακές περιοχές.

Παρά την σχετική κυριαρχία (τουλάχιστον κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες) των υποστηρικτών της ελεύθερης λειτουργίας της αγοράς, ο παρεμβατικός ρόλος των μέτρων πολιτικής για τη γεωργία και την ύπαιθρο δεν αμφισβητήθηκε έντονα. Αντίθετα, η δημόσια αρωγή που στοχεύει στην άμβλυνση του κόστους της διαρθρωτικής προσαρμογής κρίθηκε αναγκαία για λόγους αποτελεσματικότητας (ανάγκη διόρθωσης θεσμικών δυσλειτουργιών), ισότητας (αναδιανομή κόστους προσαρμογής) και πολιτικής οικονομίας. Επίσης, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αγροτικών περιοχών όπως η περιορισμένη κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, τα ιδιάζοντα επαγγελματικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού, η κυριαρχία της αυτοαπασχόλησης αλλά και (σε πολλές περιπτώσεις) της πολυαπασχόλησης, η ταύτιση των όρων νοικοκυριό και επιχείρηση (αγροτική ή μη), τα δημόσια αγαθά και οι εξωτερικότητες εξακολουθούν να συνηγορούν υπέρ της κρατικής παρέμβασης.

Στις ημέρες μας, οι απαιτήσεις σε επίπεδο σχεδιασμού και υλοποίησης της δημόσιας παρέμβασης στις αγροτικές περιοχές της χώρας καθίστανται ακόμα επιτακτικότερες. Οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι ραγδαίες, ενώ ο ρόλος των φραγμών της ελεύθερης αγοράς φθίνει συνεχώς. Η οικονομική σύγκλιση (τόσο με τις αστικές περιοχές της χώρας όσο και με τις Περιφέρειες της ΕΕ) συνιστά μάλλον αισιόδοξο στόχο, η ανεργία και οι δημογραφικές πιέσεις στην αγορά εργασίας εξακολουθούν να κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα, τα κοινωνικά προβλήματα επιτείνονται, ενώ οι αρνητικές μακροοικονομικές επιδόσεις της χώρας επηρεάζουν ιδιαίτερα τις οριακές αγροτικές περιοχές.

Παράλληλα, οι ριζικές μεταβολές της ΚΑΠ 2014-2020 (αναδιανομή άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων, έμφαση στην περιβαλλοντική στόχευση των ενισχύσεων αυτών, κατάργηση ποσοστώσεων, παρεμβάσεις για αντιμετώπιση κρίσεων στον αγροτικό τομέα, νέες προτεραιότητες της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης με

έμφαση στην καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα, την οργάνωση της αλυσίδας τροφίμων, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τη προστασία των φυσικών πόρων) καθώς και η επερχόμενη νέα μεταρρύθμιση της ΚΑΠ (η οποία μπορεί να ενέχει σημαντικές χρηματοδοτικές πιέσεις), εγείρουν σημαντικές απαιτήσεις για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της δημόσιας παρέμβασης για τον αγροτικό τομέα και την ύπαιθρο.

Σε όλα τα παραπάνω θα πρέπει να προσθέσουμε τις αλλαγές που έχουν επέλθει από την οικονομική κρίση και ιδιαίτερα:

- Τη σημαντική αύξηση της ανεργίας, ιδιαίτερα στους νέους και την πρόκληση για βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα που μπορούν να ληφθούν για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη στήριξη των νέων σε τοπικό επίπεδο.

- Τη πτώση της εγχώριας κατανάλωσης που καθιστά δύσκολη τόσο τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας όσο και τη διαφύλαξη των υφιστάμενων θέσεων. Εδώ προκύπτει η ανάγκη για μέτρα πολιτικής που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υφιστάμενων επιχειρήσεων και θα δημιουργήσουν νέες αγορές για νέους επιχειρηματίες.

- Τη δυσκολία στην εξεύρεση ιδιωτικής χρηματοδότησης.

- Την περικοπή των δημοσίων επενδύσεων που δημιουργεί προβλήματα στη συντήρηση και ανάπτυξη των υποδομών και συνιστά πρόβλημα για την τοπική ανάπτυξη. Εδώ θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα ανάπτυξης νέων (κοινών) χρήσεων και τρόπων συντήρησης των υποδομών αυτών.

- Τη σημαντική μείωση των δημοσίων δαπανών που έχει οδηγήσει σε περικοπές στην εκπαίδευση, στην υγεία, στις κοινωνικές υπηρεσίες και παροχές και καθιστά αναγκαία τη διερεύνηση τρόπων ανάπτυξης τοπικών κοινωνικών καινοτομιών.

- Την αύξηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που απαιτεί έξυπνες λύσεις για τη βελτίωση των διασυνδέσεων ζωνών διαφορετικών ταχυτήτων (εντός μιας περιοχής) και τη βελτίωση της κοινωνικής ευθύνης και αλληλεγγύης μεταξύ πλούσιων και φτωχών περιοχών, τομέων και ομάδων.

Τέλος, η κλιματική αλλαγή αποτελεί πλέον οριζόντια προτεραιότητα σε όλους τους τομείς πολιτικής της ΕΕ. Η ανάγκη για την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και για τη δημιουργία ενός νέου αναπτυξιακού προτύπου βασισμένου στην έννοια της πράσινης ανάπτυξης συνιστούν μιά νέα πρόκληση για τα τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα.

Με βάση τα παραπάνω, οι φορείς σχεδιασμού της πολιτικής για τον αγροτικό τομέα και την ύπαιθρο στη χώρα μας (οι οποίες περιλαμβάνουν τις ΟΤΔ), καλούνται να ανταποκριθούν στις παραπάνω προκλήσεις μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης μιας συνεκτικής αλλά **και** σύγχρονης αναπτυξιακής στρατηγικής. Οι λόγοι που καθιστούν ιδιαίτερα επίπονη την επίτευξη αυτού του στόχου είναι τρεις. Κατ' αρχή η εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα και σε πολλές περιπτώσεις από μη-ανταγωνιστικές παραγωγικές δραστηριότητες εξακολουθεί να είναι σημαντική, ιδιαίτερα στις οριακές περιοχές. Σαν συνέπεια, ο προσανατολισμός της ΚΑΠ προς την ελεύθερη αγορά μπορεί να επιφέρει σημαντικές ανακατατάξεις σε πολλές περιοχές της χώρας. Δεύτερο, ο σημαντικός βαθμός διαφορετικότητας των αγροτικών περιοχών της χώρας είναι αναμφισβήτητος. Σαν συνέπεια η υλοποίηση των «κατάλληλων» για κάθε περιοχή μέτρων αγροτικής ανάπτυξης αποτελεί από τη φύση του έναν δύσκολο στόχο. Τέλος, η γεωγραφική θέση της χώρας και η απόστασή από τα σημαντικότερα διευρωπαϊκά μεταφορικά δίκτυα, συνιστούν ένα ακόμα συγκριτικό μειονέκτημα που επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής υπαίθρου.

Τα προβλήματα και οι απαιτήσεις της πολιτικής αυτής είναι ιδιαίτερα επιτακτικά στις οριακές αγροτικές περιοχές οι οποίες εξαρτώνται ακόμα σε μεγάλο βαθμό από τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Οι περιοχές αυτές αντιμετωπίζουν σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες και οικονομικούς-κοινωνικούς περιορισμούς, ενώ η παράταση της οικονομικής κρίσης δρα ανασταλτικά στη δημιουργία συνθηκών που θα υποκινούσαν την υπέρβαση των αδυναμιών αυτών.

Σε ό,τι αφορά την οικονομία, καίρια ζητήματα είναι τα χαμηλά εισοδήματα (σε σύγκριση με τα αντίστοιχα στις αστικές περιοχές), το γερασμένο εργατικό δυναμικό και η σημαντική εξάρτηση από τη γεωργία. Σε

κοινωνικό επίπεδο, υφίστανται αδυναμίες που αφορούν στην έλλειψη βασικών υπηρεσιών ιδιαίτερα στις απομονωμένες ζώνες (κάτι που συνιστά τροχοπέδη στην ανασυγκρότησή τους), στον κοινωνικό αποκλεισμό και στις λίγες ευκαιρίες απασχόλησης. Επίσης, οι σημαντικές πιέσεις στο περιβάλλον που αναμένεται να επιταθούν λόγω της κλιματικής αλλαγής, καθώς και τα σημαντικά προβλήματα της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τέλος, θα πρέπει να αντιμετωπισθούν φαινόμενα οικονομικού και κοινωνικού πολισμού, στο πλαίσιο του οποίου τα αναπτυξιακά οφέλη συγκεντρώνονται σε περιαστικές και εύκολα προσβάσιμες ζώνες, ενώ η περιθωριοποίηση κυριαρχεί στις σχετικά απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές.

Η νέα μεταρρύθμιση της ΚΑΠ αναμένεται να εντείνει επιπλέον την έκθεση των αγροτικών περιοχών της χώρας στις δυνάμεις του ανταγωνισμού. Από μόνη της αυτή η εξέλιξη καθιστά ιδιαίτερα δύσκολο το ρόλο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης, που πλέον καλείται να «λειτουργήσει» σε ένα περιβάλλον επιταχυνόμενης προσαρμογής. Επιπλέον, το έργο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης γίνεται ακόμα δυσκολότερο εξαιτίας των επιπτώσεων της φιλελευθεροποίησης των αγορών και της τεχνολογικής προόδου (παράγοντες που μπορούν να εκφρασθούν με τον όρο «παγκοσμιοποίηση»). Η παγκοσμιοποίηση σταδιακά απομακρύνει οικονομικές, κοινωνικές και θεσμικές παραμέτρους από τη σφαίρα επιρροής του κράτους. Οι διάφοροι εθνικοί «φραγμοί» στον ελεύθερο ανταγωνισμό σταδιακά εγκαταλείπονται, ενώ τα περιθώρια ελέγχου της οικονομίας μέσω της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής στενεύουν. Είναι εμφανές ότι η εξέλιξη αυτή δεν θα επηρεάσει στον ίδιο βαθμό όλες τις αγροτικές περιοχές και σε πολλές περιπτώσεις, αναμένονται ισχυρές αναδιανεμητικές επιπτώσεις, που πιθανότατα θα επιδεινώσουν περαιτέρω τη θέση των οριακών αγροτικών περιοχών.

Συνεπώς, κρίνεται αναγκία η δημόσια παρέμβαση για την αγροτική ανάπτυξη των οριακών αγροτικών περιοχών που χαρακτηρίζονται από έντονη εξάρτηση από τη γεωργία, έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και αποδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Στις περιοχές αυτές, η αναπτυξιακή πολιτική οφείλει να αντιμετωπίσει τόσο τις διαρθρωτικές αδυναμίες του πρωτογενή τομέα και παράλληλα να προωθήσει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, μέσω μιας πολυτομεακής, ολοκληρωμένης και καινοτόμου προσέγγισης, η οποία θα αποσκοπεί στη διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης. Τα ζητήματα του περιβάλλοντος αλλά και της πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να ενσωματωθούν τόσο στην τομεακή (επιπτώσεις της αγροτικής δραστηριότητας στο περιβάλλον, δημόσια αγαθά) όσο και στη χωρική (επιπτώσεις στον τουρισμό, στη μεταποίηση, στις υποδομές, στην κατανάλωση, κλπ.) προσέγγιση. Παράλληλα, το νέο αναπτυξιακό πρότυπο θα πρέπει να διαχέει τα οφέλη της οικονομικής ευημερίας στο σύνολο του πληθυσμού των περιοχών αυτών και να μην προωθεί επιλογές που μπορούν να επιτείνουν τον οικονομικό και κοινωνικό αποκλεισμό των λιγότερο «ανταγωνιστικών» στρωμάτων.

3.2. Στρατηγικές Κατευθύνσεις

Με βάση τα παραπάνω, η σύζευξη της τομεακής (αγροτική προσαρμογή) και της χωρικής (ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών) προσέγγισης πρέπει να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της στρατηγικής αγροτικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Παράλληλα η κοινωνική διάσταση θα πρέπει να είναι απόλυτα ενσωματωμένη στις δύο προσεγγίσεις, με στόχο την αποφυγή επέκτασης φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, ανισότητας και φτώχειας. Τέλος, η προστασία και βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλονος συνιστά μείζον ζήτημα της αναπτυξιακής στρατηγικής, αφού οι φυσικοί πόροι αποτελούν κύρια συνιστώσα της ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της ελληνικής υπαίθρου.

Οι δύο προσεγγίσεις θα πρέπει να διακρίνονται σε ότι αφορά τους στόχους, τους εν δυνάμει ωφελούμενους, τα μέσα πολιτικής και τις αναμενόμενες επιπτώσεις τους στη βιωσιμότητα των οριακών αγροτικών περιοχών. Και αυτό γιατί μία τομεακή πολιτική αγροτικής ανάπτυξης προσανατολισμένη προς τις γεωργικές διαρθρώσεις δεν μπορεί να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες που με τη σειρά τους θα οδηγήσουν στην αναστροφή της εξόδου ανταγωνιστικών ανθρώπινων και παραγωγικών πόρων. Με τη σειρά της, μια πολιτική διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας που αγνοεί την προσαρμογή των γεωργικών διαρθρώσεων θα δημιουργήσει προβλήματα στη διαχείριση της γης, την κοινωνική συνοχή και την ελκυστικότητα των αγροτικών περιοχών.

Οι δύο προσεγγίσεις (τομεακή και χωρική) θα πρέπει παράλληλα να αποτελούν αλληλοεξαρτώμενα και συμπληρωματικά στοιχεία μιας συνεκτικής στρατηγικής που θα αποσκοπεί στην ενίσχυση των οικονομικών,

θεματικών και χωρικών διασυνδέσεων μέσα από μια ολοκληρωμένη και καινοτόμο προσέγγιση των προβλημάτων αλλά και των πιθανών λύσεων.

Οι κύριοι στόχοι της τομεακής προσέγγισης στη χώρα μας θα πρέπει να αποσκοπούν **στην αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό του αγροδιατροφικού τομέα, καθώς και στη παροχή δημόσιων αγαθών**. Ο συνδυασμός των δύο αυτών στόχων προάγει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, τη βιώσιμη και διατηρήσιμη ανάπτυξη και την οικονομική διαφοροποίηση στις αγροτικές περιοχές.

Οι ενισχύσεις για τον εκσυγχρονισμό του αγροδιατροφικού τομέα θα πρέπει να στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και στην αύξηση των διασυνδέσεων εντός του τομέα, με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας. Θα πρέπει να υπάρξει έμφαση στα ποιοτικά προϊόντα για τα οποία υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση στις εγχώριες και διεθνείς αγορές και τα οποία ενσωματώνουν τοπικά στοιχεία και χαρακτηριστικά. Θα πρέπει να επιδιώκεται η διαφοροποίηση των προϊόντων και η προώθηση της καινοτομίας. Επίσης θα πρέπει να προωθηθούν τοπικές κοινές δράσεις, οι οποίες ενσωματώνουν τον αγροδιατροφικό τομέα στις οικονομικές δραστηριότητες του τομέα των υπηρεσιών και ιδίως του τουρισμού και του πολιτισμού. Παράλληλα, θα πρέπει να προωθούνται δράσεις που να προάγουν τη προστασία και ιδίως τη βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων που χρησιμοποιεί η γεωργία.

Η χωρική προσέγγιση θα πρέπει να στοχεύει στη δημιουργία μιας βιώσιμης, δίκαιας και διαφοροποιημένης αγροτικής οικονομίας και κοινωνίας, η οποία όμως δεν εξαρτάται από φθίνουσες δραστηριότητες, αλλά **αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα (πολιτισμός, περιβάλλον, κλπ.) με καινοτόμο τρόπο, έτσι ώστε να χτίσει ένα νέο σύγχρονο και ανταγωνιστικό παραγωγικό πρότυπο,** χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες, θα πρέπει να επιδιωχθεί η πολυλειτουργικότητα του αγροτικού χώρου, υπό την έννοια μιας διαφοροποιημένης οικονομίας με έντονες **εσωτερικές και εξωτερικές διασυνδέσεις και ανεπτυγμένους κάθετους δεσμούς εντός τομέων και αλυσίδων εφοδιασμού και οριζόντιων δεσμών μεταξύ τομέων,** που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των κατοίκων της αλλά και της εσωτερικής και διεθνούς αγοράς, για **ποιοτικά προϊόντα που ενσωματώνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής**, αλλά και για δημόσια αγαθά. Παράλληλα, η χωρική προσέγγιση θα πρέπει να προωθεί την **ανάπτυξη δεσμών μεταξύ δυναμικών και οριακών ζωνών του αγροτικού χώρου**. Τέλος, η χωρική προσέγγιση θα πρέπει να **αξιοποιεί τους ανθρώπινους πόρους της περιοχής**, να βρίσκει νέους τρόπους **κινητοποίησης και αξιοποίησης των υφιστάμενων τοπικών πόρων**, να έχει πολλαπλασιαστικό αντίκτυπο, και να διαχέει τα αναπτυξιακά οφέλη στο σύνολο του πληθυσμού. Απώτερος στόχος θα πρέπει να είναι η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη **παροχή βασικών υπηρεσιών και υποδομών προς τους πολίτες**, ιδίως στις απομακρυσμένες περιοχές. Οι λόγοι για τη συγκεκριμένη επιλογή είναι εμφανείς. Η αγροτική προσαρμογή έχει ήδη στερήσει αρκετές από τις περιοχές αυτές από βασικές υπηρεσίες (μόνιμη ιατρική περίθαλψη, μεταφορές, ταχυδρομεία, κλπ.). Παράλληλα, η έλλειψη βασικών υπηρεσιών επιτείνει τον κοινωνικό αποκλεισμό και επιταχύνει την περαιτέρω εγκατάλειψή τους. Σαν αποτέλεσμα, καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολος ο σχηματισμός μιας βασικής τοπικής «μάζας ζήτησης» και εύλογα οι όποιες ενισχύσεις αναδιάρθρωσης του παραγωγικού ιστού αποβαίνουν άκαρπες. Η ελληνική ύπαιθρος χρειάζεται σήμερα μια αναδιοργάνωση της κατανομής των υπηρεσιών, στη βάση της υπάρχουσας κατανομής των αναγκών και της προόδου της τεχνολογίας.

Ο επαναπροσανατολισμός της πολιτικής για τις παραγωγικές υποδομές κρίνεται επίσης αναγκαίος. Θα πρέπει να υπάρξει έμφαση στην **αναβάθμιση και αξιοποίηση των υποδομών που στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων** αλλά και σηματοδοτούν την πλούσια πολιτισμική και παραγωγική παράδοση της περιοχής, και ιδιαίτερα αυτών που σχετίζονται με τον πολιτισμό και το περιβάλλον, αλλά και με δραστηριότητες στις οποίες ενσωματώνονται αυτά τα στοιχεία, όπως ο τουρισμός.

3.3. Θεματική Κατεύθυνση, Στρατηγικοί και Ειδικοί Στόχοι Τοπικού Προγράμματος

3.3.1. Αιτιολόγηση Στρατηγικών Επιλογών

Από την αναλυτική παρουσίαση της υπάρχουσας κατάστασης και των πλεονεκτημάτων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών (Κεφάλαιο 2 Φακέλου Α και Κεφάλαιο 2 Φακέλου Β της παρούσας πρότασης), προκύπτει ότι η περιοχή παρέμβασης της Μεσαράς παρουσιάζει χαρακτηριστικά τα οποία είναι απόλυτα συμβατά με τις αρχές, τη προσέγγιση, τη μεθοδολογία σχεδιασμού και τον τρόπο υλοποίησης της ΤΑΠΤΚ.

Αναλυτικότερα, σε ό,τι αφορά γενικότερα στις κοινωνικές, οικονομικές και χωρικές διαρθρώσεις, η αύξηση του πληθυσμού στο σύνολο της περιοχής και η θετική δημογραφική διάρθρωση που παρατηρείται στα εμπορικά κέντρα και τουριστικά θέρετρα, το υψηλό ποσοστό των παραγωγικών ηλικιών του τοπικού πληθυσμού, η αύξηση της πολυ-απασχόλησης ιδιώς στα δυναμικότερα τμήματα του πληθυσμού, και η αποτελεσματικότητα των συλλογικών φορέων της περιοχής με ολοκληρωμένα προγράμματα τοπικής ανάπτυξης που βασίζονται στην προσέγγιση Leader, συνιστούν παράγοντες που μπορούν να προωθήσουν την ενεργή συμμετοχή του ανθρώπινου κεφαλαίου της περιοχής στη ΤΑΠΤΚ, αλλά και την ενεργοποίηση των ενδογενών επενδύσεων. Επίσης στα σημαντικά πλεονεκτήματα της περιοχής περιλαμβάνονται η ικανοποιητική γεωγραφική της θέση, η συνέχεια και συνεκτικότητα, το εξαιρετικά πλούσιο φυσικό, θαλάσσιο, πολιτισμικό και πολιτιστικό περιβάλλον, οι φυσικοί πόροι και η βιοποικιλότητα, η οποία διακρίνεται για την υψηλή της οικολογική αξία.

Παράλληλα, παρά τις όποιες θετικές διαπιστώσεις για τα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης, η οικονομική κρίση έχει αυξήσει την ανεργία και επιτείνει το αναπτυξιακό έλλειμμα των σχετικά απομακρυσμένων αγροτικών της ζωνών, και έχει προξενήσει ιδιαίτερες δυσκολίες κοινωνικής και οικονομικής ένταξης σε κοινωνικά ευπαθείς και γεωγραφικά απομονωμένες ομάδες του πληθυσμού. Σε συνδυασμό με ελλείψεις στις κοινωνικές, οικονομικές και τεχνικές υποδομές και την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, η εξέλιξη αυτή έχει οδηγήσει σε φθίνουσα εξέλιξη της απασχόλησης, του πληθυσμού και της διάρθρωσης της ηλικιακής πυραμίδας στις συγκεκριμένες οριακές ζώνες. Επίσης, η ελλιπής ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις παραγωγικές διαδικασίες, η έλλειψη ενιαίου χωροταξικού σχεδιασμού, τα ποικίλα περιβαλλοντικά προβλήματα και οι ατέλειες στην κατάσταση του οδικού δικτύου. Στις ευκαιρίες περιλαμβάνονται η πολιτική της ΕΕ καθώς και του ΚΣΠ και της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RISCrete) για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, η συμβολή της διοικητικής αναδιάρθρωσης της χώρας στον καλύτερο σχεδιασμό και υλοποίηση αναπτυξιακών παρεμβάσεων, η αναμενόμενη αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών και η αξιοποίηση της τεχνολογίας για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Τέλος, στις σημαντικότερες απειλές περιλαμβάνονται η οικονομική κρίση και οι κοινωνικές και οικονομικές της συνέπειες, καθώς και η αρνητική επίπτωση της περιστολής των δημοσίων δαπανών στη παροχή βασικών υπηρεσιών.

Σε ότι αφορά το ζήτημα της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης των παράκτιων ζωνών της περιοχής παρέμβασης, στα πλεονεκτήματα περιλαμβάνονται οι οικονομικές διασυνδέσεις με την περιοχή της Αγίας Γαλήνης, η αξιόλογη τουριστική δραστηριότητα που στηρίζεται στο πλούσιο θαλάσσιο μέτωπο της περιοχής και τον τουρισμό παραλίας και φυσικών – πολιτισμικών πόρων, η καταλληλότητα των πλούσιων φυσικών και θαλάσσιων πόρων για τη βιώσιμη ανάπτυξη μορφών εναλλακτικού τουρισμού και η τάση ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού και ανάδειξης του πολιτισμικού πλούτου σε συνδυασμό με την παραθαλάσσια και παράκτια φυσιογνωμία της περιοχής, το εξαιρετικά πλούσιο φυσικό και θαλάσσιο περιβάλλον και οι σημαντικότατοι πολιτισμικοί και πολιτιστικοί πόροι. Στις αδυναμίες περιλαμβάνονται η συγκέντρωση του τουρισμού σε συγκεκριμένες ζώνες, η περιορισμένη τουριστική ανάπτυξη σε σχέση με τους φυσικούς και περιβαλλοντικούς πόρους της περιοχής και η έντονη εποχικότητα της τουριστικής ζήτησης, η έλλειψη βασικών τουριστικών υποδομών, η ανεπαρκής προώθηση και προβολή του εναλλακτικού τουρισμού, οι σημαντικές ελλείψεις στην εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, η ανεπαρκής διαχείριση και προστασία των φυσικών και πολιτισμικών πόρων, η περιβαλλοντικά μη-ορθολογική αξιοποίηση της δυτικής παραλιακής ζώνης, οι ατέλειες στο οδικό δίκτυο και η αλλοίωση της φυσιογνωμίας των παραθαλάσσιων οικισμών. Στις ευκαιρίες περιλαμβάνονται η πολιτική της ΕΕ για την τοπική ανάπτυξη, η ανάπτυξη διαπεριφερειακών και διακρατικών συνεργασιών στον τουρισμό, **η αύξηση της ζήτησης για**

υπηρεσίες αναψυχής και εναλλακτικές μορφές τουρισμού και η προοπτική βελτίωσης των μεταφορικών υποδομών. Τέλος, σημαντικές απειλές συνιστούν η συνέχιση της οικονομικής κρίσης και η εξάρτηση της τουριστικής ζήτησης από σειρά εξωγωνών και μη-ελεγχόμενων παραγόντων.

Επιπλέον, τα ευρήματα της ανάλυσης της υπάρχουσας κατάστασης και της SWOT είναι εξαιρετικά ενδιαφέροντα για τον αγροτικό τομέα της περιοχής παρέμβασης. Αναλυτικότερα, **η σημαντική εξειδίκευση της περιοχής στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων και τροφίμων υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας** με ισχυρή θέση στην εγχώρια και διεθνή αγορά, η τάση επέκτασης στη βιολογική παραγωγή (όπως και στα ΠΟΠ, ΠΓΕ), η εξειδίκευση σε οργανωμένες εκμεταλλεύσεις υψηλής παραγωγικότητας με εξειδίκευση στη παραγωγή πρώιμων κηπευτικών προϊόντων, η τάση βελτίωσης της τυποποίησης, μεταποίησης και της οργάνωσης εμπορικών δικτύων, καθώς και η ύπαρξη ενός δυναμικού αγροτικού κέντρου (Τυμπάκι) συνηγορούν στη διαπίστωση των προοπτικών της τοπικής αγροδιατροφικής αλυσίδας. Εάν συνεκτιμήσει κανείς το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και τους σημαντικότατους πολιτισμικούς και πολιτιστικούς πόρους οι οποίοι διασυνδέονται στενά με την τοπική αγροτική δραστηριότητα, θα διακρίνει τις **εξαιρετικά θετικές προοπτικές που αφορούν στην ανταγωνιστικότητα της αγροδιατροφικής αλυσίδας της περιοχής παρέμβασης** και τη δυνατότητά της να διαστέλει τις αγορές. Σε επίπεδο ζήτησης, οι θετικές προοπτικές για τον αγροδιατροφικό τομέα τεκμηριώνονται τόσο από την **αξιόλογη τουριστική δραστηριότητα που υπάρχει στη περιοχή παρέμβασης, όσο και από τις θετικές τάσεις ανάπτυξης ήπιων μορφών εναλλακτικού τουρισμού**.

Οι αδυναμίες του αγροδιατροφικού τομέα αφορούν στην ελλιπή κατάρτιση του εργατικού δυναμικού, το έλλειμμα στην επιχειρηματική οργάνωση των εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων, την περιορισμένη ενσωμάτωση της τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία, τον σχετικά χαμηλό βαθμό μεταποίησης και σύγχρονης τυποποίησης της παραγωγής, τον οικογενειακό χαρακτήρα και το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, τις ελλείψεις στην οργάνωση των εμπορικών δικτύων, τον χαμηλό βαθμό διατομεακών και ενδοτομεακών διασυνδέσεων και την έλλειψη ρευστότητας και πίστης. Επίσης, τα **ποικίλα περιβαλλοντικά προβλήματα που συνδέονται με την αγροτική δραστηριότητα** (αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, υπολείμματα πλαστικών θερμοκηπίων, υπεράντληση και αλόγιστη χρήση νερού, υφαλμύρωση, επάρκεια και ποιότητα νερού, υπερβόσκηση, κλπ.) και οι **ελλείψεις στις βασικές τεχνικές και οικονομικές υποδομές.**

Οι ευκαιρίες για την ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα της περιοχής παρέμβασης είναι σημαντικές. Ο τομέας συνιστά πρωταρχικό αναπτυξιακό στόχο του ΕΣΠΑ και της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης, ενώ η τελευταία στοχεύει επίσης στην προσαρμογή του τομέα στην κλιματική αλλαγή, την ανάδειξη της Κρητικής διατροφής και τη διασύνδεση του τομέα με τον τουρισμό και τον πολιτισμό. Η αύξηση της ζήτησης για ασφαλή και υγιεινά αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα υψηλής προστιθέμενης αξίας και η εδραίωση της Κρητικής διατροφής σε διεθνές επίπεδο συνιστούν επιπλέον θετικές εξελίξεις. Η παραγωγική ανασυγκρότηση μπορεί να προωθηθεί τόσο από τη βασική επιδίωξη της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης για διάχυση της έρευνας και της τεχνολογίας/καινοτομίας και ενίσχυση της πρόσβασης στις τεχνολογίες πληροφορικής για τις ΜΜΕ του πρωτογενή τομέα.

Σε ό,τι αφορά στις απειλές, κυρίαρχο ρόλο έχει η οικονομική κρίση και οι εξαιρετικά αρνητικές επιπτώσεις της για τη ζήτηση, τις επενδύσεις και εν γένει, την οικονομική δραστηριότητα. Τέλος, σημαντική απειλή για το τοπικό παραγωγικό σύστημα συνιστά **η κλιματική αλλαγή και οι δυσμενείς επιπτώσεις της στην παραγωγικότητα της γεωργικής γης.** Στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητος ο σχεδιασμός και η υλοποίηση στρατηγικών ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

Όπως αναλύθηκε παραπάνω, τα παραπάνω χαρακτηριστικά προκρίνουν μια αναπτυξιακή επιλογή που βασίζεται τόσο στην τομεακή όσο στη χωρική στόχευση. Μια επιλογή που να στοχεύει **στον εκσυγχρονισμό και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροδιατροφικού τομέα της περιοχής.** Παράλληλα, σε χωρικό επίπεδο καθίστανται **αναγκαίες δημόσιες παρεμβάσεις που προωθούν την διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας και την βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και ποιότητας ζωής.** Τέλος, η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην παραγωγική διαδικασία και η προστασία **και βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων** συνιστούν ακρογωνιαίο λίθο των στρατηγικών μας επιλογών για τη περιοχή της Μεσαράς.

Η προσπάθεια για την επίτευξη των ευρύτερων αναπτυξιακών στόχων που αφορούν στην περιοχή και στη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας των αναπτυξιακών παρεμβάσεων, μπορεί να καταστεί επιτυχής μόνο εάν δημιουργηθεί η απαραίτητη συνέργεια και συμπληρωματικότητα μεταξύ των παρεμβάσεων της ΤΑΠΤΚ, των εθνικών και περιφερειακών δράσεων του ΕΣΠΑ 2014-2020, των δράσεων που προωθεί η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης και γενικότερα πολιτικών που αφορούν τομείς που χαρακτηρίζουν το τοπικό κοινωνικο-οικονομικό ιστό. Περαιτέρω δε, οι αρχές και η προσέγγιση που χαρακτηρίζουν την ΤΑΠΤΚ, παρέχουν τη δυνατότητα στη συγκεκριμένη πρωτοβουλία να καταστεί σημαντικός παράγοντας επίτευξης του στόχου της ολοκληρωμένης αναπτυξιακής παρέμβασης, μέσω τόσο της προώθησης συμπληρωματικών δράσεων όσο και της συνεκτικής ενσωμάτωσης σε αυτή των τοπικών κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων (bottom-up approach).

Στο πλαίσιο αυτό, καθίσταται εμφανής η ανάγκη εξειδίκευσης τόσο των θεματικών κατευθύνσεων όσο και των στρατηγικών στόχων της ΤΑΠΤΚ, μέσω της συνεκτίμησης της στρατηγικής και των στόχων των υπόλοιπων αναπτυξιακών παρεμβάσεων της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020.

Αναλυτικότερα, σε οριζόντιο επίπεδο, η στρατηγική του ΤΑΠΤΚ της Μεσαράς θα πρέπει να εναρμονίζεται με:

- Τη στρατηγική "Ευρώπη 2020" που στοχεύει στην προαγωγή της έξυπνης (με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία), βιώσιμης (με την αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα) και χωρίς αποκλεισμούς (με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας) ανάπτυξης.

- Την πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη όπως αυτή εκφράζεται μέσω του ΠΑΑ 2014-2020, που έχει σαν όραμα την «Ολοκληρωμένη ανάπτυξη και βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου» και διαρθώνεται σε τρεις αλληλένδετους και συμπληρωματικούς στόχους που αφορούν στη «Δημιουργία ενός ισχυρού, ανταγωνιστικού και βιώσιμου αγρο-διατροφικού συστήματος» (ΣΤ1), στην «Προαγωγή της αειφορίας του αγρο-διατροφικού συστήματος και των αγροτικών περιοχών» (ΣΤ2) και στη «Δημιουργία Βιώσιμων & Πολύ-λειτουργικών αγροτικών περιοχών» (ΣΤ3).

- Τη στρατηγική της χώρας στον τομέα του Περιβάλλοντος για την περίοδο 2014-2020 που προωθείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ)» και επιδιώκει τη μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, παράλληλα με την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η στρατηγική του ΤΑΠΤΚ θα πρέπει ιδίως να εναρμονιστεί με δράσεις του Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ που στοχεύουν στην προσαρμογή και μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής ιδίως στον τομέα της βιοποικιλότητας, στην ολοκληρωση του δικτύου NATURA 2000 και στην αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των οικοτόπων και ειδών, στη διαχείριση των υδάτων, στη διατήρηση του δασικού περιβάλλοντος, στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής με διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.

- Τη στρατηγική και τις δράσεις του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) μέσω του οποίου υλοποιείται η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης. Η στρατηγική του ΕΠΑΝΕΚ στηρίζεται στους πυλώνες για την «Ενίσχυση της προσαρμογής επιχειρήσεων και ανθρώπινου δυναμικού στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις», την «Επικέντρωση σε τομείς παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εν δυνάμει εξωστρεφείς και καινοτόμους» (συμπεριλαμβανομένου και του αγροδιατροφικού τομέα), την «Στοχευόμενη επιλογή επενδύσεων / επιχειρήσεων / δραστηριοτήτων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά για το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα (π.χ. εξωστρέφεια, καινοτομία, σημαντικό μέγεθος, στόχευση σε εξειδικευμένα τμήματα της παγκόσμιας αγοράς, νέα επιχειρηματικότητα, μικρό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, συνεργασία με στόχο την ενίσχυση της καθετοποίησης, προϊόντα/υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας)» και την «Εξασφάλιση των παραγόντων που διευκολύνουν την ενεργοποίηση των επιχειρήσεων στο Ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον».

- Τη στρατηγική του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της ανεργίας, στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων, στη βιώσιμη απασχόληση για

όλους, με γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την υπέρβαση των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης και της φτώχειας. Ιδιαίτερα κρίσιμη είναι η προώθηση συνάφειας με δράσεις του Ε.Π. που προωθούν τη βελτίωση της πρόσβασης των μακροχρόνια ανέργων, των νέων και των μη οικονομικά ενεργών στην απασχόληση, και την αύξηση της απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης και τη βελτίωση των δεξιοτήτων των νέων 15-29 ετών που βρίσκονται εκτός δομών εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, μέσω προγραμμάτων μαθητείας και κατάρτισης, και δράσεων απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και επιχειρηματικότητας.

Σε περιφερειακό επίπεδο, η στρατηγική της ΤΑΠΤΚ της Μεσαράς θα πρέπει να εναρμονίζεται με:

- Τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Κρήτης η οποία έχει ως στρατηγικούς σκοπούς την «Ανασυγκρότηση του αγροδιατροφικού συμπλέγματος με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ενδυνάμωση των εξαγωγικών κλάδων και ανάδειξη της αξίας της Κρητικής διατροφής, η οποία αποτελεί άυλη πολιτιστική κληρονομία της Κρήτης», την «Εδραίωση του πολιτιστικού–τουριστικού συμπλέγματος ως ανταγωνιστικού, με στοιχεία μοναδικότητας και αυθεντικότητας στο διεθνή χώρο», τον «Περιορισμό της εξάρτησης της Κρήτης από συμβατικές μορφές ενέργειας», την «Ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων του νησιού», την «Ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού διεθνούς εμβέλειας που θα εδράζονται και θα αξιοποιούν τον εκπαιδευτικό ιστό της Κρήτης» και την «Ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας σε αναδυόμενους τομείς που θα εδράζονται και θα αξιοποιούν τον ερευνητικό ιστό της Κρήτης» και αναδεικνύει τέσσερα συμπλέγματα τομέων/κλάδων, που θα υποστηριχθούν κατά προτεραιότητα (αγροδιατροφικό, πολιτιστικό – τουριστικό, περιβαλλοντικό σύμπλεγμα, γνώσης).

- Το ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020, που στοχεύει στη δυναμική (με επενδύσεις και ενίσχυση των διασυνδέσεων και του εξαγωγικού χαρακτήρα των δυναμικών τομέων, όπως ο αγροδιατροφικός, ο πολιτισμός, ο τουρισμός, το περιβάλλον και η οικονομία της γνώσης) και βιώσιμη (οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά) ανάπτυξη. Το ΠΕΠ προβλέπει παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας της Κρήτης, την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, την ενίσχυση της εκπαίδευσης και της κοινωνικής συνοχής στην Κρήτη, την προώθηση της απασχόλησης και την προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας στην Κρήτη.

3.3.2. Πλαίσιο Στρατηγικής του Τοπικού Προγράμματος

Με βάση την παραπάνω ανάλυση, ο στρατηγικός σχεδιασμός για το τοπικό πρόγραμμα της περιοχής της Μεσαράς θα πρέπει να αποσκοπεί στην ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ παραγόντων όπως η βελτίωση των εισοδημάτων των κατοίκων, η αύξηση των θέσεων εργασίας, η βελτίωση της ηλικιακής διάρθρωσης του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού και η ανάπτυξη ανταγωνιστικών οικονομικών δραστηριοτήτων πέραν της πρωτογενούς παραγωγής, οι οποίες να προωθούν την οικονομική διαφοροποίηση και να ενισχύουν την προστιθέμενη αξία τόσο στον πρωτογενή τομέα όσο και στις δευτερογενείς και τριτογενείς οικονομικές δραστηριότητες.

Οι παραπάνω παράγοντες συνιστούν συγκοινωνούντα δοχεία τόσο για το σύνολο της περιοχής, όσο (ιδιαίτερα) και για τις απομακρυσμένες, αγροτικές της ζώνες. Η βελτίωση των εισοδημάτων μπορεί να προωθηθεί μέσα από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των οικονομικών δραστηριοτήτων και της αποδοτικότητας στη χρήση των παραγωγικών συντελεστών. Ιδίως σε καιρούς οικονομικής κρίσης, μπορεί να αντιμετωπισθεί μέσα από τον **εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και την ίδρυση νέων, ανταγωνιστικών μονάδων που θα αξιοποιούν την καινοτομία και τη νέα τεχνολογία με τη παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με ζήτηση στην εσωτερική και τις διεθνείς αγορές** και ιδιαίτερη ταυτότητα, που ενσωματώνουν την αγροτική παραγωγική παράδοση, την τοπική τεχνογνωσία, τον πολιτισμό και το περιβάλλον και που η υψηλή τους ανταγωνιστικότητα επιφέρει τη διαστολή των αγορών.

Η **βελτίωση της ηλικιακής διάρθρωσης του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού** συντελεί αποφασιστικά στη βελτίωση των εισοδημάτων και την αύξηση των θέσεων εργασίας. Και αυτό γιατί τα νεότερα, καλύτερα εκπαιδευμένα και δυναμικότερα τμήματα του πληθυσμού όχι μόνο επιδιώκουν να

διασφαλίσουν ένα υψηλό βιωτικό επίπεδο, αλλά παράλληλα, μπορούν να αναλάβουν καινοτόμες παραγωγικές πρωτοβουλίες, αφού και διάκεινται θετικά προς την νέα τεχνολογία και διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες. Παράλληλα, η βελτίωση των εισοδημάτων και η μείωση της ανεργίας συνιστούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της ηλικιακής διάρθρωσης του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού. Τα χαμηλά εισοδήματα και η αύξηση της ανεργίας ή/και της υποαπασχόλησης συνιστούν κρίσιμους παράγοντες υποκίνησης πληθυσμιακής αποδυνάμωσης. Όλα τα παραπάνω μπορούν να λάβουν χώρα μόνο με την προϋπόθεση **ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων που αυξάνουν το οριακό προϊόν των παραγωγικών συντελεστών και δημιουργούν προστιθέμενη αξία σε τοπικό επίπεδο**. Μπορούν να υπάρξουν μόνο μέσα από τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας και τη «μεγέθυνση» της «πίτας» της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας, και συνεπώς τη μείωση της εξάρτησης της οικονομίας από τον πρωτογενή τομέα. Μέσα από στρατηγικές διαφοροποίησης που αξιοποιούν ενδογενή συγκριτικά πλεονεκτήματα και δημιουργούν οριζόντιους και κάθετους δεσμούς μεταξύ τομέων (π.χ. αγροδιατροφικός τομέας, τουρισμός, πολιτισμός, κλπ.) και έντονες εσωτερικές και εξωτερικές διασυνδέσεις. Για όλους τους παραπάνω λόγους, ο στρατηγικός μας σχεδιασμός δίνει ιδιάιτερη έμφαση στην **ανάπτυξη της νεανικής επιχειρηματικότητας**.

Η διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας μέσα από τη **βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η ανάπτυξη διασυνδέσεων μεταξύ τομέων και ζωνών** συνιστούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την υπέρβαση των φαινομένων οικονομικού και κοινωνικού πολισμού, αφού συμβάλουν στη διάχυση των αναπτυξιακών ωφελειών. Η εν λόγω επιλογή διαφέρει σημαντικά από τη λογική της υιοθέτησης οριζόντιων «λύσεων» για το σύνολο των ζωνών της ενδοχώρας. Και αυτό επειδή προκρίνει αναπτυξιακές επιλογές ανάλογα με τους διαθέσιμους (στην εκάστοτε ζώνη) τοπικούς πόρους και επιχειρηματικά περιβάλλοντα και την ανάδειξη τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, ενώ παράλληλα (και όχι μόνο λόγω κόστους), μεριμνά για την υπέρβαση των ελλείψεων σε τεχνικές και κοινωνικές υποδομές και βασικές υπηρεσίες που καθιστούν τις ζώνες αυτές εξαιρετικά ευπρόσβλητες στην περιθωριοποίηση.

Η νέα αυτή στρατηγική προωθεί την ανάπτυξη της περιοχής της Μεσαράς, μέσα από μια πολυτομεακή, ολοκληρωμένη και καινοτόμο προσέγγιση. Συνεκτιμώντας τις δημόσιες παρεμβάσεις που έχουν λάβει χώρα κατά την Γ΄ και την Δ΄Προγραμματική Περίοδο και τα αποτελέσματά τους, αλλά και όσες προγραμματίζονται για την περίοδο 2014-2020, τα διαρθρωτικά και κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης, την εξειδίκευση των πλεονεκτημάτων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών που την αφορούν (ανάλυση SWOT), αλλά και τις εισηγήσεις και απόψεις του τοπικού πληθυσμού και των τοπικών φορέων (που έγιναν στο πλαίσιο της σχετικής διαβούλευσης), επιχειρεί τη σύζευξη τομεακών και χωρικών αναπτυξιακών προτεραιοτήτων με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της περιοχής και τη βιώσιμη ανάπτυξή της.

Η εν λόγω στρατηγική προσέγγιση δεν προκρίνει οριζόντιες επιλογές. Ούτε μπορεί από μόνη της να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά, αναπτυξιακές στρεβλώσεις που δημιουργήθηκαν εδώ και δεκαετίες, και να θέσει στόχους που είναι επιχειρησιακά και χρηματοδοτικά ανέφικτοι. Αντίθετα, στοχεύει στην ανάπτυξη μιας περιοχής που παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις, χαρακτηρίζεται από γεωγραφική και οικονομική συνεκτικότητα. Μιας περιοχής που αποτελείται από ζώνες με διαφορετικό διαρθρωτικό προφίλ και αναπτυξιακές ανάγκες, οι οποίες όμως αναπτύσσουν μεταξύ τους πολλαπλές συμπληρωματικότητες, αλληλεξαρτήσεις και διασυνδέσεις σε διάφορους τομείς. Αξιοποιεί τα διαφορετικά χαρακτηριστικά, κοινωνικο-οικονομικά και επιχειρηματικά περιβάλλοντα των ζωνών αυτών και προάγει τη δημιουργία συνεργειών και μηχανισμών διάχυσης. Εξειδικεύει αναπτυξιακά μέτρα με στόχο την ανάδειξη και αξιοποίηση ενδογενών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και προκρίνει δράσεις στήριξης με βάση κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Αξιοποιεί το διευρυμένο πεδίο εφαρμογής της ΤΑΠΤΚ και προάγει την ενίσχυση των διασυνδέσεων μεταξύ τομέων, ζωνών και φορέων με τρόπους που έχουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα για την τοπική ανάπτυξη.

Σε **τομεακό** επίπεδο επιδιώκει την περαιτέρω **ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό του αγροδιατροφικού τομέα** και θέτει ως προτεραιότητα τον αναπροσανατολισμό του προς ποιοτικά προϊόντα που χαρακτηρίζουν τη παραγωγική παράδοση της περιοχής και για τα οποία υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση στην εγχώρια και στις

διεθνείς αγορές και τα οποία ενσωματώνουν τοπικά χαρακτηριστικά και στοιχεία. Καταλυτικό ρόλο της πολιτικής αυτής έχουν οι ανάγκες και προσδοκίες των καταναλωτών για τα χαρακτηριστικά των προϊόντων και της παραγωγικής διαδικασίας που με τη σειρά της θα πρέπει να ενσωματώνει στοιχεία που αντανακλούν την τοπική παράδοση και κληρονομιά και να παράγουν το ελάχιστο δυνατό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Η διάχυση της καινοτομίας και της νέας τεχνολογίας διαδραματίζει καίριο ρόλο στην ανάπτυξη των προϊόντων, της παραγωγικής διαδικασίας αλλά και στην οργάνωση των δικτύων προώθησης και εμπορίας.

Σε **χωρικό** επίπεδο επιδιώκει την αξιοποίηση χωρικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων με στόχο την οικοδόμηση ενός **νέου, σύγχρονου και ανταγωνιστικού παραγωγικού προτύπου και προάγει τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας μέσω της ενίσχυσης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και της ανάπτυξης εσωτερικών και εξωτερικών διασυνδέσεων, κάθετων δεσμών εντός τομέων και αλυσίδων εφοδιασμού και οριζόντιων δεσμών μεταξύ τομέων.** Παράλληλα, προωθεί την ανάπτυξη δεσμών μεταξύ δυναμικών ζωνών και οριακών περιοχών της περιοχής της Μεσαράς, μέσω της εξειδίκευσης καινοτόμων διαδικασιών κινητοποίησης και αξιοποίησης των υφιστάμενων τοπικών πόρων και ανάπτυξης της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών παραγόντων και τομέων.

Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική του προγράμματος δίνει επίσης έμφαση:

- Στη **βιώσιμη διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος** που συνιστούν καταλυτικά στοιχεία του χαρακτήρα και της ελκυστικότητας της περιοχής. Ο στόχος αυτός επιδιώκεται μέσα από δράσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης, μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης, ενώ παράλληλα, η περιβαλλοντική διάσταση είναι έντονα ενσωματωμένη στο σύνολο των παραγωγικών δράσεων του τοπικού προγράμματος.
- Στη βελτίωση των **βασικών υποδομών και κοινωνικών υπηρεσιών και εν τέλει, της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής συνοχής** της περιοχής παρέμβασης, μέσα από την αξιοποίηση της τεχνολογίας και καινοτόμων πρωτοβουλιών.
- Στην **αναβάθμιση των υποδομών που στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων** και ιδιαίτερα αυτών που σχετίζονται με τον **πολιτισμό, το περιβάλλον και τον τουρισμό**.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των ζητημάτων είναι συνάρτηση όχι μόνο των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών, των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της περιοχής της Μεσαράς, αλλά κυρίως, της δυνατότητας αποτελεσματικής αξιοποίησης των υπαρχουσών αναπτυξιακών πολιτικών και προγραμμάτων της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020. Έτσι, είναι εμφανές ότι η ευημερία της οικονομίας και της κοινωνίας της περιοχής εξαρτάται από τον αποτελεσματικό σχεδιασμό και την εφαρμογή αναπτυξιακών πολιτικών.

Η αποτελεσματική υλοποίηση εκ μέρους της Αναπτυξιακής Ηρακλείου, μίας σειράς αναπτυξιακών προγραμμάτων, η άρτια στελέχωσή της και η ύπαρξη σύγχρονης επιστημονικής γνώσης αλλά και διοικητικής ικανότητας εκ μέρους των στελεχών της, δημιουργούν άριστες προϋποθέσεις για τη δημιουργία μιας σύγχρονης οριζόντιας εταιρικής σχέσης, η οποία έχει τα εχέγγυα να προσφέρει αποτελεσματικό έργο.

Η αποτελεσματικότητα της Αναπτυξιακής Ηρακλείου στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή της Κ.Π. LEADER II, της Κ.Π. LEADER+, των ΟΠΑΑΧ και του Άξονα 4 Προσέγγιση LEADER (ιδιαίτερα όσον αφορά στη δημιουργία υποδειγματικών - ανταγωνιστικών οικονομικών μονάδων), η τεχνογνωσία της Ομάδας Έργου, το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής, και η πληθώρα οικονομικών, περιβαλλοντικών και πολιτισμικών πόρων στη περιοχή της Μεσαράς, συνηγορούν υπέρ της δυνατότητας σχεδιασμού και αποτελεσματικής υλοποίησης ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού προγράμματος που θα χαρακτηρίζεται από τη διασύνδεση δράσεων, την προώθηση της πολυαπασχόλησης, την ενίσχυση των εισοδημάτων και της κοινωνικής συνοχής, αλλά και (ιδίως) την υλοποίηση υποδειγματικών, καινοτόμων και μεταβιβάσιμων πρωτοβουλιών και δράσεων.

Τέλος, η σημαντική δραστηριοποίηση της Ομάδας Έργου σε συλλογικά σχήματα στο εσωτερικό και στο εξωτερικό εξασφαλίζουν την ανάπτυξη αποτελεσματικών συνεργασιών σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο, τις ανταλλαγές εμπειριών και τη μεταφορά τεχνογνωσίας.

3.3.3. Στρατηγικές Επιλογές για την Περιοχή Παρέμβασης

Με βάση την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης και την ανάλυση SWOT, και όπως τεκμηριώθηκε στις Ενότητες 3.3.1 και 3.3.2, η βασική θεματική κατεύθυνση του ΤΑΠΤΚ της περιοχής της Μεσαράς

Με βάση την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης και την ανάλυση SWOT (και όπως τεκμηριώθηκε στις Ενότητες 3.3.1 και 3.3.2), οι **θεματικές κατευθύνσεις** του τοπικού προγράμματος είναι:

1. ***Η Διαφοροποίηση και Ενδυνάμωση της Τοπικής Οικονομίας***
2. ***Η Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Αλυσίδας Αξίας του Αγροδιατροφικού Τομέα***
3. ***Η Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Ποιότητας Ζωής του Τοπικού Πληθυσμού***

Η βασική θεματική κατεύθυνση του ΤΑΠΤΚ της Μεσαράς είναι η **«Διαφοροποίηση και Ενδυνάμωση της Τοπικής Οικονομίας»** στην οποία αντιστοιχούν δράσεις και υποδράσεις που αντιπροσωπεύουν το 33,50% της συνολικής Δ.Δ. του τοπικού προγράμματος. Η δεύτερη συμπληρωματική θεματική κατεύθυνση, η οποία είναι αλληλένδετη με τη βασική και την τρίτη συμπληρωματική θεματική κατεύθυνση, αφορά στη **«Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Αλυσίδας Αξίας του Αγροδιατροφικού Τομέα»** (26,25% της συνολικής Δ.Δ. του τοπικού προγράμματος). Τέλος, η τρίτη και συμπληρωματική της βασικής, θεματική κατεύθυνση του ΤΑΠΤΚ τεκμηριώνεται επίσης από την υπάρχουσα κατάσταση και την ανάλυση SWOT, και αφορά στην **«Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Ποιότητας Ζωής του Τοπικού Πληθυσμού»** (18,25% της συνολικής Δ.Δ. του τοπικού προγράμματος).

Οι τρεις αυτές θεματικές κατευθύνσεις και οι υποδράσεις που προωθούν έχουν όλα τα στοιχεία μιας σύγχρονης στρατηγικής προσέγγισης και παράλληλα αντιμετωπίζουν τις αρνητικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης, καθότι:

- Στηρίζονται στη σύζευξη της τομεακής και της χωρικής προσέγγισης και ενσωματώνουν σε αυτές τη διάσταση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.
- Αντιμετωπίζουν την περιοχή παρέμβασης ως ένα συνεκτικό χώρο αλλά παράλληλα λαμβάνουν υπόψη διαφοροποιήσεις στις κοινωνικο-οικονομικές διαρθρώσεις και χαρακτηριστικά και προωθούν τις διασυνδέσεις και αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους.
- Στοχεύουν στην ανάπτυξη της περιοχής με βάση τα ενδογενή συγκριτικά της πλεονεκτήματα τα οποία επιχειρούν να αναδείξουν και να αξιοποιήσουν και παράλληλα, στηρίζουν την περιοχή με βάση κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια.
- Προάγουν με ιδιαίτερη έμφαση την κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα της περιοχής.
- Προωθούν την ενίσχυση των εσωτερικών και εξωτερικών διασυνδέσεων και κάθετων δεσμών εντός τομέων και αλυσίδων εφοδιασμού και οριζόντιων δεσμών μεταξύ τομέων (γεωργία, μεταποίηση, εμπορία, πολιτισμός, τουρισμός).
- Προάγουν την καινοτομία και τη διάχυση της νέας τεχνολογίας, αλλά και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου με βάση τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.
- Στοχεύουν στην ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας ιδίως στους νέους.
- Μεριμνούν για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της μείωσης των δημοσίων επενδύσεων και των δημοσίων υποδομών και προωθούν δράσεις ανάπτυξης και βελτίωσης βασικών κοινωνικών και οικονομικών υποδομών και υπηρεσιών, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και της ποιότητας ζωής.
- Προάγουν δράσεις που σχεδιάζονται και υλοποιούνται σε συνέργεια και συντονισμό με τα άλλα μέτρα διαρθρωτικής πολιτικής και τις παρεμβάσεις των οριζόντιων πολιτικών.

Οι παραπάνω θεματικές κατευθύνσεις εξειδικεύονται στους παρακάτω επιμέρους **Στρατηγικούς Στόχους:**

ΣΣ1: Η διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης της περιοχής, με βάση τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.

ΣΣ2: Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός της μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων και τροφίμων και η ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων.

ΣΣ3: Η ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας στη περιοχή.

ΣΣ4: Η βελτίωση των βασικών κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών υπηρεσιών και υποδομών και η ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

ΣΣ5: Η προστασία και βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, οι στρατηγικοί στόχοι ανάπτυξης της περιοχής εξειδικεύθηκαν με βάση τις θεματικές κατευθύνσεις του προγράμματος και η συνοχή μεταξύ τους είναι εμφανής.

Αναλυτικότερα, ο **πρώτος στρατηγικός στόχος** (διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας με βάση τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα) συνδέεται τόσο με τη βασική όσο και με την πρώτη συμπληρωματική θεματική κατεύθυνση, αφού προάγει την οικονομική διαφοροποίηση στο σύνολο της τοπικής οικονομίας.

Ο δεύτερος στρατηγικός στόχος (ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός της μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων και τροφίμων και ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων) συνδέεται άρρηκτα με την πρώτη συμπληρωματική θεματική κατεύθυνση και μάλιστα συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπλήρωσή της. Παράλληλα, συνδέεται με τη βασική θεματική κατεύθυνση (διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας), αφού προάγει δράσεις που στοχεύουν στη βελτίωση των διασυνδέσεων μεταξύ πρωτογενών και εξωγεωργικών οικονομικών δραστηριοτήτων και επιφέρουν αύξηση της προστιθέμενης αξίας για το σύνολο των οικονομικών κλάδων της περιοχής.

Ο **τρίτος στρατηγικός στόχος** (ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας στη περιοχή) συνδέεται επίσης με τη βασική και την πρώτη συμπληρωματική θεματική κατεύθυνση της στρατηγικής της ΤΑΠΤΚ, αλλά και συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπλήρωσή τους.

Ο **τέταρτος στρατηγικός στόχος** (βελτίωση των βασικών κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών υπηρεσιών και υποδομών και η ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής) συνδέεται πρωτίστως με τη δεύτερη συμπληρωματική θεματική κατεύθυνση της στρατηγικής, ενώ η έμμεση διασύνδεσή του με τη βασική και την πρώτη συμπληρωματική θεματική κατεύθυνση είναι παραπάνω από εμφανής, αφού οι εν λόγω υπηρεσίες και υποδομές προάγουν την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης.

Τέλος, η στενή διασύνδεση του **πέμπτου στρατηγικού στόχου** (προστασία και βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων) με το σύνολο των θεματικών κατεύθυνσεων της στρατηγικής είναι παραπάνω από εμφανής.

Καθένας από τους παραπάνω στρατηγικούς στόχους εξειδικεύεται περαιτέρω σε συγκεκριμένους και μετρήσιμους **Ειδικούς Στόχους (ΕΣ) Ανάπτυξης** της περιοχής παρέμβασης, ως εξής:

ΣΣ1: Η διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας με βάση τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα

ΕΣ1Α: Η προώθηση καινοτόμων, ανταγωνιστικών και περιβαλλοντικά φιλικών επενδύσεων στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα ανάλογα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα επιμέρους ζωνών της περιοχής παρέμβασης

ΕΣ1Β: Η ενίσχυση των ενδοκλαδικών και διακλαδικών διασυνδέσεων και της εξωστρέφειας του δευτερογενή και τριτογενή τομέα

ΕΣ1Γ: Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα

ΕΣ1Δ: Η βελτίωση της διασύνδεσης της πολιτισμικής κληρονομιάς με την οικονομική δραστηριότητα

ΕΣ1Ε: Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης

ΣΣ2: Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός της μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων και τροφίμων και η ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων

ΕΣ2Α: Η αναδιάρθρωση, τεχνολογική, περιβαλλοντική και οργανωτική αναβάθμιση του αγροδιατροφικού τομέα.

ΕΣ2Β: Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον αγροδιατροφικό τομέα

ΕΣ2Γ: Η ανάπτυξη ποιοτικών γεωργικών προϊόντων και τροφίμων υψηλής προστιθέμενης αξίας, που διασυνδέονται με τον πολιτισμό και την τοπική παραγωγική παράδοση

ΕΣ2Δ: Η ανάπτυξη ποιοτικών γεωργικών προϊόντων και τροφίμων υψηλής προστιθέμενης αξίας, που απευθύνονται κυρίως στη τουριστική αγορά
ΕΣ2Ε: Η ενίσχυση των ενδοκλαδικών και διακλαδικών διασυνδέσεων και της εξωστρέφειας του αγροδιατροφικού τομέα
ΕΣ2ΣΤ: Η βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού του αγροδιατροφικού τομέα
ΕΣ2Ζ: Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης

ΣΣ3: Η ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας στη περιοχή
ΕΣ3Α: Η προώθηση ανταγωνιστικών δράσεων με δυνατότητα διάχυσης
ΕΣ3Β: Η προώθηση συλλογικών, τομεακών και διατομεακών δράσεων μέσα από την ανάπτυξη συνεργασιών
ΕΣ3Γ: Η αναβάθμιση των γνώσεων και της ενημέρωσης του τοπικού εργατικού δυναμικού
ΕΣ3Δ: Η δικτύωση για τη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά
ΕΣ3Ε: Η προώθηση της νέας τεχνολογίας και του σχεδιασμού νέων προϊόντων
ΕΣ3ΣΤ: Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης

ΣΣ4: Η βελτίωση των βασικών κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών υποδομών και υπηρεσιών και η ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής
ΕΣ4Α: Η αναβάθμιση των βασικών κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό
ΕΣ4Β: Η βελτίωση των κοινωνικών, πολιτισμικών και οικονομικών υποδομών και υπηρεσιών που συμβάλουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές
ΕΣ4Γ: Η βελτίωση της αξιοποίησης της Έρευνας και Ανάπτυξης για την παροχή βασικών κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών υποδομών και υπηρεσιών και η προώθηση της νέας τεχνολογίας
ΕΣ4Δ: Η ενεργοποίηση και στήριξη των πολιτών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό
ΕΣ4Ε: Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης

ΣΣ5: Η προστασία και βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων
ΕΣ5Α: Η προώθηση περιβαλλοντικά φιλικών και καινοτόμων επενδύσεων
ΕΣ5Β: Η βιώσιμη διαχείριση των υδατικών και άλλων φυσικών πόρων
ΕΣ5Γ: Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων για τη βελτίωση της διαχείρισης των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
ΕΣ5Δ: Η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, της δικτύωσης και της συνεργασίας για θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης
ΕΣ5Ε: Η βελτίωση των περιβαλλοντικών υποδομών συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας
ΕΣ5ΣΤ: Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης

3.4. Συνοχή και Συμπληρωματικότητα Στρατηγικής Τοπικού Προγράμματος

Η στρατηγική για την ΤΑΠΤΚ της παρούσας πρότασης καλύπτει τα νέα / ενισχυμένα στοιχεία που προβλέπονται από το άρθρο 33 του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων.

Αναλυτικότερα, αναλύει τα χαρακτηριστικά της περιοχής και του πληθυσμού που καλύπτει η πρόταση, καθώς και τις αναπτυξιακές ανάγκες και του δυναμικού της περιοχής, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης των πλεονεκτημάτων, των αδυναμιών, των ευκαιριών και των απειλών.

Η παρούσα στρατηγική διακρίνεται επίσης για τα **ολοκληρωμένα** της χαρακτηριστικά, αφού προωθεί την αναπτυξιακή προσπάθεια της περιοχής παρέμβασης όχι μόνο μέσα από την στήριξη επιμέρους τομέων, αλλά παράλληλα, μέσα από την προώθηση συμπράξεων που μπορούν να δράσουν ως καταλύτες για την αξιοποίηση όλων των τοπικών παραγόντων που αποφέρουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα μεταξύ τομέων. Παράλληλα, όπως προκύπτει από την εξειδίκευση των στρατηγικών και ειδικών στόχων αλλά και τις δράσεις του προγράμματος (βλ. επόμενο Κεφάλαιο), η επίτευξη των θεματικών κατευθύνσεων του προγράμματος επιδιώκεται μέσω του σχεδιασμού ολοκληρωμένων μέτρων στήριξης που οδηγούν προς την ίδια στρατηγική κατεύθυνση. Ωστόσο, η παρούσα πρόταση δεν αγνοεί ότι (λόγω της χρηματοδοτικής της

βαρύτητας και όχι μόνο), η ΤΑΠΤΚ δεν μπορεί να «αντιμετωπίσει» το σύνολο των αναπτυξιακών αναγκών της περιοχής παρέμβασης. Στο πλαίσιο, αυτό το ζήτημα της ολοκλήρωσης στην περιοχή παρέμβασης, επιδιώκεται μέσα από τη στόχευση για ανάπτυξη κάθετων δεσμών εντός τομέων και αλυσίδων εφοδιασμού καθώς και οριζόντιων δεσμών μεταξύ τομέων και παράλληλα, μέσα από τη συνοχή και συμπληρωματικότητα του ΤΑΠΤΚ και των αναπτυξιακών παρεμβάσεων των ΕΔΕΤ και την ανάπτυξη δεσμών μεταξύ των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών.

Αναλυτικότερα, η κύρια θεματική κατεύθυνση του ΤΑΠΤΚ της περιοχής της Μεσαράς «Η Διαφοροποίηση και Ενδυνάμωση της Τοπικής Οικονομίας», αλλά και οι δευτερεύουσες - συμπληρωματικές θεματικές κατευθύνσεις «Η Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Αλυσίδας Αξίας του Αγροδιατροφικού Τομέα» και «Η Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Ποιότητας Ζωής του Τοπικού Πληθυσμού» είναι απόλυτα εναρμονισμένες και συνεπείς με:

- Τους στόχους της **στρατηγικής Ευρώπη 2020** για προαγωγή της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης καθότι προωθούν αναπτυξιακές δράσεις που βασίζονται στην ενίσχυση της γνώσης και της καινοτομίας, την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων και την αύξηση της απασχόλησης που με τη σειρά της διασφαλίζει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή.
- Το σύνολο των στρατηγικών στόχων του **ΠΑΑ 2014-2020** και ιδίως αυτών που αφορούν στην προαγωγή της αειφορίας των αγροτικών περιοχών και στη δημιουργία βιώσιμων και πολυλειτουργικών αγροτικών περιοχών.
- Τους στρατηγικούς στόχους του **Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ** για προστασία του φυσικού, και πολιτιστικού περιβάλλοντος, την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, την προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν.
- Τη στρατηγική του **ΕΠΑΝΕΚ** που αποσκοπεί στην ενίσχυση της προσαρμογής των επιχειρήσεων και του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις, που επικεντρώνεται σε παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς, καινοτόμους και εξωστρεφείς τομείς, που στοχεύει στην επιλογή επενδύσεων σε επιχειρήσεις που έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά και προάγει τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.
- Την στρατηγική του **Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»** και τους επιμέρους στόχους της για βελτίωση των δεξιοτήτων και της επιχειρηματικότητας και για την πρόσβαση στην απασχόληση.
- Τη **Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Κρήτης** και ιδίως τους στόχους για «Ανασυγκρότηση του αγροδιατροφικού συμπλέγματος με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ενδυνάμωση των εξαγωγικών κλάδων και ανάδειξη της αξίας της Κρητικής διατροφής, η οποία αποτελεί άυλη πολιτιστική κληρονομία της Κρήτης», «Εδραίωση του πολιτιστικού–τουριστικού συμπλέγματος ως ανταγωνιστικού, με στοιχεία μοναδικότητας και αυθεντικότητας στον διεθνή χώρο», «Ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων του νησιού» και «Ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας σε αναδυόμενους τομείς που θα εδράζονται και θα αξιοποιούν τον ερευνητικό ιστό της Κρήτης».
- Τους στρατηγικούς στόχους του **ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020**, για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης, την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην Κρήτη, την προώθηση της απασχόλησης και προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές, και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

4.1 Τεχνικά δελτία δράσεων του Τοπικού Προγράμματος CLLD / LEADER Μεσαράς

4.1.1 Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD/ΤΑΠΤΟΚ): υπομέτρο 19.2 του ΠΑΑ 2014-2020

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.1.2

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.1
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.1.2
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 14, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 1407/2013, 100%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης προβλέπεται η υλοποίηση προγραμμάτων μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης με στόχο την απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών για:
α) τους δικαιούχους που θα ενταχθούν στις υποδράσεις του Τ.Π. που αφορούν σε ιδιωτικά έργα,
β) τους εργαζόμενους στις ΜΜΕ που θα χρηματοδοτηθούν από τις εν λόγω δράσεις
γ) λοιπές ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται σχετικά στην περιοχή παρέμβασης.

Προβλέπεται η υλοποίηση **δύο (2) προγραμμάτων μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης** με τη συμμετοχή τουλάχιστον δώδεκα (12) ατόμων ανά πρόγραμμα.

Προτεραιότητα θα δοθεί στα παρακάτω θεματικά αντικείμενα:
1) Προϊόντα αγροδιατροφικού τομέα
2) Φαρμακευτικά - καλλυντικά προϊόντα
3) Τοπικά προϊόντα και τουρισμός – πολιτισμός
4) Μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα από θερμοκηπιακές καλλιέργειες ή βιολογικά προϊόντα

Κάθε πρόγραμμα θα περιλαμβάνει:
α) **Επιμορφωτικά εργαστήρια:** οι συμμετέχοντες θα έχουν τη δυνατότητα παρακολούθησης επιμορφωτικών εργαστηρίων συνολικής διάρκειας τριάντα (30) ωρών (6 ημέρες Χ 5 ώρες). Στα εργαστήρια θα πραγματοποιείται η θεωρητική προσέγγιση του κάθε θέματος με ιδιαίτερη αναφορά σε ζητήματα που αφορούν στη σχέση της παραγωγής και εμπορίας των προϊόντων με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων που ενσωματώνουν τοπικά στοιχεία και χαρακτηριστικά, στην εφαρμογή της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις μεταποίησης, εμπορίας και ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων. Τέλος, ιδιαίτερη βαρύτητα θα δοθεί στην ανάλυση των πλεονεκτημάτων της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και άλλων φορέων καθώς και στην ανάγκη δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών με στόχο την ανάπτυξη κοινών συστημάτων διαχείρισης της ποιότητας των προϊόντων, κοινής προώθησης και κοινής εμπορικής πολιτικής.

και

β) **Επιδεικτικές επισκέψεις:** μετά τη θεωρητική προσέγγιση του κάθε θέματος μέσω των επιμορφωτικών εργαστηρίων, οι συμμετέχοντες θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν στην πράξη μεθόδους και καλές πρακτικές που σχετίζονται με τις παραγωγικές διαδικασίες, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας στην παραγωγή και εμπορία τοπικών προϊόντων καθώς και την παραγωγή προϊόντων με το ελάχιστο δυνατό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Οι επιδεικτικές επισκέψεις θα πραγματοποιηθούν σε επιχειρήσεις ή δίκτυα επιχειρήσεων και σε ερευνητικά ιδρύματα που εφαρμόζουν καλές πρακτικές.

Η στήριξη χορηγείται βάσει του Καν. (ΕΕ) 1407/2013 (γενικός de minimis) για δράσεις με προϋπολογισμό έως και 20.000€, με ένταση ενίσχυσης 100% των επιλέξιμων δαπανών.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ			
«Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα»			
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	40.000,00	0,66%	0,56%
Δημόσια Δαπάνη	40.000,00	1,02%	0,80%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00%	0,00%
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ			
ΚΑΝ 1407/2013 (de minimis) για προϋπολογισμό μέχρι 20.000€			100%

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Ωφελούμενοι από όλη την περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
Πάροχος επαγγελματικής κατάρτισης ή φορέας υλοποίησης δράσεων μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	15%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	20%	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
3	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο - εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
4	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	5%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
5	Σχετική εμπειρία παρόχου στην επαγγελματική κατάρτιση	Ναι	15%	100
		Όχι		0
6	Διαθεσιμότητα υλικοτεχνικής υποδομής	Διαθέτει πιστοποιημένες δομές μεταφοράς γνώσης από ΕΟΠΠΕΠ	10%	100
		Διαθέτει πρόσβαση σε πιστοποιημένες δομές		50
		Κανένα από τα παραπάνω		0
7	Διαθεσιμότητα εκπαιδευτικού προσωπικού	Ναι	20%	100
		Όχι		0
8	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου (εφ' όσον απαιτούνται)	(βαθμολογείται ο λόγος διαθέσιμων ιδίων κεφαλαίων / το σύνολο της ιδιωτικής συμμετοχής	5%	0-100
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.1.2 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.7.3, 19.3.2, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.1.2 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • Ε.Π. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Στρατηγικός σχεδιασμός Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.2.2

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.2
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα **μη γεωργικό προϊόν** για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.2.2
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 17, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 1407/2013, 50%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύεται η στήριξη **επενδύσεων μεταποίησης και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα <u>μη γεωργικό προϊόν.</u>** Η υποδράση αφορά πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ.

Μέσα από την υποδράση επιδιώκεται:

- η μεταποίηση – τυποποίηση των τοπικών αγροτικών προϊόντων ποιότητας
- η ενίσχυση της μεταποίησης των προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας
- η ενίσχυση επιχειρήσεων τυποποίησης προϊόντων σε ατομικές συσκευασίες
- η ενίσχυση επιχειρήσεων που στοχεύουν στην επεξεργασία γεωργικών υπολειμμάτων για λόγους προστασίας περιβάλλοντος
- η δημιουργία επισκέψιμων χώρων γευσιγνωσίας/δοκιμής προϊόντων εντός των επιχειρήσεων.

Ειδικό βάρος θα δοθεί:

- στην ελλειμματικότητα της μεταποιητικής υποδομής σε επίπεδο Περιφέρειας (σύμφωνα με σχετική βεβαίωση της Περιφέρειας Κρήτης)
- στον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων για την επίτευξη των προδιαγραφών υγιεινής και των περιβαλλοντικών όρων και τη χρήση υλικών συσκευασίας σε καινοτόμες μορφές (π.χ. πήλινες - οικολογικές συσκευασίες, ατομικές συσκευασίες κλπ)
- στη συσχέτιση της θέσης της μεταποιητικής μονάδας με τον τόπο παραγωγής της πρώτης ύλης (εντός της περιφέρειας Κρήτης).

Ενδεικτικά μέσα από την υποδράση μπορούν να ενισχυθούν **μεταποιητικές μονάδες που αξιοποιούν γεωργικά προϊόντα που υπάγονται στο Παράρτημα Ι της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε.::**

- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μεταποιητικών επιχειρήσεων επεξεργασίας προϊόντων κυψέλης (γύρη, πρόπολη, βασιλικός πολτός)
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής αποσταγμάτων από οπωροκηπευτικά ή αμπελοοϊνικής προέλευσης (τσικουδιά)
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής προϊόντων κοσμετολογίας και φαρμακευτικής από γεωργικά προϊόντα (πχ προϊόντα από αλόη, λάδι, αρωματικά φυτά) και μονάδων παραγωγής αιθέριων ελαίων
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής προϊόντων διατροφής από γεωργικά προϊόντα
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής ζύθου
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής αιθέριων ελαίων
- ο εκσυγχρονισμός μονάδων πυρηνελαιουργείων
- η ίδρυση μονάδων επεξεργασίας υπολειμμάτων ελαιουργείων δύο φάσεων για δημιουργία κομπόστ.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**).

Η στήριξη χορηγείται βάσει του Καν. (ΕΕ) 1407/2013 (γενικός de minimis) με ένταση ενίσχυσης 50%.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ			
Θ.Κ. 1: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα.			
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	1.000.000,00	16,40%	13,97%
Δημόσια Δαπάνη	500.000,00	12,69%	10,00%
Ιδιωτική Συμμετοχή	500.000,00	23,17%	23,17%
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ			
ΚΑΝ 1407/2013 (de minimis)			50%
ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ			
Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.			
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ			
Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.			

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	8 %	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	5 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο - εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	4%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	10%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	5%	100
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται		0
8	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο στην παραγωγική διαδικασία.	5%	100
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου-καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία		75
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της		50
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
9	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την εξοικονόμηση ενέργειας.	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%	100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%		60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%		30
		Ποσοστό < 5%		0
10	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%	100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%		60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%		30
		Ποσοστό < 5%		0
11	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
12	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	5%	0-100
13	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	5%	100
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης		50
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση		0
14	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
15	Παραγωγή προϊόντων ποιότητας βάσει προτύπου	Παραγωγή σε ποσοστό >30%	4%	100
		10%<Παραγωγή σε ποσοστό <30%		60
		Παραγωγή σε ποσοστό <10%		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
16	Συμμετοχή σε υφιστάμενα και τοπικά δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων	Ναι	3%	100
		Όχι		0
17	Πρόβλεψη ενεργειών δράσεων προβολής	Ναι	3%	100
		Όχι		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
18	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων	4%	100
		Καμία εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ: (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.2.2 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.2.7.4, 19.3.2, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.2.2 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • Ε.Π. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Στρατηγικός σχεδιασμός Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα • Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.2.3

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.2
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.2.3
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 19, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 1407/2013, 65%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύεται η **ίδρυση, ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού και ειδικότερα του εναλλακτικού τουρισμού.** Η υποδράση αφορά πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ.

Μέσα από την υποδράση επιδιώκεται:

1. **Η δημιουργία, εκσυγχρονισμός ή επέκταση, ολοκληρωμένων υποδομών για διανυκτέρευση, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη άλλων δραστηριοτήτων** (σύμφωνα με την ΚΥΑ 2986/25-11-2016 «Προσδιορισμός των λειτουργικών μορφών και κατηγοριών των τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων που εντάσσονται σε προγράμματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων»).

   Αφορά κυρίως στη δημιουργία μονάδων αγροτικού τουρισμού, στις οποίες θα παρέχεται η δυνατότητα στον επισκέπτη να συμμετέχει και σε άλλες συμπληρωματικές δραστηριότητες (εντός της μονάδας) εκτός από τη διαμονή του. Οι δραστηριότητες αυτές θα αποτελούν τμήμα της επένδυσης ή θα είναι συνδεδεμένες με άλλες επενδύσεις και μορφές οικονομικής δραστηριότητας στην ίδια περιοχή, προκειμένου να διαμορφώνονται ολοκληρωμένες υπηρεσίες διαμονής-αναψυχής. Τέτοια παραδείγματα είναι: η εκμάθηση της κρητικής κουζίνας, ο αθλητικός τουρισμός, η ενασχόληση με αγροτικές εργασίες, κλπ.
   Η κατασκευή των μονάδων αυτών θα βασίζεται σε παραδοσιακά υλικά (ξύλο, πέτρα, κεραμίδι κλπ) και θα σέβεται την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της περιοχής εφαρμογής της επένδυσης. Επίσης, οι μονάδες θα πρέπει να προωθούν μέσα από τη λειτουργία τους τα τοπικά προϊόντα και την παραδοσιακή κρητική διατροφή.

   Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια που βρίσκονται σε περιοχές που παρουσιάζουν ικανή επισκεψιμότητα, λόγω ύπαρξης πόλων έλξης επισκεπτών, όπως επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, μοναστήρια-εκκλησίες, παραδοσιακούς- ιστορικούς οικισμούς (βλ. σελ 39-40 του Φακέλου Α του Τ.Π.), φαράγγια, σπήλαια (βλ. σελ 34 του Φακέλου Α του Τ.Π.) παραλίες (βλ. σελ 34-35 του Φακέλου Α του Τ.Π.), πολιτιστικές εκδηλώσεις (βλ. σελ 41 του Φακέλου Α του Τ.Π.) κλπ.

   Η πρόταση για υποδομές διανυκτέρευσης θα πρέπει να πληροί τους όρους και τις προϋποθέσεις, καθώς και την προβλεπόμενη δυναμικότητα (κλίνες), της ΚΥΑ 2986/25-11-2016 (ΦΕΚ 3885/Β/2016), όπως ισχύει κάθε φορά (**κριτήριο αποκλεισμού**).

2. **Η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός λοιπών τουριστικών επιχειρήσεων που συμβάλουν στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού** (τουρισμός υπαίθρου, θαλάσσιος τουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, τουρισμός υγείας και ευεξίας).

   Μέσα από την υποδράση επιδιώκεται:
   - η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός - επέκταση των υφιστάμενων γραφείων εναλλακτικού τουρισμού, με σκοπό την οργάνωση – προβολή και προώθηση του αγροτικού – εναλλακτικού τουρισμού και τη δημιουργία νέων τουριστικών προϊόντων
   - η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός - επέκταση μονάδων εναλλακτικού τουρισμού, όπως

ιπποτουρισμός, πίστες αναρρίχησης, ανεμοπτερισμός, θαλάσσιος τουρισμός κλπ.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια που θα αποσκοπούν:

- στην εξασφάλιση επισκεψιμότητας και εκτός της τουριστικής περιόδου, με τη δημιουργία ελκυστικών και πρωτότυπων τουριστικών προϊόντων (π.χ. διαδρομές για παιδιά με στόχο την περιβαλλοντική τους ευαισθητοποίηση)
- στην προβολή και προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (οινοτουρισμού, γαστρονομικού τουρισμού, ποδηλατικού, ιπποτουρισμού κλπ) προκειμένου η περιοχή να καθιερωθεί και ως τόπος προορισμού για τουρισμό υπαίθρου.

3. Η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός υποδομών εστίασης και αναψυχής

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια:

- που βρίσκονται σε περιοχές με ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον (που γειτνιάζουν με τους επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία, τα μοναστήρια, τις εκκλησίες, τους παραδοσιακούς- ιστορικούς οικισμούς της περιοχής (βλ. σελ 39-40 του Φακέλου Α του Τ.Π.), που βρίσκονται κοντά στις παραλίες (βλ. σελ 34-35 του Φακέλου Α του Τ.Π.) ή σε μεγάλα αστικά κέντρα της περιοχής (Τυμπάκι, Πόμπια)
- που προωθούν την Κρητική κουζίνα και τα τοπικά προϊόντα γενικότερα, όπως αυτά ορίζονται στο «καλάθι τοπικών προϊόντων» της Περιφέρειας Κρήτης.

Όσον αφορά όλα τα επενδυτικά σχέδια της υποδράσης, **ειδικό βάρος θα δοθεί** σε εκείνα που:

- θα αποσκοπούν στη δημιουργία επιχειρήσεων με καινοτόμα παροχή υπηρεσιών που θα απευθύνονται σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, όπως άτομα με κινητικά προβλήματα, ηλικιωμένους κλπ. ή
- που θα εξασφαλίζουν προσβασιμότητα χρηστών με μειωμένη κινητικότητα (και άλλων θεμάτων π.χ. όρασης) σε προϊόντα ή υπηρεσίες, πέρα των υποχρεωτικών εκ του νόμου.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**).

Η στήριξη των προαναφερόμενων επενδύσεων με ποσοστό ενίσχυσης 65% (ΚΑΝ 1407/2013-*de minimis*) εξυπηρετεί το στόχο της **ενδυνάμωσης της νεανικής επιχειρηματικότητας (νέοι έως 35 ετών) μέσω της ίδρυσης, επέκτασης και εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων** στον τομέα του τουρισμού και ειδικότερα του εναλλακτικού τουρισμού, τροφοδοτώντας το συγκεκριμένο χώρο με νέους επενδυτές, νέες ιδέες και καινοτόμες προσεγγίσεις.

Επιπλέον, η χρήση του κανονισμού de minimis για τη χρηματοδότηση του ποιοτικού εκσυγχρονισμού τουριστικών επιχειρήσεων, ανεξαρτήτου ηλικίας του δικαιούχου, εξυπηρετεί το στόχο της **βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της υπαίθρου.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	600.000,00	9,84%	8,38%
Δημόσια Δαπάνη	390.000,00	9,90%	7,80%
Ιδιωτική Συμμετοχή	210.000,00	9,73%	9,73%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

ΚΑΝ 1407/2013 (de minimis)	65%

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Ολη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.

ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
Α) Για την ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων: • Φυσικά πρόσωπα μέχρι 35ετών. • Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, στο κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν νέοι/ες (μέχρι 35 ετών) με ποσοστό τουλάχιστον 75% και η διαχείρισή τους ασκείται αποκλειστικά από τους νέους/ες. **Β) Για τον ποιοτικό εκσυγχρονισμό (όχι την επέκταση) επιχειρήσεων:** Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	6 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	4%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	10%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Σύσταση Φορέα	Εχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	5%	100
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται		0
8	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
9	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	4 %	100
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%		0
10	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
11	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	5%	0-100
12	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	5%	100
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης		50
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση		0
13	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
14	Συμμετοχή σε υφιστάμενα και τοπικά δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων	Ναι	3%	100
		Όχι		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
15	Συμβατότητα με την τοπική αρχιτεκτονική	Διατηρητέο ή παραδοσιακό κτίριο	3%	100
		Παραδοσιακός οικισμός		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
16	Πρόβλεψη ενεργειών δράσεων προβολής	Ναι	3%	100
		Όχι		0
17	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων	2%	100
		Καμία εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.2.3 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.2, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.3.1, 19.3.2, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.2.3 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • Ε.Π. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.2.4

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.2
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.2.4
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 19, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 1407/2013, 65%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύεται η ίδρυση, ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση **επενδύσεων στον τομέα της βιοτεχνίας.** Η υποδράση αφορά πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ.

Μέσα από την υποδράση μπορεί να ενισχυθεί η **ίδρυση, ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση μικρών βιοτεχνιών – εργαστηρίων** στους τομείς (ενδεικτικά):

- της ένδυσης και άλλων κλωστοϋφαντουργικών ειδών, της υπόδησης
- της επεξεργασίας μετάλλων, πέτρας, ξύλου και δέρματος για την κατασκευή προϊόντων
- της χαρτοποιίας και της κατασκευής χάρτινων προϊόντων
- της λαϊκής τέχνης (κεραμική, υφαντική, αργυροχοΐα – χρυσοχοΐα, ξυλογλυπτική, μαχαιροποιία κ.α)
- της κατασκευής μηχανημάτων και εξοπλισμού που σχετίζονται με αγροτικές δραστηριότητες
- της κατασκευής προϊόντων που ανήκουν στον κλάδο των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών (ΠΔΒ) (κατασκευή κοσμημάτων, παιχνιδιών, μουσικών οργάνων κ.α.)
- η δημιουργία επισκέψιμων χώρων επίδειξης / παρακολούθησης της κατασκευής ειδών λαϊκής τέχνης (κεραμικής, αγιογραφίας, ψηφιδωτού, κοσμήματος, μουσικών οργάνων κλπ)
- ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση (παραδοσιακοί φούρνοι, εργαστήρια ζαχαροπλαστικής κλπ).

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επιχειρήσεις που:

- δημιουργούν **και** επισκέψιμους χώρους ώστε να μπορούν να ενταχθούν σε τουριστικές διαδρομές
- εξασφαλίζουν προσβασιμότητα χρηστών με μειωμένη κινητικότητα (και άλλων θεμάτων π.χ. όρασης) σε προϊόντα ή υπηρεσίες, πέρα των υποχρεωτικών εκ του νόμου.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**).

Η στήριξη των προαναφερόμενων επενδύσεων με ποσοστό ενίσχυσης 65% (ΚΑΝ 1407/2013-*de minimis*) εξυπηρετεί το στόχο της **ενδυνάμωσης της νεανικής επιχειρηματικότητας (νέοι έως 35 ετών) μέσω της ίδρυσης, επέκτασης και εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων** στον τομέα της βιοτεχνίας, τροφοδοτώντας το συγκεκριμένο χώρο με νέους επενδυτές, νέες ιδέες και καινοτόμες προσεγγίσεις.

Επιπλέον, η χρήση του κανονισμού de minimis για τη χρηματοδότηση του ποιοτικού εκσυγχρονισμού μικρών βιοτεχνιών, ανεξαρτήτου ηλικίας του δικαιούχου, εξυπηρετεί το στόχο της **βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της υπαίθρου.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	320.000,00	5,25%	4,47%

Δημόσια Δαπάνη	208.000,00	5,28%	4,16%
Ιδιωτική Συμμετοχή	112.000,00	5,19%	5,19%
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ			
ΚΑΝ 1407/2013 (de minimis)			65%
ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ			
Ολη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.			
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ			

Α) Για την ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων:

- Φυσικά πρόσωπα μέχρι 35ετών.
- Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, στο κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν νέοι/ες (μέχρι 35 ετών) με ποσοστό τουλάχιστον 75% και η διαχείρισή τους ασκείται αποκλειστικά από τους νέους/ες.

Β) Για τον ποιοτικό εκσυγχρονισμό (όχι την επέκταση) επιχειρήσεων:
Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	7%	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	4%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	10%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις/ άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	5%	100
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται		0
8	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο στην παραγωγική διαδικασία.	5%	100
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου-καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία		75
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της		50
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
9	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την εξοικονόμηση ενέργειας.	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%	100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%		60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%		30

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
		Ποσοστό < 5%		0
10	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%	100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%		60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%		30
		Ποσοστό < 5%		0
11	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
12	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	5%	0-100
13	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	5%	100
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης		50
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση		0
14	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
15	Συμμετοχή σε υφιστάμενα και τοπικά δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων	Ναι	3%	100
		Όχι		0
16	Πρόβλεψη ενεργειών δράσεων προβολής	Ναι	3%	100
		Όχι		0
17	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων	4%	100
		Καμία εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.2.4 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.2.7.4, 19.3.1, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.2.4 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις:

- Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020
- Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία
- Ε.Π. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση
- ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020
- RISCrete
- Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
- Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου
- Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου
- Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.2.5

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.2
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.2.5
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 19, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 1407/2013, 65%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύεται **η ίδρυση, ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών** που σχετίζονται με: α) την υποστήριξη της παραγωγής και εμπορίας αγροτικών προϊόντων, β) τον τομέα των Πολιτιστικών Δημιουργικών Βιομηχανιών (ΠΔΒ), και γ) τον κοινωνικό – προνοιακό τομέα. Η υποδράση αφορά πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ.

Μέσα από την υποδράση μπορούν να ενισχυθούν:

1. **Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για την υποστήριξη της παραγωγής και εμπορίας αγροτικών προϊόντων,** που σχετίζονται με (ενδεικτικά):
   - την παροχή γενικών επιστημονικών συμβουλών για την αγροτική παραγωγή
   - την εκπόνηση γεωτεχνικών μελετών / μελετών εκτίμησης υδάτινων πόρων
   - την έρευνα και αξιολόγηση πολλαπλασιαστικού υλικού
   - την τεχνολογία τροφίμων
   - την αποθήκευση και μεταφορά αγροτικών προϊόντων
   - εργαστήρια για αναλύσεις εδαφών / νερών άρδευσης-γεωτρήσεων/ υγρών αποβλήτων
   - εργαστήρια για τον προσδιορισμό υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων / τοξινών σε αγροτικά προϊόντα.

   Προτεραιότητα θα δοθεί σε επιχειρήσεις που:
   - θα προσφέρουν υπηρεσίες χρησιμοποιώντας τις τεχνολογίες (πχ βιοτεχνολογία, βιοπληροφορική, ΤΠΕ) για τη βελτίωση των υφιστάμενων συστημάτων αγροτικής παραγωγής αλλά και των συστημάτων ελέγχου της ασφάλειας των τροφίμων
   - θα παρέχουν συμβουλές που αφορούν στην μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων.

2. **Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών στον τομέα των Πολιτιστικών Δημιουργικών Βιομηχανιών (ΠΔΒ) και κατά προτεραιότητα στους τομείς:**
   - της εκτύπωσης, των εκδόσεων και της διαφήμισης
   - του ειδικευμένου σχεδίου (σχεδιασμός χώρων, προϊόντων, συσκευασιών, υφασμάτων κ.α.)
   - της πολιτιστικής εκπαίδευσης (σχολές χορού, μουσικής, ζωγραφικής κ.α.)
   - των τεχνών του θεάματος (ηθοποιοί, χορευτές, θίασοι, μουσικά συγκροτήματα κ.α.) και της καλλιτεχνικής δημιουργίας (αγιογράφοι, ζωγράφοι, συντηρητές έργων τέχνης κ.α.)
   - της φωτογραφίας
   - της ηχογράφησης και των μουσικών εκδόσεων κλπ.

3. **Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών κοινωνικού – προνοιακού χαρακτήρα που απευθύνονται σε ομάδες πληθυσμού όπως βρέφη, παιδιά, ηλικιωμένοι, ΑΜΕΑ.**

   Προτεραιότητα θα δοθεί στις παρακάτω επιχειρήσεις:
   - βρεφονηπιακοί / παιδικοί σταθμοί, χώροι δημιουργικής απασχόλησης παιδιών
   - υπηρεσίες επίσκεψης και παροχής υποστήριξης σε ηλικιωμένους / ΑΜΕΑ
   - κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων / ΑΜΕΑ.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**). Η στήριξη χορηγείται βάσει του Καν. (ΕΕ) 1407/2013 (γενικός de minimis) με ένταση ενίσχυσης 65%.
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	270.000,00	4,43%	3,77%
Δημόσια Δαπάνη	175.500,00	4,45%	3,51%
Ιδιωτική Συμμετοχή	94.500,00	4,38%	4,38%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	
ΚΑΝ 1407/2013 (de minimis)	65%

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Ολη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Α/Α	ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)	ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	10 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	3 %	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	10%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Σύσταση Φορέα	Εχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	5%	100
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται		0
8	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
9	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	4 %	100
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%		0
10	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
11	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	5%	0-100
12	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	5%	100
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης		50
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
13	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
14	Συμμετοχή σε υφιστάμενα και τοπικά δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων	Ναι	3%	100
		Όχι		0
15	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων	2%	100
		Καμία εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων		0
16	Πρόβλεψη ενεργειών δράσεων προβολής	Ναι	3%	100
		Όχι		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.2.5 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.3.1, 19.3.2, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.2.5 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • Ε.Π. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Στρατηγικός σχεδιασμός Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα • Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.3.1

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.3
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα **γεωργικό** προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.3.1
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 17, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 1305/2013, Παράρτημα ΙΙ, 50%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύεται η στήριξη **επενδύσεων μεταποίησης και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν** που καλύπτονται από το Παράρτημα Ι της Συνθήκης της Ε.Ε. Η δράση αφορά πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ.

Μέσα από την υποδράση επιδιώκεται:

- η μεταποίηση – τυποποίηση των τοπικών αγροτικών προϊόντων ποιότητας
- η ενίσχυση της μεταποίησης των προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας
- η ενίσχυση επιχειρήσεων τυποποίησης προϊόντων σε ατομικές συσκευασίες
- η λειτουργία των επιχειρήσεων του κλάδου και η προσαρμογή της παραγωγής τους στα διεθνή πρότυπα ποιότητας
- η δημιουργία επισκέψιμων χώρων γευσιγνωσίας αγροτικών προϊόντων εντός των μεταποιητικών επιχειρήσεων (οπωροκηπευτικά, λάδι, μέλι κλπ).

Ειδικό βάρος θα δοθεί:

- στην ελλειμματικότητα της μεταποιητικής υποδομής σε επίπεδο Περιφέρειας (σύμφωνα με σχετική βεβαίωση της Περιφέρειας Κρήτης)
- στον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων για επίτευξη των προδιαγραφών υγιεινής και των περιβαλλοντικών όρων και τη χρήση υλικών συσκευασίας σε καινοτόμες μορφές (π.χ. πήλινες - οικολογικές συσκευασίες, ατομικές συσκευασίες κλπ)
- στη συσχέτιση της θέσης της μεταποιητικής μονάδας με τον τόπο παραγωγής της πρώτης ύλης (εντός της περιφέρειας Κρήτης).

Ενδεικτικά μέσα από την υποδράση μπορούν να ενισχυθούν:

- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μεταποιητικών επιχειρήσεων προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας, με παράλληλη ανάπτυξη συστημάτων ποιότητας
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός συσκευαστηρίων οπωροκηπευτικών και αρωματικών φυτών
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός τυροκομείων και παραπροϊόντων γάλακτος
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός τυποποιητηρίων μελιού, λαδιού, κρασιού
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός οινοποιείων
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης κρέατος και κρεατοσκευασμάτων
- η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμός μεταποιητικών μονάδων φρούτων, χυμοποίησης οπωρών, μαρμελάδων.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**). Το ανώτερο συνολικό κόστος της επένδυσης μπορεί να ανέρχεται μέχρι **600.000€.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ
Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	1.545.000,00	25,34%	21,59%
Δημόσια Δαπάνη	772.500,00	19,61%	15,45%
Ιδιωτική Συμμετοχή	772.500,00	35,81%	35,81%
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ			
Παράρτημα ΙΙ, ΚΑΝ 1305/13			50%
ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ			
Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.			
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ			
Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.			

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	8%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	5 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο - εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	3%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	10%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	5%	100
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται		0
8	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο στην παραγωγική διαδικασία.	5%	100
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου-καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία		75
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της		50
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
9	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την εξοικονόμηση ενέργειας.	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%	100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%		60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%		30
		Ποσοστό < 5%		0
10	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%	100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%		60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%		30
		Ποσοστό < 5%		0
11	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
12	Προώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	3%	100
		Ο δικαιούχος είναι εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι νέοι ≤ 35 ετών σε ποσοστό συμμετοχής άνω του 50%		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
13	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	4 %	0-100
14	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	4 %	100
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης		50
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση		0
15	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
16	Παραγωγή προϊόντων ποιότητας βάσει προτύπου	Παραγωγή σε ποσοστό >30%	4%	100
		10%<Παραγωγή σε ποσοστό <30%		60
		Παραγωγή σε ποσοστό <10%		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
17	Συμμετοχή σε υφιστάμενα και τοπικά δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων	Ναι	3%	100
		Όχι		0
18	Πρόβλεψη ενεργειών δράσεων προβολής	Ναι	3%	100
		Όχι		0
19	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων	4%	100
		Καμία εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.3.1 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.2.7.4, 19.3.2, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.3.1 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Στρατηγικός σχεδιασμός Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.3.3

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.3
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.3.3
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 19, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 651/2014, άρθρο 14, 45%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υπο-δράσης ενισχύεται η **ίδρυση ή επέκταση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού και ειδικότερα του εναλλακτικού τουρισμού.** Η υποδράση αφορά πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ.

Μέσα από την υποδράση επιδιώκεται:

1. **Η δημιουργία ή επέκταση (με την έννοια της αρχικής επένδυσης για νέα δραστηριότητα, σύμφωνα με το άρθρο 14 του ΚΑΝ 651/2014), ολοκληρωμένων υποδομών για διανυκτέρευση, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη άλλων δραστηριοτήτων** (σύμφωνα με την ΚΥΑ 2986/25-11-2016 «Προσδιορισμός των λειτουργικών μορφών και κατηγοριών των τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων που εντάσσονται σε προγράμματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων»).

   Αφορά κυρίως στη δημιουργία μονάδων αγροτικού τουρισμού, στις οποίες θα παρέχεται η δυνατότητα στον επισκέπτη να συμμετέχει και σε άλλες συμπληρωματικές δραστηριότητες (εντός της μονάδας) εκτός από τη διαμονή του. Οι δραστηριότητες αυτές θα αποτελούν τμήμα της επένδυσης ή θα είναι συνδεδεμένες με άλλες επενδύσεις και μορφές οικονομικής δραστηριότητας στην ίδια περιοχή, προκειμένου να διαμορφώνονται ολοκληρωμένες υπηρεσίες διαμονής-αναψυχής. Τέτοια παραδείγματα είναι: η εκμάθηση της κρητικής κουζίνας, ο αθλητικός τουρισμός, η ενασχόληση με αγροτικές εργασίες, κλπ.

   Η κατασκευή των μονάδων αυτών θα βασίζεται σε παραδοσιακά υλικά (ξύλο, πέτρα, κεραμίδι κλπ) και θα σέβεται την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της περιοχής εφαρμογής της επένδυσης. Επίσης, οι μονάδες θα πρέπει να προωθούν μέσα από τη λειτουργία τους τα τοπικά προϊόντα και την παραδοσιακή κρητική διατροφή.

   Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια που βρίσκονται σε περιοχές που παρουσιάζουν ικανή επισκεψιμότητα, λόγω ύπαρξης πόλων έλξης επισκεπτών, όπως επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, μοναστήρια-εκκλησίες, παραδοσιακούς- ιστορικούς οικισμούς (βλ. σελ 39-40 του Φακέλου Α του Τ.Π.), φαράγγια, σπήλαια (βλ. σελ 34 του Φακέλου Α του Τ.Π.) παραλίες (βλ. σελ 34-35 του Φακέλου Α του Τ.Π.), πολιτιστικές εκδηλώσεις (βλ. σελ 41 του Φακέλου Α του Τ.Π.) κλπ.

   Η πρόταση για υποδομές διανυκτέρευσης θα πρέπει να πληροί τους όρους και τις προϋποθέσεις, καθώς και την προβλεπόμενη δυναμικότητα (κλίνες), της ΚΥΑ 2986/25-11-2016 (ΦΕΚ 3885/Β/2016), όπως ισχύει κάθε φορά (**κριτήριο αποκλεισμού**).

2. **Η ίδρυση ή επέκταση (με την έννοια της αρχικής επένδυσης για νέα δραστηριότητα, σύμφωνα με το άρθρο 14 του ΚΑΝ 651/2014) λοιπών τουριστικών επιχειρήσεων που συμβάλουν στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού** (τουρισμός υπαίθρου, θαλάσσιος τουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, τουρισμός υγείας και ευεξίας).

   Μέσα από την υποδράση επιδιώκεται:

   - η δημιουργία ή επέκταση των υφιστάμενων γραφείων εναλλακτικού τουρισμού, με σκοπό την οργάνωση – προβολή και προώθηση του αγροτικού – εναλλακτικού τουρισμού και τη δημιουργία νέων τουριστικών προϊόντων

- η δημιουργία ή επέκταση μονάδων εναλλακτικού τουρισμού, όπως ιπποτουρισμός, πίστες αναρρίχησης, ανεμοπτερισμός, θαλάσσιος τουρισμός κλπ.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια που θα αποσκοπούν:

- στην εξασφάλιση επισκεψιμότητας και εκτός της τουριστικής περιόδου, με τη δημιουργία ελκυστικών και πρωτότυπων τουριστικών προϊόντων (π.χ. διαδρομές για παιδιά με στόχο την περιβαλλοντική τους ευαισθητοποίηση)
- στην προβολή και προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (οινοτουρισμού, γαστρονομικού τουρισμού, ποδηλατικού, ιπποτουρισμού κλπ) προκειμένου η περιοχή να καθιερωθεί και ως τόπος προορισμού για τουρισμό υπαίθρου.

3. Η ίδρυση ή επέκταση υποδομών εστίασης και αναψυχής

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια:

- που βρίσκονται σε περιοχές με ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον (που γειτνιάζουν με τους επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία, τα μοναστήρια, τις εκκλησίες, τους παραδοσιακούς- ιστορικούς οικισμούς (βλ. σελ 39-40 του Φακέλου Α του Τ.Π.) της περιοχής, που βρίσκονται κοντά στις παραλίες (βλ. σελ 34-35 του Φακέλου Α του Τ.Π.) ή σε μεγάλα αστικά κέντρα της περιοχής (Τυμπάκι, Πόμπια)

Όσον αφορά όλα τα επενδυτικά σχέδια της υποδράσης, **ειδικό βάρος θα δοθεί** σε εκείνα που:

- θα αποσκοπούν στη δημιουργία επιχειρήσεων με καινοτόμα παροχή υπηρεσιών που θα απευθύνονται σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, όπως άτομα με κινητικά προβλήματα, ηλικιωμένους κλπ. ή
- θα εξασφαλίζουν προσβασιμότητα χρηστών με μειωμένη κινητικότητα (και άλλων θεμάτων π.χ. όρασης) σε προϊόντα ή υπηρεσίες, πέρα των υποχρεωτικών εκ του νόμου.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**). Το ανώτερο συνολικό κόστος της επένδυσης μπορεί να ανέρχεται **μέχρι 600.000€.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	500.000,00	8,20%	6,99%
Δημόσια Δαπάνη	225.000,00	5,71%	4,50%
Ιδιωτική Συμμετοχή	275.000,00	12,75%	12,75%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Άρθρο 14, ΚΑΝ 651/2014 (Περιφερειακός Χάρτης Ενισχύσεων)	45%

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.

ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	7 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	3%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	10%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
7	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	5%	100
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται		0
8	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
9	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	4 %	100
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%		0
10	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
11	Προώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	3%	100
		Ο δικαιούχος είναι εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι νέοι ≤ 35 ετών σε ποσοστό συμμετοχής άνω του 50%		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
12	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	5%	0-100
13	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	5%	100
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης		50
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση		0
14	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
15	Συμμετοχή σε υφιστάμενα και τοπικά δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων	Ναι	3%	100
		Όχι		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
16	Συμβατότητα με την τοπική αρχιτεκτονική	Διατηρητέο ή παραδοσιακό κτίριο	3%	100
		Παραδοσιακός οικισμός		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
17	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων	2%	100
		Καμία εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.3.3 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.4, 19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.3.1, 19.3.2, 19.4.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.3.3 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.3.4

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.3
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.3.4
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 19, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 651/2014, άρθρο 14, 45%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύεται η **ίδρυση ή επέκταση (με την έννοια της αρχικής επένδυσης για νέα δραστηριότητα, σύμφωνα με το άρθρο 14 του ΚΑΝ 651/2014), επενδύσεων στον τομέα της βιοτεχνίας.** Η υποδράση αφορά πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ.

Μέσα από την υποδράση μπορεί να ενισχυθεί η **ίδρυση ή επέκταση μικρών βιοτεχνιών - εργαστηρίων** στους τομείς (ενδεικτικά) :

- της ένδυσης και άλλων κλωστοϋφαντουργικών ειδών, της υπόδησης
- της επεξεργασίας μετάλλων, πέτρας, ξύλου και δέρματος για την κατασκευή προϊόντων
- της χαρτοποιίας και της κατασκευής χάρτινων προϊόντων
- της λαϊκής τέχνης (κεραμική, υφαντική, αργυροχοΐα – χρυσοχοΐα, ξυλογλυπτική, μαχαιροποιία κ.α)
- της κατασκευής μηχανημάτων και εξοπλισμού που σχετίζονται με αγροτικές δραστηριότητες
- της κατασκευής προϊόντων που ανήκουν στον κλάδο των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών (ΠΔΒ) (κατασκευή κοσμημάτων, παιχνιδιών, μουσικών οργάνων κ.α.)
- η δημιουργία επισκέψιμων χώρων επίδειξης / παρακολούθησης της κατασκευής ειδών λαϊκής τέχνης (κεραμικής, αγιογραφίας, ψηφιδωτού, κοσμήματος, μουσικών οργάνων κλπ)
- ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση (παραδοσιακοί φούρνοι, εργαστήρια ζαχαροπλαστικής κλπ).

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επιχειρήσεις που:

- δημιουργούν **και** επισκέψιμους χώρους ώστε να μπορούν να ενταχθούν σε τουριστικές διαδρομές
- εξασφαλίζουν προσβασιμότητα χρηστών με μειωμένη κινητικότητα (και άλλων θεμάτων π.χ. όρασης) σε προϊόντα ή υπηρεσίες, πέρα των υποχρεωτικών εκ του νόμου.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**). Το ανώτερο συνολικό κόστος της επένδυσης μπορεί να ανέρχεται μέχρι **600.000€.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	250.000,00	4,10%	3,49%
Δημόσια Δαπάνη	112.500,00	2,86%	2,25%
Ιδιωτική Συμμετοχή	137.500,00	6,37%	6,37%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Άρθρο 14, ΚΑΝ 651/2014 (Περιφερειακός Χάρτης Ενισχύσεων)	45%

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Ολη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.
ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10 %	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	7 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	3%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	10%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Σύσταση Φορέα	Εχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	5%	100
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται		0
8	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο στην παραγωγική διαδικασία.	5%	100
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου-καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία		75
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της		50
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
9	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την εξοικονόμηση ενέργειας.	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%	100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%		60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%		30
		Ποσοστό < 5%		0
10	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%	100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%		60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%		30
		Ποσοστό < 5%		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
11	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
12	Προώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	3%	100
		Ο δικαιούχος είναι εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι νέοι ≤ 35 ετών σε ποσοστό συμμετοχής άνω του 50%		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
13	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	5 %	0-100
14	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	5 %	100
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης		50
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση		0
15	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
16	Συμμετοχή σε υφιστάμενα και τοπικά δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων	Ναι	3%	100
		Όχι		0
17	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων	Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων	5%	100
		Καμία εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων / προτύπων		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η υποδράση 19.2.3.4 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.2.7.4, 19.2.7.4, 19.3.1, 19.4.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.3.4. βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ)στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.4.2

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.4
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Στήριξη για δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία κ.λ.π.)
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.4.2
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 20, ΚΑΝ 1305/2013

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύονται έργα για την ανάπτυξη υποδομών, υπηρεσιών και δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην κάλυψη κοινωνικών αναγκών του αγροτικού πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης. Μέσω της υποδράσης 19.2.4.2 ενισχύονται **βασικές κοινωνικές υποδομές / υπηρεσίες για τον αγροτικό πληθυσμό.**

Ενδεικτικά μπορούν να χρηματοδοτηθούν:

1. **Κοινωνικές Υποδομές, όπως:**
   - ο εκσυγχρονισμός ή η βελτίωση βρεφονηπιακών / παιδικών σταθμών και κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών
   - ο εκσυγχρονισμός ή η βελτίωση Κέντρων Υγείας και Περιφερειακών Ιατρείων
   - ο εκσυγχρονισμός ή η βελτίωση δομών παροχής υπηρεσιών υγείας και φροντίδας σε ηλικιωμένους και μη αυτοεξυπηρετούμενους
   - η προμήθεια καινοτόμου τεχνολογικού εξοπλισμού και λογισμικών για την εφαρμογή διαδραστικών μεθόδων εκπαίδευσης – επιμόρφωσης του τοπικού πληθυσμού, των νέων και ειδικά ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (τυφλοί, άτομα με κινητικά προβλήματα).

Προτεραιότητα θα δοθεί σε υποδομές που αφορούν ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.

2. **Υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, όπως:**
   - η κατασκευή ή η αναβάθμιση αθλητικών υποδομών (πχ γήπεδα, κολυμβητήρια, σκοπευτήρια, κλειστά γυμναστήρια)
   - η δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων και η προσαρμογή υφιστάμενων για άτομα με κινητικές δυσκολίες
   - η κατασκευή ή αναβάθμιση πολυλειτουργικών ψυχαγωγικών υποδομών (εγκαταστάσεις ψυχαγωγίας πολυλειτουργικού χαρακτήρα που προσφέρουν, ιδίως ψυχαγωγικές υπηρεσίες).

Προτεραιότητα θα δοθεί στη δημιουργία μικρών μόνιμων υποδομών άσκησης αθλητικών - ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, σε υφιστάμενα κυρίως κτίρια ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, για τη μόνιμη δραστηριοποίηση των τοπικών κοινωνιών σε θέματα αθλητισμού – ψυχαγωγίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**). Το ανώτερο συνολικό κόστος της επένδυσης μπορεί να ανέρχεται μέχρι **600.000€.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	510.000,00	8,36%	7,13%
Δημόσια Δαπάνη	510.000,00	12,94%	10,20%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00%	0,00%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	
Όταν η πράξη δεν εμπίπτει στους κανόνες Κρατικών Ενισχύσεων	100% (σε περιπτώσεις που παράγονται έσοδα απαιτείται εξέταση επιλέξιμων δαπανών και κέρδους επένδυσης)
Άρθρο 55 ΚΑΝ 651/2014	α) το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών και του κέρδους εκμετάλλευσης της επένδυσης β) 80% των επιλέξιμων δαπανών

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
α) Φορείς εντός Δημοσίου Τομέα (όπως ΟΤΑ Α' ή Β' Βαθμού, Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά Ιδρύματα, άλλοι τοπικοί δημόσιοι φορείς) και β) Φορείς εκτός Δημοσίου Τομέα (όπως σωματεία, ΑΜΚΕ, λοιπές ΜΚΟ – ΝΠΙΔ), **η σύσταση των φορέων αυτών (βάσει καταστατικού) θα πρέπει να έχει γίνει τουλάχιστον ένα χρόνο πριν την προκήρυξη. (κριτήριο αποκλεισμού)**

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	10 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	5%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	20%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
8	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	10%	100
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%		0
9	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
10	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου (εφ' όσον απαιτούνται)	(βαθμολογείται ο λόγος διαθέσιμων ιδίων κεφαλαίων / το σύνολο της ιδιωτικής συμμετοχής	5%	0-100
11	Αναγκαιότητα της πράξης	Δεν υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Ενότητα	10%	100
		Υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Ενότητα		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.4.2 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.2.3, 19.2.2.5, 19.2.3.3, 19.2.4.3, 19.4.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.4.2 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.4.3

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.4
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.4.3
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 20, ΚΑΝ 1305/2013

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης 19.2.4.3 μπορούν να ενισχυθούν **επενδύσεις για δημόσια χρήση** σε υποδομές και υπηρεσίες στους παρακάτω τομείς:

1. Ανάπλαση παιδικών χαρών, πάρκων αναψυχής κλπ

Προτεραιότητα θα δοθεί σε οικισμούς με παιδικό και νεανικό πληθυσμό ≥ 20 ατόμων, ηλικίας 0-19 ετών (σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Πίνακα 4 του Παραρτήματος 2 του Φακέλου Α του Τ.Π.).

2. Ανάπλαση οικισμών

Ενισχύονται έργα για την αναβάθμιση των οικισμών σε αγροτικές περιοχές με στόχο την ανάδειξη και προστασία του οικιστικού περιβάλλοντος. Μπορεί να ενισχυθεί **η ανάπλαση, ανάδειξη συνεκτικών τμημάτων οικισμών με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, καθώς και η βελτίωση και ανάπλαση κοινοχρήστων χώρων με χρήση eco-friendly υλικών.**

Μέσω της υποδράσης επιδιώκεται:

- η αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και η ανάδειξη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του αγροτικού χώρου, με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής
- η ευαισθητοποίηση των κατοίκων στην ανάδειξη και διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής και στο σεβασμό του δομημένου περιβάλλοντος ιδιαίτερα στα νέα κτίσματα.

Προτεραιότητα θα δοθεί στην ανάπλαση – ανάδειξη συνεκτικών τμημάτων οικισμών με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, οι οποίοι διαθέτουν αξιόλογο συνεκτικό πυρήνα, γειτονιών – σοκακιών, όπου έχει αναπτυχθεί επαγγελματική δραστηριότητα σχετική με λαϊκή τέχνη, καφενεία και γενικότερα δραστηριότητες που αναδεικνύουν τον τρόπο ζωής των κατοίκων της υπαίθρου.

Για την επιλογή των σχετικών παρεμβάσεων απαραίτητες προϋποθέσεις (**κριτήρια αποκλεισμού**) είναι:

- η προτεινόμενη παρέμβαση να περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Σχέδιο του ΟΤΑ
- η προτεινόμενη παρέμβαση να αφορά σε οικισμό στον οποίο έχουν ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (ή τμήμα αυτών να προτείνεται για χρηματοδότηση)
- να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

3. Τουριστικές πληροφορίες και υποδομές, όπως:

- η ίδρυση τοπικών κέντρων τουριστικής ενημέρωσης και πληροφόρησης επισκεπτών ή σημείων πληροφόρησης επισκεπτών ή η δικτύωση υφιστάμενων κέντρων τουριστικής πληροφόρησης.

  Προτεραιότητα θα δοθεί στις περιοχές οι οποίες βρίσκονται κοντά ή και εντός των κέντρων δραστηριότητας της τουριστικής κίνησης της περιοχής, ώστε με αποτελεσματικό τρόπο και χωρίς κόστος χρόνου για τον επισκέπτη να παρέχεται ολοκληρωμένη η πληροφορία για περιοχές ειδικής σημασίας, για διαδρομές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και περιοχές στις οποίες παρουσιάζεται ειδικό τουριστικό ενδιαφέρον.

  Ειδικότερα οι παρεμβάσεις θα επικεντρωθούν:

  ✓ στους παραλιακούς τουριστικούς οικισμούς της περιοχής παρέμβασης
  ✓ σε κομβικούς οικισμούς της περιοχής (π.χ. Τυμπάκι)

- ✓ κατά μήκος διαδρομών και
- ✓ σε χώρους με μεγάλη επισκεψιμότητα όπως αρχαιολογικοί, φαράγγια, μουσεία κ.λπ.

Τα κέντρα θα λειτουργούν ως σημεία πληροφόρησης επισκεπτών για τις δυνατότητες που υπάρχουν στην περιοχή για επίσκεψη, παραμονή, παρουσιάζοντας παράλληλα και τα τοπικά προϊόντα που θα μπορούσαν να προμηθευτούν από κάθε περιοχή. Επιπλέον θα προτείνονται διαδρομές τις οποίες θα μπορεί ο επισκέπτης να ακολουθήσει, ώστε να αποκομίσει μια μοναδική εμπειρία από την ενδοχώρα του νομού.

- ενέργειες ενημέρωσης επισκεπτών (πχ ενημέρωση για τοπικά έθιμα, προϊόντα, τουριστικές διαδρομές κ.α.)

Προτεραιότητα θα δοθεί σε παρεμβάσεις που συνδέονται με:

- ✓ υποδομές συμπληρωματικές των εναλλακτικών μορφών τουρισμού για ειδικές ομάδες πληθυσμού (εκκλησιαστικός, ορειβατικός, σπηλαιολογικός, οινοτουρισμός, τουρισμός για ΑΜΕΑ κ.α.), που θα έχουν τη δυνατότητα να συνδυάσουν τη διαμονή τους στην περιοχή με το θέμα / δραστηριότητα που τους ενδιαφέρει
- ✓ την τουριστική ενημέρωση για τα ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής, όπως το πρότυπο κρητικής διατροφής, τη λαϊκή τέχνη, την παράδοση, τα πανηγύρια, τον πολιτισμό κλπ.
- ✓ τη χαρτογραφική και περιγραφική αποτύπωση των αγροτικών και βιομηχανικών κτιρίων της περιοχής, που παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό και επιστημονικό ενδιαφέρον (ανεμόμυλοι, νερόμυλοι, φάμπρικες, πατητήρια κλπ), στη λογική της ειδικής διαδρομής κλπ.

Για τα Κέντρα τουριστικής ενημέρωσης και πληροφόρησης επισκεπτών, θα πρέπει να διασφαλίζεται τεκμηριωμένα η λειτουργία τους μετά την ολοκλήρωση του έργου (κριτήριο αποκλεισμού).

- η δημιουργία, βελτίωση και σήμανση ορειβατικών – περιπατητικών μονοπατιών
- ο καθαρισμός και η σήμανση φαραγγιών για τη διευκόλυνση της επισκεψιμότητάς τους
- η ανάδειξη τοπίων ή σημείων ενδιαφέροντος για τη δημιουργία χώρων αναψυχής κατοίκων και επισκεπτών
- η σήμανση τοπικών αξιοθέατων, μνημείων, ποδηλατικών διαδρομών κλπ

Για τις (4) παραπάνω δράσεις, **ειδικό βάρος δίνεται** σε περιοχές: Natura 2000, μνημεία της φύσης, καταφύγια άγριας ζωής, φυσικούς και τεχνικούς υγρότοπους, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (βλ. σελ 35-38 του Φακέλου Α του Τ.Π.) φαράγγια, σπήλαια (βλ σελ 34 του Φακέλου Α του Τ.Π.) κλπ.

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**). Το ανώτερο συνολικό κόστος της πρότασης μπορεί να ανέρχεται μέχρι **600.000€.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	500.000,00	8,20%	6,99%
Δημόσια Δαπάνη	500.000,00	12,69%	10,00%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00%	0,00%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η πράξη δεν εμπίπτει στους κανόνες Κρατικών Ενισχύσεων	100% (σε περιπτώσεις που παράγονται έσοδα απαιτείται εξέταση επιλέξιμων δαπανών και κέρδους επένδυσης)

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
α) Φορείς εντός Δημοσίου Τομέα (όπως ΟΤΑ Α' ή Β' Βαθμού, Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά Ιδρύματα, άλλοι τοπικοί δημόσιοι φορείς) και β) Φορείς εκτός Δημοσίου Τομέα (όπως σωματεία, ΑΜΚΕ, λοιπές ΜΚΟ – ΝΠΙΔ). Η σύσταση του φορέα να έχει γίνει **τουλάχιστον ένα χρόνο πριν την προκήρυξη.** (**κριτήριο αποκλεισμού**).

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	10 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	5%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	20%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
8	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	10%	100
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%		0
9	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
10	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου (εφ' όσον απαιτούνται)	(βαθμολογείται ο λόγος διαθέσιμων ιδίων κεφαλαίων / το σύνολο της ιδιωτικής συμμετοχής	5%	0-100
11	Αναγκαιότητα της πράξης	Δεν υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Ενότητα	10%	100
		Υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Ενότητα		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.4.3 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.2, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.3.1, 19.3.2, 19.4.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.4.3 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.4.4

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.4
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.4.4
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 20, ΚΑΝ 1305/2013

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Μέσω της υποδράσης 19.2.4.4 ενισχύονται συλλογικές δραστηριότητες που προάγουν τα ήθη και έθιμα της περιοχής, τα τοπικά προϊόντα, την αξία του αθλητισμού κ.α. Στόχος είναι να αποτελέσει ο πολιτισμός το μοχλό για **την κοινωνική συνοχή της περιοχής**, να καλλιεργήσει το έδαφος για συνεργασίες και να συνδεθεί με τον ποιοτικό τουρισμό, την τοπική οικονομία και τις τοπικές κοινωνίες.

Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

1. **Η διοργάνωση καλλιτεχνικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων – εκθέσεων** που σχετίζονται με τα τοπικά προϊόντα, το περιβάλλον, τη λαογραφία, τις τέχνες και τον πολιτισμό της περιοχής (θέατρο, φωτογραφία, μουσική, γλυπτική κλπ).
2. **Η διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων** (πχ αγώνες δρόμου, ποδοσφαίρου, mountain bike) **και εκδηλώσεων** που σχετίζονται **με την υγεία,** που ενισχύουν **την κοινωνική συνοχή** και διοργανώνονται με τη **συνεργασία** τοπικών φορέων (αγώνες μεταξύ νέων, διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, αγωνισμάτων κλπ).

Μέσω της δράσης επιδιώκεται:

- η ενίσχυση **στοχευμένων** εκδηλώσεων, οι οποίες έχουν επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα και σχετίζονται με τα τοπικά προϊόντα, με απειλούμενα είδη (π.χ. μεσαρίτικο ή γιωργαλίδικο άλογο, είδη άγριας πανίδας και χλωρίδας), με την παράδοση, λαογραφία και ιστορικότητα της περιοχής
- η οργάνωση πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων **καθ' όλη τη διάρκεια του έτους** και όχι μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες.

Προτεραιότητα θα δοθεί:

- σε εκδηλώσεις που θα διοργανωθούν και θα υλοποιηθούν μέσα από τη συνεργασία τοπικών φορέων
- σε εκδηλώσεις που θα εντάξουν στη θεματολογία τους την προστασία του περιβάλλοντος
- σε περιοχές στις οποίες πραγματοποιείται ήδη μία γνωστή εκδήλωση, με στόχο την οργάνωσή της σε πιο ολοκληρωμένη βάση, το συνδυασμό της και με άλλες δραστηριότητες της τοπικής ζωής και οικονομίας
- σε περιοχές στις οποίες υπάρχουν υποδομές διανυκτέρευσης αγροτουρισμού ή/και επισκέψιμοι χώροι παραγωγής, διάθεσης και προβολής τοπικών παραδοσιακών προϊόντων.

Στον προτεινόμενο χώρο των εκδηλώσεων, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ) (**κριτήριο αποκλεισμού**). Το ανώτερο συνολικό κόστος του σχεδίου μπορεί να ανέρχεται μέχρι **50.000€.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	102.500,00	1,68%	1,43%
Δημόσια Δαπάνη	102.500,00	2,60%	2,05%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00%	0,00%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	
Όταν η πράξη δεν εμπίπτει στους κανόνες Κρατικών Ενισχύσεων	100% (σε περιπτώσεις που παράγονται έσοδα απαιτείται εξέταση επιλέξιμων δαπανών και κέρδους επένδυσης)
Άρθρο 53 ΚΑΝ 651/2014	α) το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών και του κέρδους εκμετάλλευσης της επένδυσης β) 80% των επιλέξιμων δαπανών

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
Φορείς εκτός Δημοσίου Τομέα (όπως σωματεία, σύλλογοι, ΑΜΚΕ, λοιπές ΜΚΟ – ΝΠΙΔ) - Η σύσταση του φορέα να έχει γίνει **τουλάχιστον ένα χρόνο πριν την προκήρυξη** (**κριτήριο αποκλεισμού**).

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	15 %	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	20%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	20%	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	15 %	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	15 %	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
7	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
8	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου (εφ' όσον απαιτούνται)	(βαθμολογείται ο λόγος διαθέσιμων ιδίων κεφαλαίων / το σύνολο της ιδιωτικής συμμετοχής	5%	0-100
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.4.4 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.3, 19.2.4.5, 19.3.1, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.4.4 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Στρατηγικός σχεδιασμός Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.4.5

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.4
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικοοικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου - μύλοι, γεφύρια, κ.λπ.)
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.4.5
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 20, ΚΑΝ 1305/2013

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

1. **Η αποκατάσταση μνημείων αγροτικής κληρονομιάς (μύλοι, γεφύρια, πύργοι, κλπ).**
   Μέσα από τη δράση επιδιώκεται η διατήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη κτισμάτων που συνδέονται με τις παραγωγικές διαδικασίες και την αγροτική ζωή του τόπου, όπως φάμπρικες, νερόμυλοι, ανεμόμυλοι, πατητήρια, πλυσταριά, πύργοι κλπ καθώς και η επιδεικτική λειτουργία των κτισμάτων αυτών.

   Έμφαση θα δοθεί σε μνημεία:
   - χαρακτηρισμένα (από το ΥΠΠΟ ή το ΥΠΕΚΑ) μνημεία, τα οποία χρήζουν άμεσης αποκατάστασης και ανάδειξης
   - τα οποία βρίσκονται κοντά σε υποδομές διανυκτέρευσης και επισκέψιμους χώρους ή εντός περιοχών Natura ή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

2. **Η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός μόνιμων υποδομών άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων** (πχ καλλιτεχνικά/πολιτιστικά/πνευματικά κέντρα ή χώροι, κέντρα νεολαίας, θέατρα, θερινοί κινηματογράφοι).

   Ειδικό βάρος θα δοθεί στη δημιουργία μικρών μόνιμων υποδομών άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων, σε υφιστάμενα κυρίως κτίρια ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, για τη μόνιμη δραστηριοποίηση των τοπικών κοινωνιών στο κομμάτι του πολιτισμού.

3. **Η ενίσχυση φορέων με έντονη και πολυποίκιλη δραστηριότητα, για μικρής κλίμακας υποδομή** (προμήθεια εξοπλισμού εκδηλώσεων, μουσικών οργάνων, παραδοσιακών στολών κλπ).

4. **Η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός βιβλιοθηκών,** με στόχο την προστασία υπάρχοντος υλικού, τον εμπλουτισμό των συλλογών τους και τη λειτουργία τους σύμφωνα με τα νέα δεδομένα της σύγχρονης τεχνολογίας (ψηφιοποίηση υλικού, ηλεκτρονική οργάνωση δεδομένων κλπ).

   Ειδικό βάρος θα δοθεί στον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων βιβλιοθηκών για την προμήθεια σύγχρονου εξοπλισμού ψηφιοποίησης ιστορικών βιβλίων, τον εμπλουτισμό της συλλογής τους και την οργάνωση εκπαιδευτικών δράσεων για τον τοπικό πληθυσμό σε σχέση με την ιστορία της περιοχής, τον πολιτισμό και το φυσικό περιβάλλον της, από το υλικό που υπάρχει σ' αυτές.

5. **Η δημιουργία ωδείων** σε περιοχές στις οποίες εμφανίζεται ανυπαρξία υποδομών και παρατηρείται δυναμική από τον τοπικό πληθυσμό στην μουσική εκπαίδευση.

6. **Η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός μουσείων.**

   Έμφαση θα δοθεί :
   - στη δημιουργία μουσείων σε κτίρια ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας ή και σε κτίσματα ειδικής χρηστικής σημασίας (παλαιά εργοστάσια, φάμπρικες, παλιά σχολεία κλπ)
   - στην καινοτομία του θέματος του μουσείου / συλλογής
   - στη γειτνίαση των χώρων αυτών με υποδομές διανυκτέρευσης, επισκέψιμους χώρους, περιοχές ειδικού ιστορικού ενδιαφέροντος ή περιοχές, οι οποίες είναι ενταγμένες σε θεματικές διαδρομές,

καθώς και με περιοχές στις οποίες διενεργούνται σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις.

7. **Η παραγωγή, ψηφιοποίηση και έκδοση μουσικών και λογοτεχνικών έργων** που συνδέονται άμεσα με τα πολιτιστικά, ιστορικά ή περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

8. **Δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των κατοίκων,** ώστε οι περιοχές να τύχουν ενεργούς προστασίας, από τις τοπικές κοινωνίες. Στόχος είναι η ενεργοποίηση του τοπικού πληθυσμού, αποσκοπώντας στη δημιουργία εθελοντισμού γύρω από την προστασία του περιβάλλοντος ειδικά των υποβαθμισμένων από γεωργικά απόβλητα περιοχών (υπολείμματα θερμοκηπίων, υλικών άρδευσης κλπ).

   Έμφαση θα δοθεί :
   - στη διοργάνωση ενημερωτικών δράσεων για τις επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον (πχ επιπτώσεις από την αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων στην υποβάθμιση εδάφους και υδροφορέων) και την ανάγκη για αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς (π.χ. αντικατάσταση των επιβλαβών φυτοφαρμάκων από φυσικά βιοδραστικά)
   - στην υλοποίηση βιωματικών εκπαιδευτικών δράσεων σε μαθητές σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Για τις δράσεις αυτές, θα γίνεται **αξιοποίηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος** και σχετικών υποδομών. Επιπλέον, θα επιδιωχθεί και η ανάπτυξη συνεργιών με συναφείς τοπικού χαρακτήρα πρωτοβουλίες από την τοπική κοινότητα, στο κομμάτι της μουσικής και καλλιτεχνικής εκπαίδευσης (π.χ. ύπαρξη ομάδων άτυπης εκμάθησης παραδοσιακών χορών και μουσικής σε παιδιά, έντονη δραστηριότητα τοπικών πολιτιστικών συλλόγων κλπ).

Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**). Το ανώτερο συνολικό κόστος του σχεδίου μπορεί να ανέρχεται μέχρι **600.000€.**

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	300.000,00	4,92%	4,19%
Δημόσια Δαπάνη	300.000,00	7,61%	6,00%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00%	0,00%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Όταν η πράξη δεν εμπίπτει στους κανόνες Κρατικών Ενισχύσεων	100% (σε περιπτώσεις που παράγονται έσοδα απαιτείται εξέταση επιλέξιμων δαπανών και κέρδους επένδυσης)
Άρθρο 53 ΚΑΝ 651/2014	α) το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών και του κέρδους εκμετάλλευσης της επένδυσης β) 80% των επιλέξιμων δαπανών γ) 70% των επιλέξιμων δαπανών (για την έκδοση μουσικών και λογοτεχνικών έργων)

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.

ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
α) Φορείς εντός Δημοσίου Τομέα (όπως ΟΤΑ Α' ή Β' Βαθμού, Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά Ιδρύματα, άλλοι τοπικοί δημόσιοι φορείς) και β) Φορείς εκτός Δημοσίου Τομέα (όπως σωματεία, ΑΜΚΕ, λοιπές ΜΚΟ – ΝΠΙΔ) - Η σύσταση του φορέα να έχει γίνει **τουλάχιστον ένα χρόνο πριν την προκήρυξη.** (**κριτήριο αποκλεισμού**).

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	10 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	10%	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	5%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	20%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.		30
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
7	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
8	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	10%	100
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%		0
9	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
10	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου (εφ' όσον απαιτούνται)	(βαθμολογείται ο λόγος διαθέσιμων ιδίων κεφαλαίων / το σύνολο της ιδιωτικής συμμετοχής	5%	0-100
11	Αναγκαιότητα της πράξης	Δεν υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Ενότητα	10%	100
		Υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Ενότητα		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.4.5 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5,19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.7.3, 19.3.1, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.4.5 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.7.3

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.7
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων, καθώς και την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τον αγροτουρισμό.
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.7.3
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 35, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 1407/2013, έως 65%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύονται έργα για τη δημιουργία και την ενίσχυση συμπλεγμάτων (clusters) και δικτύων με στόχο την προώθηση της οριζόντιας και κάθετης συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, τη διασύνδεση της έρευνας-τεχνολογίας-καινοτομίας με την παραγωγή προϊόντων, και την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται υπέρ του πολιτισμού.

Μέσω της υποδράσης μπορεί να ενισχυθεί:

Η συνεργασία για την ενίσχυση και τη δημιουργία συμπλεγμάτων (clusters) και δικτύων επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού τομέα (πχ δίκτυο επιχειρήσεων τυποποίησης - μεταποίησης οπωροκηπευτικών προϊόντων, τυροκομικών, ελιάς, μελιού)**, του τουρισμού και του πολιτισμού** (π.χ. επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του αγροτουρισμού).

Μπορούν να ενισχυθούν:

- ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών
- η συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για τη διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τον αγροτουρισμό
- η οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού για τη δημιουργία και την ανάπτυξη των βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού και των τοπικών αγορών
- δραστηριότητες προώθησης σε τοπικό πλαίσιο σχετικά με την ανάπτυξη βραχέων αλυσίδων και τοπικών αγορών

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί:

- σε δίκτυα επιχειρήσεων που μεταποιούν προϊόντα βιολογικά, ΠΟΠ, ΠΓΕ, ολοκληρωμένης διαχείρισης, πιστοποιημένα κλπ
- στη δημιουργία κοινών υποδομών ελέγχου και παρακολούθησης ποιότητας (π.χ. χημικό εργαστήριο, εδαφολογικό εργαστήριο, ανάλυση ιχνηλασιμότητας, διατροφικής αξίας κλπ)
- στις κοινές ενέργειες προώθησης, όπως κοινά εκθετήρια – πωλητήρια, κοινό ηλεκτρονικό κατάστημα, συμμετοχή σε εκθέσεις, κοινές εκδηλώσεις, εφαρμογές για κινητά κλπ
- στη δημιουργία κοινού συστήματος προμηθειών, κρατήσεων και παρακολούθησης ποιότητας υπηρεσιών
- στην εγκατάσταση αυτόματων πωλητών τοπικών προϊόντων σε μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες και σε επιλεγμένα σημεία των αστικών κέντρων
- στη δημιουργία και ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων και τοπικών αγορών
- στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών που συνδέουν τους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού με τον αγροδιατροφικό τομέα
- στην ύπαρξη καινοτόμων μεθόδων διαδικασιών / προϊόντων / υπηρεσιών
- σε δίκτυα που, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους, μεριμνούν για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ενδεικτικά **μπορούν να χρηματοδοτηθούν**: η σύσταση του δικτύου, η εμψύχωση των μελών, η εκπόνηση του επιχειρηματικού του σχεδίου, η εκπόνηση απαιτούμενων μελετών, η κατάρτιση των μελών του, οι λειτουργικές του δαπάνες, προωθητικές ενέργειες και η υλοποίηση δράσεων του επιχειρηματικού σχεδίου

των clusters.

Η πρόταση θα πρέπει να αφορά σε νέα μορφή συνεργασίας ή σε υφιστάμενη που ξεκινά μία νέα δραστηριότητα, ενώ η συνεργασία θα πρέπει να αφορά τουλάχιστον τρείς επιχειρήσεις (**κριτήρια αποκλεισμού**). Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**).

Η ένταση ενίσχυσης ανέρχεται έως 65% των επιλέξιμων δαπανών. Για πράξεις που αφορούν άυλες ενέργειες, ο συνολικός προϋπολογισμός δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 100.000€ για έργα ιδιωτικού χαρακτήρα.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	80.000,00	1,31%	1,12%
Δημόσια Δαπάνη	52.000,00	1,32%	1,04%
Ιδιωτική Συμμετοχή	28.000,00	1,30%	1,30%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

ΚΑΝ 1407/2013 (de minimis)	έως 65%

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.

ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δίκτυο επιχειρήσεων ομοειδών ή συμπληρωματικών προϊόντων, το οποίο θα απαρτίζεται από τουλάχιστον τρεις επιχειρήσεις Το Δίκτυο θα μπορεί είτε να έχει νομική υπόσταση – Νομικό Πρόσωπο – είτε να καθορίζεται η μορφή και η λειτουργία του σε ένα συμφωνητικό σύμπραξης / συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, που θα αναφέρει ρητώς και σαφώς τον καταμερισμό των ευθυνών και των υποχρεώσεων μεταξύ των μελών του Δικτύου. Σε περίπτωση συμφωνητικού σύμπραξης / συνεργασίας, μία από τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις ορίζεται ως κοινός εκπρόσωπος (Συντονιστής Φορέας).

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Α/Α	ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)	ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	15 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	12 %	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	10%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
7	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
8	Εμπειρία του υπευθύνου στην εκτέλεση και συντονισμό έργου συνεργασίας (ο υπεύθυνος έχει συμμετάσχει τουλάχιστον σε ένα έργο συνεργασίας)	Ναι	10%	100
		Όχι		0
9	Ικανότητα, εμπειρία και αξιοπιστία των μελών του δικτύου	Ποσοστό >50% των μελών της συνεργασίας έχει συμμετάσχει σε άλλο σχήμα συνεργασίας	10%	100
		Ποσοστό <50% των μελών της συνεργασίας έχει συμμετάσχει σε άλλο σχήμα συνεργασίας		70
		Τίποτα από τα παραπάνω		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
10	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
11	Πρόβλεψη ενεργειών δράσεων προβολής	Ναι	3%	100
		Όχι		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.7.3 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.3, 19.2.7.4, 19.3.1, 19.3.2, 19.4.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.7.3 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Στρατηγικός σχεδιασμός Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ 19.2.7.4

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.2.7
ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	Κοινή δράση που αναλαμβάνεται με σκοπό το μετριασμό της αλλαγής κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή.
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ	19.2.7.4
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	Άρθρο 35, ΚΑΝ 1305/2013
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΚΑΝ 1407/2013, έως 65%

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της υποδράσης ενισχύονται έργα για τη δημιουργία και την ενίσχυση συμπλεγμάτων (clusters) και δικτύων με στόχο την προώθηση της οριζόντιας και κάθετης συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων, τη διασύνδεση της έρευνας-τεχνολογίας-καινοτομίας με την παραγωγή προϊόντων, και την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων που δραστηριοποιούνται υπέρ του περιβάλλοντος.

Μέσω της υποδράσης μπορεί να ενισχυθεί:

Η συνεργασία για την ενίσχυση και τη δημιουργία συμπλεγμάτων (clusters) και δικτύων επιχειρήσεων και φορέων σε θέματα περιβάλλοντος και ενέργειας, όπως clusters φορέων και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ΑΠΕ, της εξοικονόμησης ύδατος, της αξιοποίησης βιομηχανικών υπολειμμάτων κ.α.

Μπορούν να ενισχυθούν:

- κοινές δράσεις που αναλαμβάνονται με σκοπό το μετριασμό της αλλαγής του κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή
- κοινές προσεγγίσεις σε ό,τι αφορά τα περιβαλλοντικά έργα και τις τρέχουσες περιβαλλοντικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων, της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της επεξεργασίας και αξιοποίησης των γεωργο-βιομηχανικών υπολειμμάτων και αποβλήτων και της διατήρησης του γεωργικών τοπίων.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί:

- στο σχεδιασμό και στην ανάπτυξη νέων και καινοτόμων μεθόδων εξοικονόμησης ενέργειας σε επιχειρήσεις
- στην ανάπτυξη νέων τεχνικών και διαδικασιών που συμβάλλουν στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των αποβλήτων που προέρχονται από δραστηριότητες μεταποίησης.

Ενδεικτικά **μπορούν να χρηματοδοτηθούν**: η σύσταση του δικτύου, η εμψύχωση των μελών, η εκπόνηση του επιχειρηματικού του σχεδίου, η εκπόνηση απαιτούμενων μελετών, η κατάρτιση των μελών του, οι λειτουργικές του δαπάνες, προωθητικές ενέργειες και η υλοποίηση δράσεων του επιχειρηματικού σχεδίου των clusters.

Η πρόταση θα πρέπει να αφορά σε νέα μορφή συνεργασίας ή σε υφιστάμενη που ξεκινά μία νέα δραστηριότητα, ενώ η συνεργασία θα πρέπει να αφορά τουλάχιστον τρείς επιχειρήσεις (**κριτήρια αποκλεισμού**). Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ), σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**).

Η ένταση ενίσχυσης ανέρχεται έως 65% των επιλέξιμων δαπανών. Για πράξεις που αφορούν άυλες ενέργειες, ο συνολικός προϋπολογισμός δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 100.000€ για έργα ιδιωτικού χαρακτήρα.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	80.000,00	1,31%	1,12%
Δημόσια Δαπάνη	52.000,00	1,32%	1,04%
Ιδιωτική Συμμετοχή	28.000,00	1,30%	1,30%
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ			
ΚΑΝ 1407/2013 (de minimis)		έως 65%	

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
Συνεργατικά σχήματα φορέων τα οποία θα απαρτίζονται από τουλάχιστον τρεις ενδιαφερόμενους φορείς (πχ φορείς ή δίκτυα φορέων, όπως περιβαλλοντικές οργανώσεις και ΜΚΟ, επιχειρήσεις ή δίκτυα επιχειρήσεων, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα). Το συνεργατικό σχήμα θα μπορεί είτε να έχει νομική υπόσταση – Νομικό Πρόσωπο – είτε να καθορίζεται η μορφή και η λειτουργία του σε ένα συμφωνητικό σύμπραξης / συνεργασίας μεταξύ φυσικών ή νομικών προσώπων, που θα αναφέρει ρητώς και σαφώς τον καταμερισμό των ευθυνών και των υποχρεώσεων μεταξύ των μελών του συνεργατικού σχήματος. Σε περίπτωση συμφωνητικού σύμπραξης / συνεργασίας, ένα από τα συνεργαζόμενα μέλη ορίζεται ως κοινός εκπρόσωπος (Συντονιστής Φορέας).

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	10%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		30
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση		0
3	Προτεραιότητες υποδράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	15 %	100
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης		0

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
Α/Α	**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ**	**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ**	**ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)**	**ΜΟΡΙΟ-ΔΟΤΗΣΗ (κλίμακα 0-100)**
4	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	12 %	100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	10%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
6	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	5%	100
		Δεν υπάρχει καμία καινοτομία		0
7	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	5%	100
		Όχι		0
8	Εμπειρία του υπευθύνου στην εκτέλεση και συντονισμό έργου συνεργασίας (ο υπεύθυνος έχει συμμετάσχει τουλάχιστον σε ένα έργο συνεργασίας)	Ναι	10%	100
		Όχι		0
9	Ικανότητα, εμπειρία και αξιοπιστία των μελών του δικτύου	Ποσοστό >50% των μελών της συνεργασίας έχει συμμετάσχει σε άλλο σχήμα συνεργασίας	10%	100
		Ποσοστό <50% των μελών της συνεργασίας έχει συμμετάσχει σε άλλο σχήμα συνεργασίας		70
		Τίποτα από τα παραπάνω		0
10	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	10%	0-100
11	Πρόβλεψη ενεργειών δράσεων προβολής	Ναι	3%	100
		Όχι		0
			100%	
ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (Ελάχιστη συνολική βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο εν δυνάμει δικαιούχος): 30				

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η υποδράση 19.2.7.4 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.2.2, 19.2.2.4, 19.2.3.1, 19.2.3.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η υποδράση 19.2.7.4 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου • Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020.

4.1.2 Διατοπική και διακρατική συνεργασία: υπομέτρο 19.3 του ΠΑΑ 2014-2020

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 19.3.1

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	«ΝΗΣΩΝ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ»
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.3.1
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	ΚΑΝ. 1305/2013 – Άρθρο 44

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Αντικείμενο και στόχοι της συνεργασίας

Το σχέδιο «ΝΗΣΩΝ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ» αφορά τη διαπεριφερειακή συνεργασία των νησιωτικών ΟΤΔ της χώρας με θέμα τον πολιτισμό και την ανάπτυξη. Το έργο είναι συνεχιζόμενο και θα υλοποιηθεί για τρίτη προγραμματική περίοδο με τη συμμετοχή των ΟΤΔ που έχουν την έδρα τους στη νησιωτική Ελλάδα, με ενσωμάτωση εμπειρίας προηγούμενων ΟΤΔ και διεύρυνση νέων εταίρων.

Το σχέδιο έχει ως κύριο στόχο την ανάπτυξη του υπόβαθρου για την εγκαθίδρυση της έννοιας πολιτιστικής - δημιουργικής βιομηχανίας και τη διασύνδεσή της με το νησιωτικό χαρακτήρα το περιβάλλον και τον πολιτισμό των νησιών.

Ειδικότεροι στόχοι είναι οι εξής:

- ✓ Ανάδειξη και διάδοση ποικίλων μορφών πολιτιστικής δημιουργικής βιομηχανίας στη νησιωτική Ελλάδα για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας
- ✓ Διασύνδεση και ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας σε όλες τις εκφάνσεις του πολιτισμού και των τεχνών
- ✓ Ενσωμάτωση και αξιοποίηση της τεχνολογίας στα μνημεία (αρχιτεκτονικά, ιστορικά, περιβαλλοντικά και πολιτιστικά)
- ✓ Ενσωμάτωση του πολιτισμού στην εκπαιδευτική διαδικασία και υιοθέτηση νέων μεθόδων εμψύχωσης και ενδυνάμωσης νέων που ασχολούνται με τον πολιτισμό
- ✓ Προβολή και προώθηση της νησιωτικής πολιτιστικής ταυτότητας με απώτερο σκοπό την ανάδειξη των νησιών ως «τόπους πολιτισμών και τεχνών»

Συντονιστής σχεδίου: Αναπτυξιακή Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ

Οι **ενέργειες** του σχεδίου θα εξειδικευτούν στο πλαίσιο υποβολής της αναλυτικής πρότασης στην ΕΥΕ.

Οι εταίροι του σχεδίου

1. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
2. ΑΚΟΜΜ – ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ
3. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
4. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΛΑΣΙΘΙΟΥ
5. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
6. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΥΒΟΙΑΣ
7. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ
8. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΚΥΚΛΑΔΩΝ
9. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΛΕΣΒΟΥ
10. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
11. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΛΗΜΝΟΥ
12. ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΧΙΟΥ
13. ΚΑΕΚ ΣΑΜΟΥ ΑΕ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

«Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας».

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	30.000,00	50,00%	0,42%
Δημόσια Δαπάνη	30.000,00	50,00%	0,60%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00%	0,00%
ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ			
ΠΑΑ Μέτρο 19.3 / ΚΑΝ. 1305/2013 – Άρθρο 44		100%	

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Οι περιοχές παρέμβασης των ΟΤΔ που συμμετέχουν στο σχέδιο συνεργασίας.
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
Δικαιούχοι είναι οι ΟΤΔ που έχουν εγκριθεί ή θα εγκριθούν για να υλοποιήσουν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014-2020. Οι ΟΤΔ που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συνεργασίας στο πλαίσιο σύνταξης του παρόντος σχεδίου είναι οι 13 ΟΤΔ που αναφέρονται παραπάνω. Το εταιρικό σχήμα θα οριστικοποιηθεί μετά τις εγκρίσεις και αναμορφώσεις όλων των Τοπικών Προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
Λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές κριτηρίων του ΠΑΑ 2014-2020 το σχέδιο συνεργασίας και οι δράσεις του θα πρέπει: • να είναι συνδεδεμένο με την στρατηγική τοπικής ανάπτυξης της κάθε ΟΤΔ και να αποδεικνύεται η συμπληρωματικότητα του με τις επιμέρους δράσεις του τοπικού προγράμματος του κάθε εταίρου • να είναι δυνατή και μετρήσιμη η αποτύπωση των αποτελεσμάτων των δράσεων • να ενσωματώνει την καινοτομία και τις νέες τεχνολογίες στις δράσεις του • να είναι σύμφωνο με τις αρχές προστασίας του περιβάλλοντος και • να προωθεί την ισότητα και την κοινωνική συνοχή.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η δράση 19.3.1 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.7.3, 19.3.2, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η δράση 19.3.1 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • RISCrete • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 19.3.2

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	«ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ»
ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	19.3.2
ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	ΚΑΝ. 1305/2013 – Άρθρο 44

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Αντικείμενο και στόχοι της συνεργασίας

Το σχέδιο «ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ» αφορά την διατοπική συνεργασία των ΟΤΔ που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Κρήτης. Στόχος του σχεδίου είναι η διασύνδεση της κτηνοτροφίας με τον τουρισμό και η ανάπτυξη δικτύου επισκέψιμων διδακτικών κτηνοτροφικών μονάδων στη Κρήτη. Το έργο είναι συνεχιζόμενο από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και ειδικότερος στόχος του είναι η ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού στην Κρήτη, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τα ιδιαίτερα και μοναδικά στοιχεία της ορεινής ενδοχώρας του νησιού, τα οποία θα συμβάλλουν στην ανάδειξη της Κρήτης ως προορισμός που επιφυλάσσει μοναδικές εμπειρίες στον επισκέπτη και δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών και ποικίλων δραστηριοτήτων.

Το αντικείμενο συνεργασίας είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου διδακτικών διαδρομών που θα καλύπτει το σύνολο των περιοχών δράσης των ΟΤΔ, θα οργανώνεται σε επιμέρους θεματικές διαδρομές ανάλογα με τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της κάθε περιοχής, ενώ ταυτόχρονα θα λειτουργεί συμπληρωματικά με υφιστάμενα έργα (π.χ. Ευρωπαϊκό Ορειβατικό Μονοπάτι Ε4, τοπικές φυσιολατρικές διαδρομές, Δρόμοι του Κρασιού, Θρησκευτικές Διαδρομές κλπ). Επιπλέον, ειδικός στόχος είναι μέσα από το δίκτυο αυτό να αναπτυχθούν και να λειτουργήσουν πιλοτικά επισκέψιμες διδακτικές κτηνοτροφικές μονάδες που θα λειτουργήσουν ως νέα τουριστικά και εκπαιδευτικά προϊόντα.

Συντονιστής εταίρος: Αναπτυξιακή Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ

Οι **ενέργειες** του σχεδίου θα εξειδικευτούν στο πλαίσιο υποβολής της αναλυτικής πρότασης στην ΕΥΕ.

Εταίροι:

1. Αναπτυξιακή Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ
2. Αναπτυξιακή Λασιθίου ΑΑΕ ΟΤΑ
3. Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης ΑΕ
4. ΑΚΟΜΜ - Ψηλορείτης ΑΑΕ ΟΤΑ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ

«Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας».

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	30.000,00	50,00%	0,42%
Δημόσια Δαπάνη	30.000,00	50,00%	0,60%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00%	0,00%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ / ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

ΠΑΑ Μέτρο 19.3 / ΚΑΝ. 1305/2013 – Άρθρο 44	100%

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι περιοχές παρέμβασης των ΟΤΔ που συμμετέχουν στο σχέδιο συνεργασίας.

ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι ΟΤΔ που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συνεργασίας στο πλαίσιο σύνταξης του παρόντος σχεδίου είναι οι 4 ΟΤΔ που αναφέρονται παραπάνω. Το εταιρικό σχήμα θα οριστικοποιηθεί μετά τις εγκρίσεις και αναμορφώσεις των Τοπικών Προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
Λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές κριτηρίων του ΠΑΑ 2014-2020 το σχέδιο συνεργασίας και οι δράσεις του θα πρέπει: • να είναι συνδεδεμένο με την στρατηγική τοπικής ανάπτυξης της κάθε ΟΤΔ και να αποδεικνύεται η συμπληρωματικότητα του με τις επιμέρους δράσεις του τοπικού προγράμματος του κάθε εταίρου • να είναι δυνατή και μετρήσιμη η αποτύπωση των αποτελεσμάτων των δράσεων • να ενσωματώνει την καινοτομία και τις νέες τεχνολογίες στις δράσεις του • να είναι σύμφωνο με τις αρχές προστασίας του περιβάλλοντος και • να προωθεί την ισότητα και την κοινωνική συνοχή.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Η δράση 19.3.2 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις παρακάτω υποδράσεις του Τ.Π.: 19.2.1.2, 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.4.3, 19.2.7.3, 19.3.1, 19.4.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η δράση 19.3.2 βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις εξής αναπτυξιακές δράσεις: • Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 • Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία • ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 • Στρατηγικός σχεδιασμός Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα • Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου.

4.1.3 Λειτουργία της ΟΤΔ, απόκτηση δεξιοτήτων και εμψύχωση στην περιοχή: υπομέτρο 19.4 του ΠΑΑ 2014-2020

ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.4

ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ	Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμψύχωση		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ	19.4		
ΕΔΕΤ	ΕΓΤΑΑ	**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ**	Άρθρο 42, ΚΑΝ 1305/2013

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ
Στο παρόν υπομέτρο περιλαμβάνονται οι απαιτούμενες ενέργειες που στοχεύουν στη στήριξη της ΟΤΔ για την υλοποίηση του προγράμματος τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Το μέτρο αφορά στις παρακάτω ενέργειες: **α.** Η στήριξη της λειτουργίας της ΟΤΔ για τη στελέχωση (αμοιβές και μετακινήσεις προσωπικού), τα λειτουργικά έξοδα, τον εξοπλισμό και τη μηχανοργάνωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση της εφαρμογής των δράσεων κλπ) **β.** Ενέργειες εμψύχωσης (υποστήριξη και εμψύχωση των εν δυνάμει δικαιούχων του τοπικού προγράμματος, των φορέων και του τοπικού πληθυσμού) **γ.** Υποστηρικτικές ενέργειες (εκπόνηση μελετών, ενέργειες επιμόρφωσης, αυτοαξιολόγηση ΟΤΔ). **Μέσω του υπομέτρου θα επιδιωχθεί:** • Η παροχή εξειδικευμένης τεχνικής βοήθειας προς τους φορείς που συγκροτούν την τοπική κοινωνία και τον παραγωγικό ιστό και εμπλέκονται στην υλοποίηση των παρεμβάσεων του Τ.Π. και ο βέλτιστος συντονισμός του. • Η δημιουργία των απαραίτητων επιτροπών (αξιολόγησης, ενστάσεων), καθώς και η παρακολούθηση – υλοποίηση – έλεγχος – παραλαβή των επενδυτικών σχεδίων και η οικονομική διαχείριση του προγράμματος. • Η ενεργοποίηση των τοπικών φορέων και κατοίκων της περιοχής για την ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. • Η ανάπτυξη δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού για τις δράσεις του προγράμματος, τις προκηρύξεις, και την ενεργοποίηση του τοπικού πληθυσμού για τη συμμετοχή στις δράσεις του. • Η προβολή των παρεμβάσεων μέσω των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, μέσω της συμμετοχής σε εκδηλώσεις ή εκθέσεις τοπικού εθνικού και περιφερειακού επιπέδου κ.α. • Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων - επιμόρφωση του υπηρεσιακού πυρήνα και των μελών της ΕΔΠ. • Η **ανάπτυξη της ικανότητας των τοπικών φορέων** να αναπτύσσουν και να υλοποιούν τα έργα του Τ.Π.. • Η εκπόνηση μελετών, για τη στήριξη του προγράμματος, εμπειρογνωμοσύνες για εξειδικευμένες δράσεις, μελέτες για την ανάδειξη και τη μεταφορά εμπειρίας από καλές πρακτικές προηγούμενων προγραμματικών περιόδων ή άλλων περιοχών. • Η **αυτοαξιολόγηση** του τοπικού προγράμματος με διάφορες μεθόδους (σχετικά ερωτηματολόγια στα γραφεία, στις ενημερωτικές εκδηλώσεις και στην ιστοσελίδα της εταιρείας, ηλεκτρονικό σύστημα ικανοποίησης πελατών κατά την έξοδο από την έδρα της εταιρείας, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σχετική μελέτη αξιολόγησης με τους δικαιούχους του τοπικού προγράμματος και τα μέλη της ΟΤΔ κλπ). • Η προβολή και διάχυση των αποτελεσμάτων και των ορθών πρακτικών του Τ.Π. CLLD/LEADER. • Η **δημιουργία συμβουλευτικών επιτροπών** για ειδικά θέματα, όπως καινοτομία, διασύνδεση παραγωγικών τομέων της οικονομίας, πολιτισμός, εναλλακτικός τουρισμός, προς την ΟΤΔ, την ΕΔΠ, τους ΟΤΑ και τους φορείς της περιοχής για την καλύτερη εφαρμογή της αναπτυξιακής στρατηγικής.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ
Μέσω του υπομέτρου εξυπηρετούνται όλες οι θεματικές κατευθύνσεις του προγράμματος.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός προϋπολογισμός	1.000.000,00	100,00%	13,97%
Δημόσια Δαπάνη	1.000.000,00	100,00%	20,00%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00%	0,00%

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
Όλη η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π.
ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
Ομάδα Τοπικής Δράσης Αναπτυξιακής Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
Η εφαρμογή του υπομέτρου αφορά στην κάλυψη δαπανών της ΟΤΔ αναφορικά με την υλοποίηση της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής, των δαπανών εμψύχωσης του τοπικού πληθυσμού, καθώς και των λοιπών επιλέξιμων δαπανών, όπως αυτές καθορίζονται από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, και συνεπώς δεν εφαρμόζονται κριτήρια επιλογής.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Το υπομέτρο έχει άμεση συνέργεια / συμπληρωματικότητα με όλες τις δράσεις του Τ.Π.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ/ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

4.2. Τεκμηρίωση συμπληρωματικότητας μεταξύ των υποδράσεων του τοπικού προγράμματος

Η συμπληρωματικότητα μεταξύ των 17 υποδράσεων του τοπικού προγράμματος προσεγγίζεται μέσω της μήτρας συνάφειας (βλέπε παρακάτω: ΜΗΤΡΑ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΥΠΟ-ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ).

Αναλυτικότερα, από τη συνδυαστική εξέταση προκύπτει ότι μεταξύ των υποδράσεων, από ένα δυνητικό σύνολο 272 τομών (δηλ. χωρίς τον υπολογισμό των εσωτερικών συσχετίσεων κάθε υποδράσης) υπάρχουν συνολικά **194 τομές (ποσοστό 71,32%).** Εκτός της υποδράσης 19.4, η οποία εύλογα παρουσιάζει απόλυτη συνάφεια (100%), ιδιαίτερα υψηλή συνάφεια με τις υπόλοιπες υποδράσεις του τοπικού προγράμματος παρουσιάζουν 12 από τις 17 υποδράσεις, οι οποίες συνιστούν αιχμή του προγράμματος. Πιο συγκεκριμένα:

- 19.2.2.3 «Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής»: 15 τομές – ποσοστό 88,24%
- 19.2.2.5 «Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής»: 15 τομές – ποσοστό 88,24%
- 19.2.3.3 «Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής»: 15 τομές – ποσοστό 88,24%
- 19.2.2.2 «Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής»: 14 τομές – ποσοστό 82,35%
- 19.2.2.4 «Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής»: 14 τομές – ποσοστό 82,35%
- 19.2.3.1 «Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής»: 14 τομές – ποσοστό 82,35%
- 19.2.3.4 «Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής»: 14 τομές – ποσοστό 82,35%
- 19.2.4.3 «Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)»: 14 τομές – ποσοστό 82,35%
- 19.2.7.3 «Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό»: 14 τομές – ποσοστό 82,35%
- 19.2.4.5 «Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικοοικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου - μύλοι, γεφύρια, κ.λπ.)»: 12 τομές – ποσοστό 70,59%
- 19.2.4.4 «Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων»: 11 τομές – ποσοστό 64,71%.
- 19.3.1 «Διατοπική συνεργασία Νήσων Περίπλους»: 11 τομές – ποσοστό 64,71%.

Συμπερασματικά, οι υποδράσεις που παρουσιάζουν την υψηλότερη συνάφεια (με ποσοστό άνω του 85%, όπως οι 19.2.2.3, 19.2.2.5, 19.2.3.3) αντανακλούν τη βασική θεματική κατεύθυνση και τους στόχους του τοπικού προγράμματος που αφορούν στη διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. Παράλληλα, οι υπόλοιπες υποδράσεις, που διαθέτουν εξίσου σημαντική συνάφεια, υποστηρίζουν την

επιλογή των συμπληρωματικών θεματικών κατευθύνσεων και των στόχων του τοπικού προγράμματος που σχετίζονται με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα καθώς και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού.

4.3. Τεκμηρίωση συμπληρωματικότητας με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή

Η συμπληρωματικότητα των υποδράσεων του τοπικού προγράμματος με τις λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή και τους στρατηγικούς στόχους των ΕΔΕΤ, προσεγγίζεται μέσω της μήτρας συνάφειας (βλέπε παρακάτω: ΜΗΤΡΑ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ).

Όπως προκύπτει από την ανάλυση της μήτρας, τεκμηριώνεται σημαντικός βαθμός συμπληρωματικότητας του προγράμματος με πλήθος αναπτυξιακών δράσεων και στρατηγικών στόχων προγραμμάτων που θα ενεργοποιηθούν στην περιοχή παρέμβασης. Αναλυτικότερα, προκύπτει συμπληρωματικότητα των δράσεων του προγράμματος με:

- Το σύνολο των στρατηγικών στόχων του **Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020** και ιδίως με το ΣΤ3 «Δημιουργία βιώσιμων και πολυλειτουργικών αγροτικών περιοχών» (13 τομές). Στο σημείο αυτό να τονισθεί ότι η συνάφεια με το ΣΤ1 «Δημιουργία ενός ισχυρού, ανταγωνιστικού και βιώσιμου αγροδιατροφικού συστήματος» μπορεί να αντιστοιχεί σε 6 τομές, αυτές όμως αφορούν υποδράσεις που αντιστοιχούν περίπου στο 1/3 του συνολικού κόστους του προγράμματος.
- Τον Άξονα Προτεραιότητας **(ΑΠ) 1:** «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης» του **ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020** (11 τομές).
- Τον **ΑΠ4**: «Προώθηση της απασχόλησης και προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές» του **ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020** (8 τομές).
- Το **στρατηγικό σχεδιασμό της Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα** (7 τομές).
- Τους στρατηγικούς στόχους της **Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης** για «Ενδυνάμωση των στρατηγικών κλάδων εξειδίκευσης της RIS3 με εφαρμογή της καινοτομίας, τεχνολογίας και γνώσης στο σύνολο της αλυσίδας αξιών αυτών» (10 τομές) και «Ενδυνάμωση του ανθρώπινου κεφαλαίου στην κατεύθυνση της καινοτομίας και γνώσης που βασίζεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας (8 τομές).
- Τις **Ολοκληρωμένες Χωρικές Ενότητες** (ΟΧΕ), στο πλαίσιο του ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020 (18 τομές).
- Τα άλλα τοπικά προγράμματα CLLD / LEADER της ευρύτερης περιοχής, δηλαδή το **Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου (**16 τομές) και το **Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου** (10 τομές).
- Τη στρατηγική προτεραιότητα του **Ε.Π. Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη** για «Προσαρμογή στη κλιματική αλλαγή – πρόληψη και διαχείριση κινδύνων» (6 τομές).
- Τον **ΑΠ1** «Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με τομεακές προτεραιότητες» του **Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία** (7 τομές).
- Τον **ΑΠ2** «Βελτίωση προοπτικών απασχόλησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού» του **ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση** (6 τομές).

Σε επίπεδο υποδράσεων, σημαντικός βαθμός συμπληρωματικότητας προκύπτει για τις υποδράσεις:

- 19.2.1.2 «Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών» (15 τομές)
- 19.2.2.5 «Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής» (14 τομές)
- 19.2.2.2 «Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής (13 τομές)
- 19.2.2.3 «Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής (12 τομές)
- 19.2.2.4 «Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής» (12 τομές)

- 19.2.3.1 «Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής» (10 τομές)
- 19.2.4.3 «Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)» (10 τομές).

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι συμπληρωματικότητα με αναπτυξιακές δράσεις και στρατηγικούς στόχους προγραμμάτων που θα ενεργοποιηθούν στην περιοχή παρέμβασης προκύπτει για το σύνολο των υποδράσεων του τοπικού προγράμματος.

ΜΗΤΡΑ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΥΠΟΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ																		
Κωδ.	**Τίτλος Υποδράσης**	**19.2.1.2**	**19.2.2.2**	**19.2.2.3**	**19.2.2.4**	**19.2.2.5**	**19.2.3.1**	**19.2.3.3**	**19.2.3.4**	**19.2.4.2**	**19.2.4.3**	**19.2.4.4**	**19.2.4.5**	**19.2.7.3**	**19.2.7.4**	**19.3.1**	**19.3.2**	**19.4**
19.2.1.2	Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών		X	X	X	X	X	X	X					X			X	X
19.2.2.2	Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X
19.2.2.3	Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X
19.2.2.4	Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X
19.2.2.5	Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X
19.2.3.1	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X		X	X
19.2.3.3	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X
19.2.3.4	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X		X
19.2.4.2	Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)			X		X		X			X							X
19.2.4.3	Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	X
19.2.4.4	Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων		X	X	X	X	X	X	X		X		X			X		X
19.2.4.5	Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών κ.α		X	X	X	X	X	X	X		X	X		X		X		X
19.2.7.3	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X		X	X	X	X
19.2.7.4	Κοινή δράση που αναλαμβάνεται με σκοπό το μετριασμό της αλλαγής κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή		X		X		X		X					X				X
19.3.1	Διατοπική Συνεργασία "Νήσων Περίπλους"			X	X	X		X	X		X	X	X	X			X	X
19.3.2	Διατοπική Συνεργασία "Ορέα Κρήτη"	X	X	X		X	X	X			X			X		X		X
19.4	**Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμψύχωση**	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

ΜΗΤΡΑ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣCLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ																	
Α/Α	**ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ**	**19.2.1.2**	**19.2.2.2**	**19.2.2.3**	**19.2.2.4**	**19.2.2.5**	**19.2.3.1**	**19.2.3.3**	**19.2.3.4**	**19.2.4.2**	**19.2.4.3**	**19.2.4.4**	**19.2.4.5**	**19.2.7.3**	**19.2.7.4**	**19.3.1**	**19.3.2**	**19.4**
1	**Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020**																	
	Δημιουργία ενός ισχυρού, ανταγωνιστικού και βιώσιμου αγροδιατροφικού συστήματος	X	X			X	X					X		X				
	Προαγωγή της αειφορίας του αγροδιατροφικού συστήματος και των αγροτικών περιοχών	X									X		X		X			
	Δημιουργία βιώσιμων & πολύ-λειτουργικών αγροτικών περιοχών	X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X		X	X	
2	**Ε.Π. Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη**																	
	Τομέας Περιβάλλοντος, Ε) Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ε.Ε. στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων										X		X		X			
	Τομέας Περιβάλλοντος, Ζ) Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή - Πρόληψη και Διαχείριση Κινδύνων	X	X				X				X		X		X			
	Τομέας Περιβάλλοντος, Η) Διατήρηση του Φυσικού Περιβάλλοντος και της Βιοποικιλότητας										X		X		X			
3	**Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία**																	
	Α.Π. 1: Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με τομεακές προτεραιότητες		X	X	X	X	X	X	X									
	Α.Π. 2: Προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις	X															X	
	Α.Π. 3: Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας										X			X		X		
4	**Ε.Π. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση**																	
	Α.Π. 2: Βελτίωση προοπτικών απασχόλησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	X	X	X	X	X				X								
	Α.Π. 7: Ανάπτυξη της διά βίου μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας	X																
5	**ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020**																	
	Α.Π. 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης	X	X	X	X	X	X	X	X					X		X	X	
	Α.Π. 2: Βιώσιμη ανάπτυξη με αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κρήτη	X									X		X		X			
	Α.Π. 3: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και κοινωνικής συνοχής στην Κρήτη									X								
	Α.Π. 4: Προώθηση της απασχόλησης και προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές	X	X	X	X	X	X	X	X									
	Α.Π. 5: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας στην Κρήτη		X	X	X	X				X								
6	**RISCrete**																	
	Ενδυνάμωση των στρατηγικών κλάδων εξειδίκευσης της RIS3 με εφαρμογή της καινοτομίας, τεχνολογίας και γνώσης στο σύνολο της αλυσίδας αξιών αυτών	X	X	X	X	X	X	X	X					X		X		
	Ενδυνάμωση του ανθρώπινου κεφαλαίου στην κατεύθυνση της καινοτομίας και γνώσης που βασίζεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας	X	X	X	X	X	X	X	X									
7	**Στρατηγικός σχεδιασμός Περιφέρειας Κρήτης για τον αγροδιατροφικό τομέα**	X	X			X	X					X		X			X	
8	**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης (Πυλώνας 3 «Εργασιακή Ένταξη»)**		X	X	X	X												
9	**Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Ν. Ηρακλείου**	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
10	**Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ Ν. Ηρακλείου**			X	X	X		X	X	X	X	X	X		X			
11	**Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) , στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020**	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ

5.1 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ/ ΜΕΤΡΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
ΜΕΤΡΟ 19 "ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (CLLD) - LEADER" ΠΑΑ 2014-2020						
Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης	19.1	40.000,00 €	40.000,00 €			0,00 €
Στήριξη υλοποίησης των δράσεων των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων	19.2	6.097.500,00 €	3.940.000,00 €			2.157.500,00 €
Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)	19.3	60.000,00 €	60.000,00 €			0,00 €
Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμψύχωση	19.4	1.000.000,00 €	1.000.000,00 €			0,00 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		**7.157.500,00 €**	**5.000.000,00 €**			**2.157.500,00 €**

* Δεν αθροίζεται το υπομέτρο 19.1

5.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΥΠΟΜΕΤΡΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ

ΜΕΤΡΟ 19 ΠΑΑ 2014-2020	ΚΩΔΙΚΟΣ				
	19.1	19.2	19.3	19.4.	ΣΥΝΟΛΟ Μ19
Συνολικό κόστος Υπομέτρου	**40.000,00 €**	**6.097.500,00 €**	**60.000,00 €**	**1.000.000,00 €**	**7.157.500,00 €**
Ποσοστό % συν. κόστους Υπομέτρου επί του συν. κόστους της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης		85,19%	0,84%	13,97%	100,00%
Δημόσια Δαπάνη Υπομέτρου	**40.000,00 €**	**3.940.000,00 €**	**60.000,00 €**	**1.000.000,00 €**	**5.000.000,00 €**
Ποσοστό % δημόσιας δαπάνης Υπομέτρου επί της δημόσιας δαπάνης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης		78,80%	1,20%	20,00%	100,00%
Κοινοτική Συμμετοχή Υπομέτρου					
Ποσοστό % Κοινοτικής Συμμετοχής Υπομέτρου επί της Κοινοτικής Συμμετοχής της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης					

* Δεν αθροίζεται το υπομέτρο 19.1

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.3 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ (ΕΤΗΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ)

ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ	ΚΩΔ.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΕΤΡΟ 19 ΠΑΑ 2014-2020								
Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης	19.1	40.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	40.000,00 €
Στήριξη υλοποίησης των δράσεων των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων	19.2	50.000,00 €	450.000,00 €	750.000,00 €	900.000,00 €	1.000.000,00 €	790.000,00 €	3.940.000,00 €
Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)	19.3	5.000,00 €	5.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	15.000,00 €	15.000,00 €	60.000,00 €
Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμψύχωση	19.4	120.000,00 €	180.000,00 €	180.000,00 €	180.000,00 €	180.000,00 €	160.000,00 €	1.000.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		**175.000,00 €**	**635.000,00 €**	**940.000,00 €**	**1.090.000,00 €**	**1.195.000,00 €**	**965.000,00 €**	**5.000.000,00 €**

* Δεν αθροίζεται το υπομέτρο 19.1

5.4 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ ΑΝΑ ΥΠΟΜΕΤΡΟ, ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΔΡΑΣΗ

ΚΩΔ.	ΥΠΟΜΕΤΡΟ - ΔΡΑΣΗ - ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
			ΠΟΣΟ	%	ΠΟΣΟ	%
19.1	**Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης**	**40.000,00**	**40.000,00**	**100,00%**	**0,00**	**0,00%**
19.2	**Στήριξη υλοποίησης των δράσεων των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων**	**6.097.500,00**	**3.940.000,00**		**2.157.500,00**	
19.2.1	**Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης**	**40.000,00**	**40.000,00**			
19.2.1.1	Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών	40.000,00	40.000,00	100,00%	0,00	0,00%
19.2.2	**Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους**	**2.190.000,00**	**1.273.500,00**		**916.500,00**	
19.2.2.2	Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα **μη γεωργικό προϊόν** για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.000.000,00	500.000,00	50,00%	500.000,00	50,00%
19.2.2.3	Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του **τουρισμού** με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	600.000,00	390.000,00	65,00%	210.000,00	35,00%
19.2.2.4	Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της **βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου** με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	320.000,00	208.000,00	65,00%	112.000,00	35,00%
19.2.2.5	Ενίσχυση επενδύσεων **παροχής υπηρεσιών** για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	270.000,00	175.500,00	65,00%	94.500,00	35,00%

ΚΩΔ.	ΥΠΟΜΕΤΡΟ - ΔΡΑΣΗ -	ΣΥΝΟΛΙΚΟ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
19.2.3	**Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής**	**2.295.000,00**	**1.110.000,00**		**1.185.000,00**	
19.2.3.1	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα **γεωργικό προϊόν** με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής	1.545.000,00	772.500,00	50,00%	772.500,00	50,00%
19.2.3.3	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του **τουρισμού** με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής	500.000,00	225.000,00	45,00%	275.000,00	55,00%
19.2.3.4	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της **βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου** με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής	250.000,00	112.500,00	45,00%	137.500,00	55,00%
19.2.4	**Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές**	**1.412.500,00**	**1.412.500,00**		**0,00**	
19.2.4.2	Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)	510.000,00	510.000,00	100,00%	0,00	0,00%
19.2.4.3	Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)	500.000,00	500.000,00	100,00%	0,00	0,00%
19.2.4.4	Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων	102.500,00	102.500,00	100,00%	0,00	0,00%
19.2.4.5	Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών κ.α	300.000,00	300.000,00	100,00%	0,00	0,00%

ΚΩΔ.	ΥΠΟΜΕΤΡΟ - ΔΡΑΣΗ -	ΣΥΝΟΛΙΚΟ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
19.2.7	**Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων**	**160.000,00**	**104.000,00**		**56.000,00**	
19.2.7.3	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό	80.000,00	52.000,00	65,00%	28.000,00	35,00%
19.2.7.4	Κοινή δράση που αναλαμβάνεται με σκοπό το μετριασμό της αλλαγής κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή	80.000,00	52.000,00	65,00%	28.000,00	35,00%
19.3	**Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)**	**60.000,00**	**60.000,00**		**0,00**	
19.3.1	Διατοπική Συνεργασία "Νήσων Περίπλους"	30.000,00	30.000,00	100,00%	0,00	0,00%
19.3.2	Διατοπική Συνεργασία "Ορέα Κρήτη"	30.000,00	30.000,00	100,00%	0,00	0,00%
19.4	**Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμψύχωση**	**1.000.000,00**	**1.000.000,00**	**100,00%**	**0,00**	**0,00%**
	ΣΥΝΟΛΟ	**7.157.500,00**	**5.000.000,00**		**2.157.500,00**	

* Δεν αθροίζεται το υπομέτρο 19.1

5.5 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER ΜΕΣΑΡΑΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΩΔ.	ΥΠΟΜΕΤΡΟ - ΔΡΑΣΗ - ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
			ΠΟΣΟ	%	ΠΟΣΟ	%
19.2	**Στήριξη υλοποίησης των δράσεων των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων**	**745.000,00**	**456.500,00**		**288.500,00**	
19.2.2	**Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους**	**230.000,00**	**136.000,00**		**94.000,00**	
19.2.2.2	Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα **μη γεωργικό προϊόν** για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	90.000,00	45.000,00	50,00%	45.000,00	50,00%
19.2.2.3	Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του **τουρισμού** με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	80.000,00	52.000,00	65,00%	28.000,00	35,00%
19.2.2.4	Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της **βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου** με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	30.000,00	19.500,00	65,00%	10.500,00	35,00%
19.2.2.5	Ενίσχυση επενδύσεων **παροχής υπηρεσιών** για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	30.000,00	19.500,00	65,00%	10.500,00	35,00%
19.2.3	**Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής**	**270.000,00**	**131.500,00**		**138.500,00**	
19.2.3.1	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας	200.000,00	100.000,00	50,00%	100.000,00	50,00%

ΚΩΔ.	ΥΠΟΜΕΤΡΟ - ΔΡΑΣΗ -	ΣΥΝΟΛΙΚΟ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
	και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα **γεωργικό προϊόν** με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής					
19.2.3.3	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του **τουρισμού** με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής	50.000,00	22.500,00	45,00%	27.500,00	55,00%
19.2.3.4	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της **βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου** με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής	20.000,00	9.000,00	45,00%	11.000,00	55,00%
19.2.4	**Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές**	**85.000,00**	**85.000,00**		**0,00**	
19.2.4.2	Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)	20.000,00	20.000,00	100,00%	0,00	0,00%
19.2.4.3	Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)	40.000,00	40.000,00	100,00%	0,00	0,00%
19.2.4.4	Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων	5.000,00	5.000,00	100,00%	0,00	0,00%
19.2.4.5	Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών κ.α	20.000,00	20.000,00	100,00%	0,00	0,00%

ΚΩΔ.	ΥΠΟΜΕΤΡΟ - ΔΡΑΣΗ -	ΣΥΝΟΛΙΚΟ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
19.2.7	**Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων**	**160.000,00**	**104.000,00**		**56.000,00**	
19.2.7.3	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό	80.000,00	52.000,00	65,00%	28.000,00	35,00%
19.2.7.4	Κοινή δράση που αναλαμβάνεται με σκοπό το μετριασμό της αλλαγής κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή	80.000,00	52.000,00	65,00%	28.000,00	35,00%
19.3	**Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)**	**60.000,00**	**60.000,00**		**0,00**	
19.3.1	Διατοπική Συνεργασία "Νήσων Περίπλους"	30.000,00	30.000,00	100%	0,00	0,00%
19.3.2	Διατοπική Συνεργασία "Ορέα Κρήτη"	30.000,00	30.000,00	100%	0,00	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΕΡΓΩΝ		**805.000,00**	**516.500,00**		**288.500,00**	
ΣΥΝΟΛΟ Μ19.2 & 19.3		**6.107.500,00**	**4.000.00,00**		**2.107.500,00**	
Ποσοστό καινοτόμων έργων επί του συνόλου των Μ19.2 & 19.3		**13,07%**	**12,91%**			